

S PROSLAVE "NA SVOJI ZEMLJI" V NOVI GORICI

SKLEPE JE TREBA URESNIČITI

Slovenski parlament je na seji 11. septembra ugotovil, da se položaj Slovencev v Italiji slabša, zlasti na gospodarskem področju. Poleg tega pa se ne uresničuje v zadovoljivem obsegu Resolucija o položaju avtohtonih slovenskih manjšin v sosednjih državah in s tem povezanimi nalogami državnih in drugih dejavnikov Republike Slovenije, ki jo je bil sprejel državni zbor 27. junija lani. Zato je sprejel vrsto zavezujočih sklepov.

Poslanci so tako dokazali, da se ne zadovoljujejo z lepimi besedami o dolžnostih, ki jih ima matica do zamejstva. Ne glede na to, ali pripadajo vladnemu zavezništvu ali opoziciji, so poslanci, ki so posegli v razpravo, kritizirali dejstvo, da vlada v dobrem letu ni uresničila nekaj pomembnih točk resolucije, sedanjí osnutek državnega proračuna pa tudi ne kaže na voljo, da bi to storila v bližnjem obdobju.

Razprava se je osredotočila na posledice poloma Kmečke banke in Tržaške kreditne banke ter na finančne težave slovenskih ustanov v Italiji, tako da so ostala v ozadju politična vprašanja, ki so zdaj posebno pereča. Gre za zaščitni zakon, ki si počasi utira pot v rimskem parlamentu; za ustavne in volilne reforme, s čimer je v zvezi problem zastopstva slovenske manjšine v izvoljenih telesih; za zastoje pri oblikovanju demokratično izvoljenega skupnega manjšinskega predstavništva, ki ga je bila resolucija podprla. Kritike poslancev so letele na vlado, obšle pa so nekatere točke resolucije, ki bi jih moral uresničiti parlament. Vsekakor je bila razprava pomembna in bo imela, kot je upati, pozitivne posledice.

V sklepih najdemo zahtevo po trajnejših rešitvah in pa po takojšnjih ukrepih. Tako so poslanci terjali uresničenje točk iz resolucije, ki govorita o ustanovitvi posvetovalnega telesa pri vladi v Ljubljani za sodelovanje med oblastmi in drugimi dejavniki Republike Slovenije in slovenskimi manjšinami ter o ustanovitvi sklada za gospodarsko sodelovanje z manjšinami. Nadalje so zahtevali predložitev zakonskega osnutka o načinu in obsegu finančne podpore Republike Slovenije manjšinskim organizacijam ter vključitev problematike slovenskih manjšin v osnovnošolske programe.

Glede takojšnjih ukrepov je parlament povabil vlado, naj v osnutkih proračunov za leto 1997 in 1998 prilagodi zahtevam postavki v korist Slovencev v zamejstvu. Trenutno znaša postavka 0,24% proračuna Republike Slovenije, pred leti pa je dosegala 0,8%. Zaskrbljivo je, da je sedanjí predlog proračuna za dobrih 15 odstotkov znižal lansko vsoto, poleg tega pa sploh ne predvideva finančne pomoči za Primorski dnevnik, na katero od začetka računajo člani Zadruga Primorski dnevnik, ki rešujejo njegovo finančno krizo. V preteklih dveh letih pa so oblasti v Sloveniji brez posebnih postavk in mimo takratnih zahtev po pluralizaciji lastništva dnevnika zmogle krepka zneska kot izredno pomoč. Zdaj, ko stoji za projektom skoraj vsa manjšina, bi pričakovali večji posluš pristojnih krogov.

/ STRAN 2

IVO JEVIKAR

02 DA NE BO NOVEGA RAZOČARANJA

"Kdor pozablja lastno preteklost, je obsojen, da se vanjo vrača."

(TIMOTHY GARTON ASH)

02 Saša Rudolf BOSNA: PROBLEMI OSTAJO

03 Jurij Paljk / intervju CLAUDIA RAZA

05 Otmar Črnilogar DUHOVNE VAJE: STATI IN OBSTATI

06 Klara Krapež OBRAČUN LETOŠNJE VILENICE

07 RIMSKI SIMPOZIJ O TOMAŽU HRENU

09 Ivan Žerjal OBRAČUN OPENSKIH PRIREDITEV

10 Danijel Devetak / intervju VANDA GRADNIK

14 O LETOŠNJI TRGATVI

15 Jurij Paljk GORSKI PODVIG MLADIH GORIČANOV

16 NOVA SEZONA ZBORA LOJZE BRATUŽ

"BREZ PRIMORSKE NI SLOVENIJE"

MARJAN DROBEŽ

Slavje v Novi Gorici pa je bilo pomembno tudi zaradi tega, ker govorniki niso nastopili v duhu in z izrazi triumfalizma, temveč so bolj stvarno in celovito kot kdaj v preteklosti razčlenili boj primorskega ljudstva proti fašizmu in za svoj narodni obstoj. Dobršen del svojih pogledov in razmišljanj o sedanjem času in razmerah na Primorskem, posebej na njenih obmejnih območjih, pa so govorniki namenili sodelovanju z Italijo in sodelovanju Slovenije ter sosednje države v prihodnosti, torej v okviru Evropske zveze.

Slovenski predsednik in glavni govornik Milan Kučan je dejal, "da je bil 15. september leta 1947 težko pričakovani in izjemno pomemben dan v življenju in zgodovini Slovencev in Slovenije. Dan, ki je in bo še dolgo odločilno vplival na življenje slovenskega naroda in njegove države, kljub bolečemu dejstvu, da je velik del Slovencev še naprej ostal odrezan od matične domovine. Šele s Primorsko od izvira Soče do Dragonje je Slovenija dobila ozemeljsko zakroženost, ki ji omogoča sodobno državno življenje. Brez Primorske ne bi bilo Slovenije in njene države."

Kučan je še poudaril, "da je bila meja z Italijo - edina na Zahodu - spremenjena ne zato, ker bi protifašistični zavezniki želeli popraviti prejšnjo, do nas Slovencev krivično odločitev. Spremenjena je bila po zaslugi protifašističnega in narodnoosvobodilnega boja Primorskih Slovencev." In nadaljnje tehtne misli iz govora slovenskega predsednika na proslavi v Novi Gorici: "Protifašizem

Proslava 50-letnice priključitve Primorske matični domovini v Novi Gorici (na sliki) je bila pomemben dogodek zaradi jubileja, ki je spominjal na 15. september leta 1947. Tedaj je bila Sloveniji v skladu z mirovno pogodbo med Italijo in državami zmagovalkami v drugi svetovni vojni vrnjena skoraj tretjina ozemlja, ki ga je vzela krivična rapalska pogodba.

FOTO BUMBACA

Primorcev je imel dolgo zgodovino, vse od požiga slovenskega Narodnega doma v Trstu naprej. Mnoga svoja dejanja so Primorci že zgodaj plačali z življenjem. Naj vas vse spomnim na obsodbe in usmrtitve obsojencev na I. in II. tržaškem procesu, na Bazovico, na sramotno prevaro in smrt metropolita in nadškofa Sedeja, na zastrupitev glasbenika Lojzeta Bratuža iz Gorice, na TIGR, na srčen odpor mnogih slovenskih, s svojim ljudstvom povezanih duhovnikov, ter na borbo in podtalni odpor njihovega organiziranega jedra v Zboru svečnikov Sv. Pavla, na požgane vasi in talce, na mučenje, na Rab in druga koncentracijska taborišča."

STRAN 13

MISLI OB NEDELJSKI PROSLAVI

VSTAJENJE PRIMORSKE

Ob slovesnih akordih borbene bazoviške pesmi v izvedbi rezkih, a blestečih fanfar se je začela množična proslava v Novi Gorici.

Dokaj močna burja je nekako zvočno spremljala celotno manifestacijo. Plapolanje zastav in vvež skoraj desetisočglave množice sta še bolj podčrtala te naravne zvoke, ki so ob godbi, orkestru in zborih ustvarili nekako skladno sozvočje z okoljem. Vse je dostojno obeležila mogočna Premlova himna s Prešernovim besedilom in tako oblikovala najprimernejši okvir celotni proslavi.

Primorska ob petdesetletnici priključitve matični domovini! Gotovo ni bilo tu primorskega človeka, ki ne bi z ganjenimi čustvi obudil v sebi vsega, kar nam ta jubilej s seboj prinaša. Uradni govorniki so vse to kar se da plastično in precej verno podali. Slovenski boj za preživetje pod fašistično diktaturo, upor našega ljudstva, osvobodilna borba, upanje v nove čase.

AB / STRAN 2

SVET OKROG NAS

DA NE BŮ NOVEGA RAZOČARANJA

Ne bi radi bili v koži treh slovenskih županov, ki so v nedeljo, 14. t.m., na častnem odru na Velikem trgu v Trstu bili neposredne priče takšnemu izbruhu rasističnega sovraštva, kakršnega v naših krajih že dolgo ne pomnimo. Gesta, ki so jo bili naredili le kako uro prej, očitno ni imela nobenega učinka. Zaman so torej družno s svojimi italijanskimi kolegi položili vence tako na brezni (fojbi) v Bazovici in pri Repentabru kot v tržaški Rižarni!

Zahvaljujoč se modernim elektronskim medijem, kot so filmske in fotografske kamere, je široka javnost lahko sama videla, da je zbrana množica naravnost pobesnela, kakor hitro je zastopnik rimske vlade izustil besedi Slovenija in Hrvaška. Očitno je, da že sama beseda Slovenec sproži v tej množici vzmet sovraštva, ki je toliko bolj strupeno, če so v takšnih trenutkih prisotni poklicni netivci rasne mržnje, kar so epigoni nekdanjega črnega italijanskega režima.

Dogodek na največjem tržaškem trgu predvsem zgovorno dokazuje, kako so politikastri na čelu raznih "istrskih občin v begunstvu" in tudi nekaterih begunskih organizacij ter ustanov še vedno trdno odločeni, da bodo nadaljevali z gojenjem "svojih vrtičkov", medtem ko so jim resnični problemi nekdanjih beguncev in prebežnikov deveta briga.

Deveta briga so tem ljudem očitno tudi njihovi rojaki v Sloveniji in Hrvaški, katerim prav gotovo ne morejo koristiti izbruhi sovraštva proti večinskima narodoma, s katerima je italijanski manjšini usojeno družno živeti v prihodnosti, pa naj bo ljudem takšne baže, kot smo jih videli na tržaškem odru, vseč ali ne.

Trojici slovenskih županov, ki so se očitno pustili zavesti od nekaterih, sicer znanih in zainteresiranih prišepetavcev iz vrst italijanske večine, bo nedeljski prizor - vsaj tako upamodober nauk za prihodnost: za potezo, za kakršno so se odločili v nedeljo, 14. t.m., je odločno na prvem mestu soglasje rojakov, čemur mora biti vse ostalo podrejeno.

Drugeče se razočaranju ne boš izognil.

DL

PO VOLITVAH V BOSNI

PROBLEMI OSTAJAJO

SAŠA RUDOLF

Na videz so vsi zadovoljni. Opazovalci Organizacije za varnost in sodelovanje v Evropi poudarjajo, da je bila volilna udeležba kljub grožnjam z bojkotom nad pričakovanji, vrhovi Atlantskega zavezništva si lastijo zaslugo za potek volitev brez večjih incidentov. Prav tako zadovoljni pa so tudi voditelji treh nacionalno usmerjenih strank, saj so več ali manj ohranili monopol nad volivci. To še posebej velja za hrvaško HDZ, ki naj bil zmagala - rezultate bodo objavili šele konec tedna - v vseh občinah hrvaškega dela federacije. Nekoliko manj zadovoljstva kažejo zaenkrat v vrstah Izetbegovičeve SDA, saj naj bi muslimanski opoziciji pripadla občinska vlada v Tuzli. Nezadovoljstvo vlada le na Palah, saj je Srbska demokratska stranka, ki jo še vedno, čeprav iz ozadja, vodi Radovan Karadžić, izgubila podporo volivcev v večjem delu Republike srbske, kar pa je bilo tudi pričakovati po sporu s predsednico Biljano Plavšić.

Volitve, ki se jih je udeležilo okrog 70 odstotkov dveh milijonov in pol upravičencev, predstavljajo po eni strani začetek gradnje državljanske zavesti, ki jo je povsem izničila štiriletna vojna, po drugi pa željo prebivalstva, ne glede na etnično pripadnost, da se vrne na domove. Čeprav še ni jasno, kako bodo sestavljeni občinski sveti in ni gotovo, če jih bo sploh moč sklica-

ti, je z glasovanjem izražena volja, vzpodbuda in obveznost za mednarodno diplomacijo, da uresniči, če potrebno tudi vsili, določila daytonskega sporazuma. Zagotoviti vrnitev beguncev ne bo lahko, poveriti upravljanje novoizvoljenim občinskim svetom pa v mnogih primerih skoraj nemogoče. Nastali bodo novi problemi, ki jih bosta le čas in dobra volja lahko odpravila. Tak problem lahko nastane na primer v Srebrenici, ki je zdaj v srbskih rokah, vendar zna dobiti z glasovi beguncev muslimansko upravo.

S 1. STRANI

VSTAJENJE PRIMORSKE

Vse to se je takrat delno, danes skoraj v celoti uresničilo, če izvzamemo seveda dejstvo, da je še vedno lep del slovenskega naroda z mirovno pogodbo ostal izven meja matične domovine. Ali se tu ne spomnimo lahko na zgovorne Župančičeve verze: "O, kaj bo z vami, vi mejniki štirje? // Celovec, Maribor, Gorica, Trst...?"

Pred nami je častna četa slovenske vojske. Ko gledamo te negibne mlade Slovence, moramo ugotoviti, da pravzaprav vse do par let nazaj nismo imeli resnično svoje obrambne sile. Od nekdanje Avstrije mimo okupacijskih sil, do italijanske in nemške vojske, pa spet potem jugoslovanske armade, ki so jo na slovenskem ozemlju navadno predstavljali predvsem južni bratje... Slovenska vojska pa danes priča o naši državi

in jo čuva, povezala jo bo še z ostalo Evropo.

SLOVENEK SEM... - Med ključnim nastopom pevskega zborov je tudi lepo zadonela Ipavčeva skladba Slovenec sem. Pesem, ki je že sama po sebi program in kar se da primerna za proslavo tega zgodovinskega dogodka. Navdušeno in spontano ploskanje je sledilo tej izvedbi. Kako lepo je bilo še recimo videti kitajskega veleposlanika z gospo, ki je z dolgim aplavzom nagradil izvedbo te pomembne pesmi...

IN ŠE SE BOJ ZA PRAVDO V NJIH ZRCALI - Goriški grad je že vsa stoletja pravi simbol goriške zgodovine, saj s svojo ponosno sivino kraljuje nad mestom. V dvorani deželnih stanov se je v raznih stoletjih odločalo o življenju in usodi naših ljudi. In prav omenjeni verz goriške pesnice nas spominja, da je tudi v našem času potrebna borba za narodne in druge pravice goriških in ostalih Slovencev v Italiji. Ko se 16. septembra spominjamo druge priključitve Gorice Italiji, se moramo vsi, posebno še goriški Slovenci resno zamisliti ob zgodovinski usodi. Danes je še bolj kot kdaj prej potreben boj za priznanja slovenskega življa na tem čudovitem koščku naše zemlje. Geslo Na svoji zemlji (izbrano za novogoriško proslavo) naj velja tudi za nas danes in tu. Edino tako bo lahko tudi za nas dejansko uresničena nova Evropa tretjega tisočletja...

SSK OB 50. OBLETNICI PRIKLJUČITVE PRIMORSKE MATIČNI DOMOVINI

Deželno tajništvo Slovenske skupnosti, politične stranke Slovencev v Italiji, je 12. t.m. na svoji redni seji v Nabrežini sprejelo naslednjo izjavo v zvezi s 50-letnico podpisu Pariške mirovne pogodbe:

"Ob 50-letnici priključitve k matični državi čestitamo primorskim rojakom, ki danes živijo na ozemlju neodvisne in demokratične Republike Slovenije, ter jim voščimo, da bi v bratski povezanosti z ostalimi deli slovenskega naroda polno razvijali svoje tako bogato in posebno izročilo.

Žal pa pol stoletja ni bilo dovolj, da bi Slovenci, ki smo ostali v mejah Republike Italije, dočakali pravično in celovito zaščito svojih narodnostnih pravic. Pričakujemo, da bo italijanska država v skladu z lastno ustavo in s svojimi mednarodnimi obveznostmi čimprej odpravila ta madež na svoji demokraciji. Tako bo tudi prispevala k okrepitvi miroljubnega sožitja in dobrososedskih odnosov v tem obmejnem prostoru ter omogočila narodnima manjšinama, ki v njem živita, da bi polneje odigrali vlogo tvornega povezovanja.

Oblasti Republike Slovenije pozivamo, da na osnovi svoje naravne pravice in v skladu z lastno ustavo dosledno skrbijo za slovenske narodne skupnosti v sosednjih državah, tudi v luči novih možnosti, ki jih odpirajo evropski integracijski procesi."

ti, je z glasovanjem izražena volja, vzpodbuda in obveznost za mednarodno diplomacijo, da uresniči, če potrebno tudi vsili, določila daytonskega sporazuma. Zagotoviti vrnitev beguncev ne bo lahko, poveriti upravljanje novoizvoljenim občinskim svetom pa v mnogih primerih skoraj nemogoče. Nastali bodo novi problemi, ki jih bosta le čas in dobra volja lahko odpravila. Tak problem lahko nastane na primer v Srebrenici, ki je zdaj v srbskih rokah, vendar zna dobiti z glasovi beguncev muslimansko upravo.

POVEJMO NAGLAS

JANEZ POVŠE

V SLOVENIJI PRIČETI OD ZAČETKA, V MANJŠINI OPUSTITI STARO

Kot je med drugim povedal Andrej Bajuk, eden od predavateljev letošnje Drage - slednja je tudi to pot izjemno natančno odslivala podobo trenutnega stanja - bi bilo treba v Sloveniji čimprej pričeti vse od začetka. V matični domovini se je namreč nakopičilo kar nekaj nerazrešenih bistvenih vprašanj. Vse več je znakov, da so se sile povojnega režima premalo prilagodile resnični demokraciji, toda na drugi strani nosijo odgovornost za sedanjo situacijo tudi t.i. pomladne stranke. Zatorej lahko samo ugibamo, katera od obeh strani bo premaknila Slovenijo z mesta: bo v okviru novembrskih predsedniških volitev Milan Kučan vendarle napravil odločnejši korak v smeri zblizanja notranjih razdalj, ki izvorno segajo v zaključek II. svetovne vojne? Bodo torej vse žrtve poslednjega svetovnega spopada deležne primerne časti in spoštovanja in bo lahko celotni slovenski narod zaživel v duhu razumevajočega priznanja vseh političnih odločitev preteklosti? Bo končno stopila v prvi plan osamosvojitve Slovenije kot edini rojstni dan vseh Slovencev v demokratični državi? Ali pa bodo pomladne stranke pričele dosledno zastopati svoj program, ki temelji ravno v navedenih vprašanjih ter na ta način slednjič uveljavile interese svojih volivcev, dobesedno polovice slovenske javnosti? Bodo pomladne stranke presegle svoje delitve ali pa bo vsakokrat tista stranka, ki bo stopila v vlado, kar sovražno razpoložena do ostalih dveh sestrskih strank v opoziciji?

V Sloveniji bi bilo treba torej pričeti vse od začetka, v manjšini pa bi morali čimprej opustiti staro, se pravi dediščino povojnega obdobja z razcepljenostjo in tudi ideološkim soočenjem. Zdi se, kot da bi se manjšina sploh ne zavedala, kako je za sodobni čas do kraja neorganizirana in razdrobljena ter zaradi tega popolnoma nepripravljena na izzive prihodnosti. V bistvu ni pravno utemeljena kot enovita skupnost, saj ni notranje trdno povezana niti po narodnostnem ključu niti z izvoljenim skupnim organom. Zato ne more biti čudno, da se težave le kopičijo. S trenutno organiziranostjo se manjšina ne more učinkovito odzvati niti na dogodke v Sloveniji niti na tiste v Italiji, da o Evropi sploh ne govorimo - in slednja je prav gotovo največja priložnost za doseganje sedanjih in prihodnjih manjšinskih pravic. V manjšini bi zato morali čimprej opustiti vse staro ter prenehati vzdrževati povojno organiziranost, namesto da jo skoraj vsi še vedno vzdržujemo. Resda rešujemo posamezne inštitucije in dejavnosti, toda povezovalna dejanja brez vsezajemajoče pravne in volilne osnove lahko postanejo izključujoča in kompromisarska, zgolj dejanja na vrhu z vse bolj oddaljeno bazo. Zato je toliko bolj utemeljeno prepričanje, da bi morala Slovenija nemudoma pričeti vse od začetka, manjšina pa opustiti vse staro, oboje v interesu celokupnega slovenskega prostora.

S 1. STRANI

SKLEPE JE TREBA URESNIČITI

Na nujno zagotavljanje rednega izhajanja zamejskih časopisov in drugih publikacij pa izrecno opozarja eden izmed sprejetih sklepov. Sredstev množičnega obveščanja se dotika še poziv vladi, naj pospeši postopek za uresničitev Televizije manjšin.

Zanimiva sta sklepa, ki sta bila sprejeta na predlog Združene liste. Eden govori o tem, da mora vlada preveriti, kaj je z lastništvom nepremičnin, ki so v lasti inštitucij narodne skupnosti in so bile ob

zlomlu Tržaške kreditne banke pod bremenom hipoteke, in s tem v zvezi ustrezno ukrepati. Drugi pa svetuje, naj bi Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu neposredno sodeloval s posameznimi porabniki in neposredno financiral končne koristnike proračunskih sredstev. Iz predloga bi se dalo razbrati, da se želi omejiti vloga obeh krovnih organizacij, ki sta bili doslej sogovornici vladnega urada v teh zadevah.

V posebnem sklepu je državni zbor postavil vladi zahtevo, naj mu o vsem tem poroča na prihodnji seji. Razprava o položaju naše skupnosti se bo torej nadaljevala in zahteve parlamenta bo morala izvršna oblast pač upoštevati.

NOVI GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:

GLAVNI UREDNIK: ANDREJ BRATUŽ

ODGOVORNI UREDNIK: DRAGO LEGIŠA

IZDAJATELJ: ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA, PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN

REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5

LOGOTIP, KONCEPT: KREA DESIGN AGENCY S.R.L. / GORICA

TISK: TISKARNA BUDIN / GORICA

NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI

IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC

LETNA NAROČNINA: ITALIJA in SLOVENIJA 65.000,

INOZEMSTVO 90.000 LIR, ZRAČNA POŠTA 120.000 LIR

POŠTNI TEKOČI RAČUN: 10647493

CENA OGLASOV: PO DOGOVORU

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18

TEL 0481 / 533177

FAX 0481 / 536978

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3

TEL 040 / 365473

FAX 040 / 775419

INTERVJU / CLAUDIA RAZA

KRAŠKI KAMEN ZNA ŠEPETATI IN KRIČATI

JURIJ PALJK

Prosim Vas, da poveste kaj o sebi in svojem dozorevanju!

Rodila sem se v Čedadu. Moram povedati, kdaj sem se rodila? Rekla bom samo, da se je to zgodilo pred veliko leti, več pa raje ne bi povedala. V šolo sem hodila v Čedadu, že majhna sem rada risala in slikala in zato nisem imela nobene dvoma, kaj bom postala. Odločitev za slikarstvo in likovno umetnost je bila naravna. Po končani šoli v Čedadu sem odšla v Benetke, kjer sem končala mednarodno šolo za grafiko Calle della Regina. Rada bi povedala, da sem imela veliko dobrih učiteljev, ki so bili odlični slikarji. Seveda ne morem mimo domačih, saj sem prav doma dobila prve likovne osnove. Tako moj stari oče kot moj oče sta bila namreč dobra ljubiteljska slikarja in sta zares imela "slikarsko roko", kot se temu po domače reče. Že kot otrok sem veliko risala in slikala, saj sem bila vedno s papirjem v roki. Najbrž mi je bilo prav usojeno, da sem se že od mladih nog zapisala slikarstvu. Moram povedati, da je imelo srečanje z mojim možem, Riccardom Floreančičem, velik pomen, saj mi je popolnoma spremenilo življenje. Spoznala sem ga leta 1960. Tudi on je iz Nadiških dolin. Poročila pa sva se šele takrat, ko je končal univerzo in postal živinozdravnik leta 1967. Takrat sem imela 24 let.

Kako to, da sta prišli v Nabrežino?

Takrat sva živela v Čedadu in Riccardo je poučeval na šoli. Tedaj so razpisali natečaj za slovenskega živinozdravnika na tržaškem Krasu in moj mož se je prijavil. Vzeli so ga v službo in to je bil glavni povod, da

Claudia Raza je našim bralcem poznana, saj smo njeno sliko vstalega Kristusa objavili na naslovnici letošnje velikonočne številke Novega glasa. Kot slikarka se je Claudia Raza uveljavila tako v italijanskem svetu kot tudi v slovenskem kulturnem prostoru. Te dni likovna umetnica razstavlja v prostorih zavarovalniške družbe Generali v Trstu, konec septembra pa bo imela tudi samostojno razstavo v likovni galeriji Ars v Katoliški knjigarni na Travniku v Gorici. Pred nekaj tedni je izšla tudi njena knjiga poezij, umetniških skic in miselnih utrinkov v italijanskem jeziku. Povabili smo jo na pogovor, na katerega je po začetnem obotavljanju prav rada pristala.

Kateri slikarji in katera slikarska smer, slog, so na Vas najbolj vplivali?

Kot drugi umetniki sem tudi jaz že od samega začetka skušala najti svojo likovno govorico, svoj umetniški svet in svoje likovno izražanje. Seveda to ni takoj uresničljivo in sem se torej na začetku najbolj opirala na impresionistične slikarje, ker mi je bilo njihovo slikarstvo najbližje. Že od vsega začetka me je najbolj zanimala prav "impresija", se pravi, da sem se že od vsega začetka odločila za slikarstvo občutka, od tod je bil samoumeven korak do akvarela. To tehniko sem najprej začela uporabljati. Kasneje sem seveda spoznala druge tehnike slikanja, a še danes moram povedati, da mi je akvarel zelo blizu. Zelo težko bi govorila o posameznih slikarjih, ki so name najbolj vplivali, ker sem se hotela vedno od njihovega načina slikanja oddaljiti in najti lastno pot, svoj likovni jezik in svojo likovno pripoved. Če prav želite, vam lahko povem, da sem pred veliko leti zelo občudovala slovitega Van Gogha. Vedno pa sem skušala slikati le svet, ki ga jaz vidim in ga jaz nosim v sebi. Ko sem prišla na Kras, sem spoznala kamen. Vzela sem ga za svojega in ga primerjala s svojim življenjem, ki ni bilo vedno lahko. Našla sem se v kraškem kamnu, kot da bi ta kamen imel lastno dušo. Prav v kamnu sem našla ogromno energije, ogromno spodbud za svoje delo. Kraški kamen in barve Krasa so podlaga vsega mojega dela. Zadnje čase veliko uporabljam mešane tehnike slikanja. Sedaj največ slikam v mešani tehniki pastela in akvarela. Pri slikanju skoraj vedno uporabljam tudi stekleni prah in razne vrste kamnitega prahu. Vedno kamen torej. Kamen, ki se zdrobi, postane prah, a je še vedno kamen. Tudi na ta način hočem likovno izraziti zavezanost kraškemu kamnu in gledalcu pričarati njegovo bistvo. Moram se čudno sliši, a kraškemu kamnu sem zares zavezana in prav kamen me tudi najbolj spodbuja, da vsak dan delam.

Se še spominjate prve samostojne likovne razstave?

Seveda se je. To je bilo leta 1979 v galeriji Pavla Diakona v Čedadu.

Lepo je bilo, kot je samo prvič lahko. Od takrat je minilo veliko let in imela sem že nad 35 samostojnih razstav. Lepo je razstavljanje, zelo lepo.

Se da od slikanja danes živeti?

Claudia Raza se prešerno zasmehje: "Neee, to pa res ne! Nikogar ne poznam, ki bi samo od slikanja živel. Moral bi imeti velikansko tržišče, ogromno kupcev. Mislim, da si življenje od slik lahko privoščijo samo veliki Picassovega kova. Jaz gotovo ne."

Pred kratkim sta vam izšli dve knjigi. Likovni kritik Enzo Santese vam je uredil monografijo, pred nekaj dnevi pa je izšla tudi Vaša zbirka poezij in miselnih utrinkov ter slikarskih skic. Od kod ideja za to knjigo?

Že od malega sem rada pisala. Vedno sem nekaj pisala na listke. Kasneje sem začela pisati v zvezke in pred časom sem začela te pesmi in utrinke, kot jih Vi lepo imenujete, urejevati ter pretipkavati. V svojem ateljeju sem jih imela na mizi, ko je prišel na obisk kritik Enzo Santese in kar nerodno mi je bilo, ko jih je začel brati. Takoj mi je rekel, da so vredni objave. On je tudi poskrbel, da so mi jih v Trstu natisnili. Poeziji in mislim sem še dodala skice in osnutke za slike. Tako je nastala knjiga. Sama sem pomišljala in poezij nisem hotela dati v tisk, ker so zelo osebne, intimne. Enzo pa me je prepričal. Sedaj je knjiga tu. Moram pa priznati, da mi je kar nerodno govoriti o njej, ker so misli in pesmi v njej zelo osebne, odkrivajo tisto plast moje osebnosti, o kateri zelo nerada govorim.

Konec septembra boste imeli v galeriji Ars v Katoliški knjigarni na goriškem Travniku samostojno razstavo. Kaj boste pokazali ljubiteljem lepe umetnosti?

Predstavila bom zadnja dela, ki so narejena v tehnikah akvarela, akrila, pastela in v mešani tehniki. Že prej sem govorila, da se zadnje čase posvečam predvsem kraškemu kamnu in prav te stvari bom razstavljala. Tako bom razstavljala ci-

klus o kamnu, ki mi zna šepetati zelo lepe stvari, niz slik o kamnu, ki kriči. Kamen mi je zares duhovni simbol, veliko mi pove, saj iz njega govori tako zgodovina kot tudi življenje. Na goriški razstavi pa bodo tudi slike, ki sem jih posvetila travam ob izlivu reke Timave v morje. Vse slike bodo v bistvu kraška pripoved o kamnu in naravi, katere bistveni sestavni del je tudi kamen, o katerem teče moja likovna pripoved. Jasno pa je, da govorijo ti kamni tudi o človeku, kateremu je vsaka moja slika seveda namenjena. V Gorici bom predstavila tudi nekaj slik v tehniki akrila; temu ciklusu sem dala naslov *Kamen, ki kriči*. Zelo sem navezana na te slike, ker sem v njih skušala prikazati bistvo kamna in človeka tudi nagovoriti. Niz slik o travi samo dopolnjuje pripoved o kraškem kamnu, saj so trave zelo podobne kamnu. Težko je govoriti o slikah, posebno še osebnih, zato bo najbolje, če boste prišli v Gorico in si razstavo ogledali.

Nekoč ste mi rekli, da ste najraje mama...

Ja, res je. Sem mati dveh otrok: Tatjana, ki je sedaj na podiplomskem študiju v Celovcu, medtem ko sin Alessio končuje študij arhitekture v Benetkah, trenutno pa je na civilnem služenju vojaškega roka. Vedno postavljam vlogo matere na prvo mesto, ker je družina zame najvažnejša in najbolj pomembna stvar na svetu. Po mojem pa si lahko dobra mati in obenem tudi slikarka, če le hočeš. Samo hoteti je treba in najdeš čas tudi za slikanje.

Veliko slikate tudi izrazito verske motive. Kako to?

Sem verna in vera mi veliko pomeni. Verska tematika in verski motivi so mi zelo blizu, so del mojega najgloblje duhovnega življenja. Ko so veliki cerkveni prazniki, se najraje odločam za slikanje verskih motivov in tako skušam prelti na platno svoja občutja. Vesela sem, da je naš župnik g. Breclj, ki veliko naredi za nas, ljubitelj umetnosti; tako sem tudi za župnijo naredila nekaj slik. Jezusovo življenje in sveto pisemske zgodbe so me od vedno privlačile, zato jih rada slikam. Povem vam, da včasih občutim pravo nujo po slikanju verskih motivov. Zdi se mi, da s sliko najlepše izrazim svojo vero.

Kako bi se sami našim bralcem najraje predstavili?

Najraje tako, da povem, da v življenju skorajda ni stvari, ki bi je ne počela rada in z veseljem. Rada imam življenje in rada sem mama, rada kuham, rada gojim rože, rada delam, rada slikam, všeč so mi otroci, rada berem knjige in še in še bi lahko naštevala. Rada imam življenje, zares rada. Rada imam ljudi okrog sebe. V življenju se držim pravila, ki ga je nekoč zapisal slavni renesančni umetnik Leonardo: Kdor bolje pozna, bolj ljubi. Zato sem zadovoljna, ker imam prav zaradi te naravnosti v življenju veliko prijateljev tudi med kolegi, kar ni ravno v navadi med nami likovniki. Delam zelo veliko; zadnje čase se ukvarjam tudi z lepomisjem, kaligrafijo, ki je tudi likovna umetnost in mimogrede sama izdelam kako knjigo, avtorsko knjigo, ki je unikat. Všeč mi je delo in zelo rada delam. Tako sem živa in še enkrat poudarjam: vesela sem življenja!

V KOBARIDU BO POČASTITEV SPOMINA NA ANDREJA URŠIČA

Dne 31. avgusta je poteklo 50 let, odkar je pri Kobaridu kot žrtev totalitarizma izgubil politik in časninar Andrej Uršič, soustanovitelj Slovenske demokratske zveze v Gorici in urednik tednika Demokracija. Slovenska skupnost bo počastila njegov spomin v soboto, 20. septembra, v Kobaridu, kjer je bil Uršič tudi doma.

Ob 11. uri bo v župni cerkvi maša zadušnica, ki jo bo daroval dekan msgr. Franc Rupnik, ob 12. uri pa bo na Trgu svobode pred Uršičevo rojstno hišo spominska svečanost, na kateri bo po pozdravih deželnega predsednika Slovenske skupnosti Bernarda Špacapana in kobariškega župana Pavla Gregorčiča govoril v imenu SSK Ivo Jevnikar.

Sodeloval bo mešani pevski zbor Podgora pod vodstvom Mirka Špacapana.

Vljudno vabljeni!

POGREB MATERE TEREZIJE - ZGODOVINSKI MEDIJSKI DOGODEK

RAST V VERI

DUHOVNA PRIPRAVA
NA JUBILEJNO LETO 2000VODIČ: EVANGELIST MARKO
DOPISNIK: ZVONE ŠTRUBELJZ JEZUSOM NA OBALI, V ČOLNU,
NA POTI IN V MESTU (15)PREŽIVITE PET MINUT Z BOŽJO BESEDO,
PREBERITE SI DVANAJSTO IN TRINAJSTO POGAVJE
MARKOVEGA EVANGELIJA, KI NAS PRIPRAVLJATA
NA NEIZBEŽNO JEZUSOVO SMRT V JERUZALEMUDar uboge vdove je podoba Jezusove
skupnosti v Jeruzalemu

Jezus se v Jeruzalemu pred obsodbo in smrtjo sreča s saduceji in razpravlja o vstajenju (prim. 12, 18-27). Saduceji so bili skupina duhovnikov, ki so izhajali iz častitljivih duhovniških družin, bili so bogati in konservativni. Na vsak način so želeli ohraniti stari verski red, ki jim je zagotavljal privilegije. Zaradi tega so bili pripravljani sodelovati z Rimljani. Zavračali so nove razlage Postave, zato so bili večkrat v sporu s farizeji. Še zlasti so pobijali nauk o vstajenju. Evangelist Marko predstavi njihovo srečanje z Jezusom s primerom žene, ki je bila poročena s sedmimi brati. Čigava bo ob vstajenju?

Jezus obide pravno vprašanje in gre k bistvu. Bog je rekel Mojzesu: "Jaz sem Bog Abrahamov in Bog Izakov in Bog Jakobov. Ni pa Bog mrtvih, ampak živih. Zato se motite" (12,26-27). S svojo vero so saduceji že mrtvi. Kaj jim je treba dokazovati, da ni vstajenja? V njih ni niti življenja! Zato se motijo v bistvenem.

Z enim od pismoukov (tradicionalen človek, tip podeželskega župnika ali ljudskega misijonarja) se Jezus dobro ujame v vprašanju prave in največje zapovedi. Da mu celo priznanje: "Nisi daleč od Božjega kraljestva" (12,34). Sicer pa se energično distancira od dvojne morale pismoukov (prim. 12,38-40).

Marko sklene konfrontacijo med uradnim Jeruzalemom in Jezusom z zanimivim detajlom o vdovinem daru (prim. 12,41-44). Kot vdova trpi dvojno pomanjkanje. So torej ljudje, ki nimajo ničesar, pa dajo vse, kar imajo. Po daru lahko oceniš človeka. Vdova in njen novič sta podoba Jezusove skupnosti: ljudje v njej ničesar nimajo, kar bi lahko darovali templju, Bogu in človeštvu pa lahko darujejo to, kar so ob Jezusu postali. Postali so ljudje vere. Ni naključje, da evangelist Marko nadaljuje svoj evangelij z napovedjo razdejanja templja (prim. 13,1-2). Od vsega blišča ne bo ostal kamen na kamnu. V zgodovino pa bo šel preprost vdovin dar in peščica v veri preobrazenih Jezusovih učencev.

Ob tem Marko odpre novo temo, namreč pričakovanje Jezusovega ponovnega prihoda. Gre za specifično Markovo temo, ki ji posveti celo 13. poglavje. Svetujem, da si ga preberete. Ob pazljivem branju se vam bodo naježili lasje. Obstaja več hipotez o Markovem poudarku na ponovnem prihodu Sina Človekovega. Ena od teh zagovarja, da Marko ni do konca razumel Jezusovih prilik, v katerih oznanja Jezus božje kraljestvo, ki je zdaj in tukaj. Na to je reagiral evangelist Luka s tem, da je dal veliko večji poudarek Jezusovim prilikam in navzočnosti božjega kraljestva tukaj in zdaj, sredi sedanjega sveta. Marko pa je, tako vsaj domnevamo, težišče postavil v bližnjo prihodnost, ko bo Sin Človekov prišel na oblakih neba. Tudi evangelista Matej in Janez se bosta po svoje distancirala od tega Markovega poudarka. Kot vemo, so prve generacije kristjanov zares živele v pričakovanju na skorajšnji Kristusov prihod. Ko pa ga le ni bilo, so se stvari začele kazati v drugi luči. Apokalipsa, Janezovo razodetje, že gleda Jezusov drugi prihod v novi, eshatološki luči.

ITALIJANSKI
EVHARISTIČNI
KONGRES

V Bologni bo od 20. do 28. septembra italijanski narodni evharistični kongres. Med tednom bodo razne liturgične pobude in srečanja. Ob zaključku kongresa bo v nedeljo, 28. septembra, prišel v Bolo-

gno sv. oče, ki bo sklenil kongres. Shoda se bodo udeležili predstavniki italijanskih škofij in verskih organizacij. Med drugim bodo pred papežem peli nekateri italijanski in svetovno priznani pevci tudi sodobne glasbe (Bob Dylan, Lucio Dalla, Andrea Bocelli, Gianni Morandi...).

DANIJEL DEVETAK

Baje je bil to že nekaj prvi čudež pokojnice: na pogrebu so bili namreč v Kalkuti v Indiji, deželi narodnih in verskih nasprotij, zbrani okrog male krste predstavniki različnih verstev. Poudariti velja, da niso izrazili samo priložnostnega žalovanja, ampak iskreno bolečino ob izgubi male velike redovnice. Bila je mati tako za katoličane kot za muslimane, budiste, hindujce, sikhe, pripadnike Zaratusrove parsiskupnosti in druge. Bili smo priče nepričakovanemu ekumenskemu srečanju, ki je združilo različne ljudi v moli-

tvi za skupno dobro. "Romarji absolutnega" so z neobičajno močjo podčrtali sporočilo strpnosti - življenjsko vodilo Matere Terezije.

Pogreb te "najmočnejše ženske na svetu", kot jo je l. 1985 predstavil Organizaciji združenih narodov tajnik Pères De Queliar, je bil pa še edinstven dogodek planetarnih razsežnosti, v svetovni zgodovini in zgodovini javnih občil do sedaj najdaljši neposredni svetovni televizijski prenos, saj je trajal celih šest ur.

Indija in ves svet sta se v soboto,
13. septembra, poklonila Materi Tereziji...

V soboto se je že v zgodnjih jutranjih urah trla milijonska množica pred cerkvijo sv. Tomaža v Kalkuti, kjer je teden dni počivala Mati Terezija, da so se stotisoči lahko zadnjič poslovili od nje. Mesto je bilo ustavljeno, zastave na pol droga, trgovine zaprte; neizmerna množica je ostala v spoštljivi zbranosti, le kasneje je miroljubno podrla ograje iz bambuja in je še vedno zbrano, odločno in v tišini

spremljala sprevod. Ker je bil to pogreb z državnimi in vojaškimi častmi (prvi za neko redovnico!), so jo častniki v visokih uniformah v slovesnem sprevodu pospremili do stadiona, kjer jo je sprejelo skoraj dvanajst tisoč oseb; tisoč petsto je bilo uglednih gostov. Prisotni so bili tudi predstavniki teh, ki jih je Mati Terezija najbolj ljubila: gobavci, sirote, reveži, bolniki; prav ti so bili izbrani, privilegirani, da so prinesli darove na oltar. Predsedniki, kraljice, ministri, državni poglavarji, žene moškočezov so se poklonili pred krsto 140 cm visoke Albanke. ▶

DUHOVNA OPOROKA MATERE TEREZIJE

"NE BOJTE SE LJUBITI!"

Te besede, ki jih je Mati Terezija napisala pred nekaj meseci, ko je začelo njeno zdravje močno pešati, povzemajo njen pogled na svet in pomenijo njeno duhovno oporoko. Bolj kot misli in visoke besede ji prihajajo pred oči obrazi trpečega človeštva, ki jih je srečala, osebe, ki so preobrazile njeno življenje. Stavki, tudi kratki, so izluščeni do kosti, da bi bilo sporočilo jasno in preprosto - bistveno.

Smo Božji sinovi. Ustvarjeni smo bili s ciljem, z največjim izmed ciljev: ljubiti in biti ljubljani. Ne bojte se ljubiti in trpljenja, ponižanja, bolečini, v trenutkih uspeha, v veselju. Spomnite se, da ste dragoceni za Boga. On vas ljubi.

Nekega dne sem srečala žensko, ki je umirala za rakom; videla sem jo, kako se je bojevala proti grozni bolečini, in sem ji rekla: "Veš, to ni nič drugega kot Jezusov poljub; znak, da si se toliko približala njemu na križu, da te lahko poljubi." Ženska je združila roke in dejala: "Mati Terezija, prosim, recite Jezusu, naj neha me poljubljati!"

Nosimo pomoč tisočim osebam, ljudem, ki umirajo od lakote, zaradi boleznih, zaradi samote, ker se ne čutijo ne zaželeni ne ljubljani. In nikdar jih nisem slišala, da bi se tožili ali preklinjali.

Nekoč sem pobrala moškega, ki je ležal ob cesti, in sem ga peljala v našo hišo. Ni se zaganjal nad nikomer; rekel je samo to: "Živel sem po cesti kot žival, umiram pa kot angel, negovan in ljubljani." Dve ali tri ure kasneje je umrl z lepim nasmehom na obrazu - to sta bili nežnost in ljubezen, ki ju je prejel iz rok mladih redovnic.

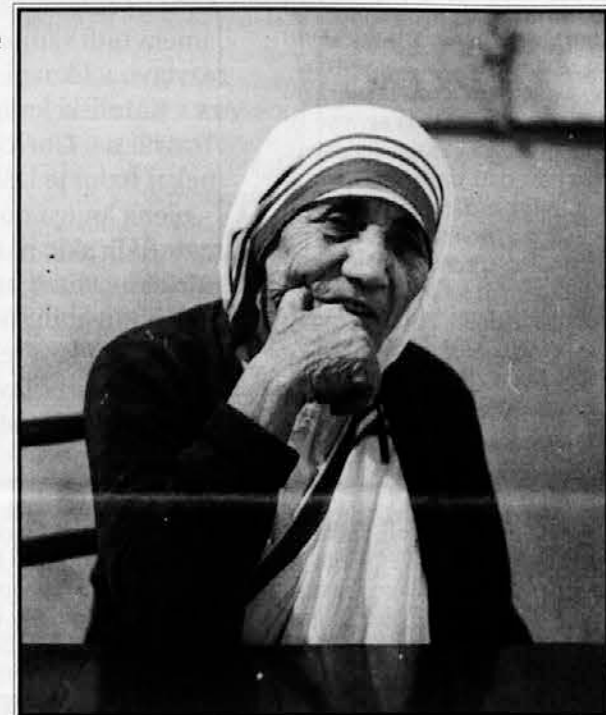
Pred nekaj meseci sem morala iti v Delhi, da bi se srečala z ministrom, odgovornim za družbene zadeve. Rekel mi je: "Mati Terezija, mi in vi delamo isto družbeno delo, toda z veliko razliko: mi to delamo za nekaj, vi za nekoga."

Obstaja lakota iz Indije, tista lakota, zaradi katere kakšenkrat kdo umre; obstaja pa

tudi mnogo hujša lakota, lakota ljubezni, ljudje so sami in zavrnjeni. Biti nag ne pomeni samo ostati brez oblek, ampak tudi izgubiti dostojanstvo, človeško dostojanstvo: izgubiti vse to, kar je lepo, čisto, neomadeževano, deviško. Biti brez doma ne pomeni samo biti brez hiše, zgrajene iz opek; brez doma je, kdor je pozabljen, zavrnjen, osamljen, kdor ni nič za nikogar.

Ne morem pozabiti nekega dne, ko sem hodila po londonski cesti in videla moškega. Iz načina, kako je sedel in gledal, se je zdelo, da je najbolj zavrnjeno bitje, ki sem ga kdaj videla. Približala sem se mu, mu vzela roko in mu jo stisnila. Dejal je: "Oh, po tolikem času čutim toplino človeške roke." In njegovo obličje se je spremenilo. V njegovih očeh sta bila veselje in sočni žarek. Ne morem popisati spremembe, ki jo je v življenju tistega človeka povzročilo dejstvo, da mu je nekdo preprosto stisnil roko; topli stisk roke.

Nekega večera je prišel moški v našo hišo in rekel: "V neki družini je osem otrok, ki že dalj časa nimajo kaj jesti. Naredite kaj zanje!" Nesla sem riž in v obeh tistih otrok sem videla, da niso jedli bogve koliko časa; njihove oči so se bleščale zaradi lakote, pod očmi so imeli dolge črne lise. Njihova mati je z delom riža šla ven in se malo kasneje vrnila. Vprašala sem jo: "Kam ste šla? Kaj ste naredila?" Odgovorila je: "Tudi oni so lačni." Oni - sosedje za bližnjimi vrati. Vedela je, da so bili lačni. Presenetilo me je dejstvo, da je skrbela tudi zanje; v tako žalostnem položaju in takem trpljenju pogosto

ni časa razmišljati o drugih. In vendar je imela tista izredna ženska pogum ljubiti s tako veliko ljubeznijo.

Od nekaterih revežev se lahko učimo: so izredne osebe. Vi ne veste, kaj je lakota; nikdar je niste okusili. Nekega dne sem pobrala s ceste deklino, staro šest ali sedem let. Na njenem obrazu sem videla, da je trpela zaradi lakote; zato sem ji dala kos kruha. Videla sem, da ga je jedla drobtinico za drobtinico. Spodbudila sem jo: "Jej, jej kruh!" Pogledala me je in odgovorila: "Bojim se, da bom spet lačna, ko se bo kos kruha končal..."

Številni mladi prihajajo v Kalkuto, da bi sodelovali pri mojem delu; res številni so. Prihajajo z različnih univerz, pri nas ostajajo po dva tedna, mesec dni, kolikor morejo. Vsakdo izmed njih deli z nami molitev našega reda in vse naše obrede. Prihajajo predvsem, da bi delali v sobi umirajočih; potem nam vsi pravijo približno isto: "Doma sem gledal, a nisem videl. Vi ste me naučila gledati in videti. Ko se bom vrnil domov, bom gotovo našel osebe, ki potrebujejo mojo nežno pozornost in ljubezen."

Pred kratkim sta prišla v našo hišo fant in dekle dva dneva pred poroko. Dala sta mi veliko vsoto denarja, da bi nahranili lačne; v Kalkuti namreč

hranimo vsak dan 7000 oseb. Zanje sta mi dala denar. Vprašala sem ju, kje sta našla tisti denar. Odgovorila sta: "Mati, odločila sva, da za poroko poleg vzajemne ljubezni ne potrebujemo poročnih oblačil ne praznikov in da raje dajemo denar vam." Vprašala sem: "Zakaj, zakaj sta tako odločila?" Odgovorila sta, da sta želela darovati drug drugemu nekaj posebnega: "Ljubiva se tako nežno, da si želiva podariti nekaj res izrednega." To je ljubezen, velika ljubezen. Ni pomembno, koliko naredimo, ampak to, koliko ljubezni vnašamo v to, kar delamo.

V našem redu obljubimo tudi, da se posvetimo z vsem srcem služenju najrevnejšim med revnimi. Ta zaobljuba nas veže predvsem na tiste, ki nimajo ničesar in so odvisni povsem od Božje Previdnosti. Ne sprejemamo javnih prispevkov ne rednih dohodkov, smo kot cvetje na polju in ptice na nebu. Odvisni smo povsem od Njega; On je čudovit oče za nas in za naše reveže. Pomagamo tisoč in tisoč in tisoč osebam ter nikomur nismo nikdar reči: "Nam je žal, nimamo več ničesar." Zmeraj imamo kaj. Molimo, da bi se Božje delo ne izgubilo, kajti to ostaja in je Božje delo.

- MATI TEREZIJA IZ KALKUTE
(POVZETO IZ INTERNATIONAL PRESS
SYNDICATE; PREV. DD)

STATI IN OBSTATI (1)

OTMAR ČRNILOGAR

◀ Vatikanski državni tajnik kard. Sodano je prebral besede papeža, ki je z nežnim prijateljstvom imenoval pokojnico "nepozabno predrago mater, mali plamen ljubezni". Podčrtal je še, da reveži ne morejo čakati odgovorov sveta; reveži potrebujejo solidarnost. Žal ni bilo zraven niti enega otroka; prav malčkom je Mati Terezija namenjala veliko svojih prizadevanj. Uradni (!) protokol tega ni predvideval... Škoda. Koga bi si Mati Terezija bolj želela ob sebi: dobrotnike z zlatimi prstani ali osebe, ki jim je dom kos polčnika?

Lahko se vprašamo, ali bi si Mati Terezija želela tako svečan in spektakularen pogreb, ona, katere zapuščino sestavljajo dva sarija (preprosti beli oblačili s tremi modrimi lisami) in vrč za umivanje. Lahko le rečemo, da so bili zaradi nje na ekranih vseh svetovnih držav vsaj za en dan protagonisti njeni prijatelji - ljudje brez glasu, hrane in dostojanstva. Če jih svet dotlej ni poznal, lahko rečemo, da je sedaj vsaj zvedel zanje.

Mati Terezija je govorila o sebi, da je svinčnik v Božjih rokah; tamali svinčnik je pred očmi ljudi vseh ras zarisal podobno enotnega in bratskega človeštva. Zarisal je podobno duhovne revolucije evangelija, ki ga ni mogoče pridigati zviška, ampak je pristen, ko ga živimo na nizkem.

Župnika iz Podrage na Vipavskem g. Otmarja Črnilogarja smo našim bralcem letos predstavili z intervjujem. G. Črnilogar je tudi profesor klasične filologije in filozofije v bivšem malem semenišču v Vipavi, ki je sedaj škofijska gimnazija, do nedavnega pa je predaval tudi na ljubljanski teološki fakulteti. Prof. Črnilogar, ki je po rodu iz lepih Šebrelj, je bil tudi eden izmed prevajalcev Svetega pisma v slovenski jezik. Sam pravi, da je petnajstletno obdobje prevajanja knjige vseh knjig najlepši in najbogatejši božji dar v njegovem življenju. Njegova tekoča in sveža prevoda Sirahove knjige in Knjige modrosti sta izšla pri Ognjišču v samostojni knjigi, sicer pa je prof. Črnilogar prevajal tudi Pavlova pisma, ki veljajo med poznavalci Biblije za najtežje prevedljiva dela.

Prof. Otmar Črnilogar je slovenski duhovnik in nadaljuje s tradicijo primorskih duhovnikov, ki niso bili nikdar samo podeželski duhovniki, ampak predvsem veliki narodnjaki, izvrstni intelektualci, povezani z ljudstvom, dobri dušni pastirji in predvsem zvesti poslušalci in ponižni učitelji primorskega ljudstva. S svojo kleno in lepo slovensko besedo se je prof. Otmar Črnilogar že večkrat oglašil tudi v našem Novem glasu. Tokrat pa začenjamo objavljati njegove duhovne vaje, ki jih je imel letos poleti za duhovnike in dekane ljubljanske nadškofije. Ljubljanski nadškof dr. Alojzij Šuštar ga je pred odhodom v pokoj zaprosil, naj pripravi duhovne vaje za duhovnike. Zaradi izredno lepega slovenskega jezika in poglobljene vsebine so duhovne vaje prof. Črnilogarja kot nalašč tudi za vsakega bralca, ki najde še čas zase in za globlja razmišljanja. Obenem našim bralcem tudi sporočamo, da bodo duhovne vaje izpod peresa prof. Črnilogarja izšle v knjižni obliki pri Goriški Mohorjevi družbi, ki je s tem dejanjem spet pokazala, da je eden stebrov slovenstva v zamejstvu, saj objavlja knjige primorskih piscev, ki so svoje življenje vedno posvečali krščanstvu, slovenstvu in demokraciji. Veseli smo, da lahko na straneh Novega glasa bralcem predstavimo razmišljanja primorskega duhovnika, ki s svojo prodorno mislijo presega meje naše stvarnosti. - URED.

VEČERNO SREČANJE

Od Janezovega Razodetja naprej ne gre več za to, kaj, marveč, kako povedati, kar je povedal Bog.

Zakaj smo se torej tukaj zbrali, v tej sveti čumnati sredi ljubljanskega vrveža? Mar ne bi bilo bolje ostati doma, vzeti knjigo in iti v grmovje brat in razmišljati? Čemu torej ta potrata, bi rekli; pa ne potrata dišečega olja, marveč časa? Ali pa je lepo, če se prijatelji skupaj dobijo? In prav to prijateljstvo vidim v teh duhovnih vajah, srečanje ljudi, ki smo sicer zemljepisno daleč narazen, po srcu pa se vsi gnetemo okoli istega prijatelja Jezusa Kristusa.

Kar naj bodo politiki zasvojeni od politike; mi smo zasvojeni od Jezusa Kristusa. In prav ta zasvojenost nas je pripeljala sem v ta bogoslovski "šotor pokoja". Naj nam že svetost, ki smo jo morda prav tu srkali, obnovi moči, da bomo šli domov bolj zdravi, bolj čili, še bolj zasvojeni od Jezusa.

Biti duhovnik pomeni biti vol, ki v klanec vleče voz. Vsa fara se lahko pelje na vozu; ta ali oni se tudi za lojtrnice drži. Le ti, g. župnik, bodi vol, ki sopeš v tla, a ga ni, ki bi ti pri-skočil na pomoč. In zelo človeško je, da se v trenutku počutiš zelo samega.

In prav v tem je modrost duhovnih vaj: srečati se z enakimi voli, ali lepše povedano, z enakimi delavci v Jezusovem vinogradu. Lastno breme namreč postane lažje, če veš, da podobno nosi še kdo drug. Tudi Jezus je v Getsemaniju želel imeti zraven sebe še koga, a ga ni bilo. Spotiti se je moral sam.

Duhovne vaje, kakor temu rečemo, naj bi bile pomišljajček v našem duhovniškem

življenju, ko z veseljem pogledamo nazaj in z velikim upanjem naprej.

Duhovne vaje naj torej duhovniku zopet dajo duhovno sapo, naj duhovnikovemu srcu povišajo utrip. Naj se zave, da preteklosti ni vrgel proč in da se splača živeti in delati še v prihodnost.

Je nekdo, ki nas je spravil vkup. Saj veste. Jezus je ta. Vanj smo že leta zatreskani. In kri ni voda, ljubezen pa tudi ne "steklenec" (ledena sveča, ki januarja visi od strehe). V naši duši se je zadiral Bog in njegovega sidra se ne moremo več rešiti. Ujel nas je in čigavi naj bomo, če ne njegov?

Pa še celo delo nam je zaupal. Potem ko je poslal v svet Sina in se je ta vrnil v nebesa, je naročil nam, duhovnikom, naj nadaljujemo njegovo delo.

Janezi iz Betsajde smo, ki smo nekoč sramežljivo Jezusa pobarali, kje da stanuje. In ta nam je rekel, naj pridemo in pogledamo. Odtlej smo začarani, zasvojeni, slepi za vse drugo razen zanj.

Simoni iz Kirene smo, ki Jezusu pomagamo s križem na Golgoti, na tisti usodni grič, ki je bil izvoljen, da odreši svet. Simoni, ki smo bili izmed mnogih izbrani, da kaznjenc Jezus na križu ni umrl, marveč po duhovnikih živi v veke.

Očetje smo, ki izgubljenega sina čakamo, da bi se vendarle spametoval in vrnil, starejšega pa prosimo, naj se udeleži gostije.

Pajki smo, ki pletemo tanko nit med nebom in zemljo, ki pa je edina nit, edina varovana pot v Božji Triglav.

Voli smo, ki vlečemo voz vernikov v nebesa. Voli, ki smo tu in tam še sebi v napoto, ker nam kolena klecajo že pod lastno težo, ker nam sapa pojenjuje.

Zato te duhovne vaje: da bi Janez našel Učenikovo prenočišče, da bi Simon zdržal do Kalvarije, da se pajku ne bi utrgala nit, da bi vol zdržal do vrha klanca.

Iz duhovniškega garanja na samotni kraj, da se ob Jezusu odpočijemo! Na drugo stran Genezareškega jezera!

DALJE

PREVAJANJE BOGOSLUŽNIH KNJIG

25. septembra bo v ljubljani prva seja za prevajanje bogoslužnih knjig: to so lekcionar (knjiga s svetopisemskimi berili, ki jih beremo pri maši in bogoslužju sploh), prošnje za vse potrebe, brevir ("uradni" molitvenik duhovnikov in drugih posvečenih oseb), misal (mašna knjiga) in obrednik (uporabljajo ga pri bogoslužnih obredih, npr. pri krstu). Prevajanje bogoslužnih knjig ima za Slovence, kot za vsak narod, velik pomen, saj je prav bogoslužna raba besedil v zgodovini v marsičem določala jezikovne norme. Brižinski spomeniki, prvo znano besedilo v slovenščini, so namreč bogoslužno besedilo. Cerkev tako skrbi za tekoč in lep jezik, predvsem pa si želi, da bi v sodobni in razumljivi govorici ljudem posredovala veselo novico.

BESEDA ŽIVLJENJA

25. NAVADNA NEDELJA

SILVESTER ČUK

Pri Bogu smo vsi na prvem mestu

Če bi vprašali mater, ki ima več otrok, kateri od njih ima v njenem srcu prvo mesto, bi odgovorila, da ima enako rada vse svoje otroke. Isto - pa še v večji meri - velja za Boga: v njegovem očetovskem srcu je vsakdo od nas na prvem mestu. Kakor pri Bogu ni ne včeraj ne jutri, ampak samo večni danes, tako pri njem tudi ni ne prvih ne zad-

njih mest, kakor si jih predstavljamo mi ljudje in se za prva mesta borimo z drugimi in se pri tem pogosto ljubosumno sovražimo. Še med Jezusovimi učenci so bili, kot beremo v današnjem evangeliju, prepiri o tem, kdo je največji. Slišali smo, kako jih je Jezus poučil: "Če hoče kdo biti prvi, naj bo izmed vseh zadnji in vsem služabnik." Božji Učitelj je vedel, da bodo njegove besede bolj razumljive, če jih ponazori s primerom, zato je vzel otroka, ga prisrčno objel in dejal, da je v njegovem kraljestvu prostora le za tiste, ki imajo otroško srce.

Tudi med otroki so prepiri, kdo bo prvi, vendar njihova srca še niso tako zastrupljena, kot so naša. Ko se med seboj igrajo, se že pokažejo njihovi značaji: eni hočejo biti vodilni, drugi pa jim raje sledijo. Vsakdo od nas je izšel iz božje stvariteljske roke enkrat in neponovljiv. Pri tem je Stvarnik za svoje sodelavce pritegnil naše starše in od njih smo prejeli nekaj lastnosti, ki nas ločijo od drugih: telesne poteze, način govorjenja, hojo, po vzgoji še marsikaj drugega. Vsakdo pa je svobodna osebnost: dar svobode mu je Bog podelil z namenom, da se osebno razvija in raste. Pri tej rasti naj bi čim zvesteje upošteval načrt, ki ga je za slehernega od nas zarisal Bog. Bolj ko smo temu načrtu zvesti, bolj bogata bo naša osebnost. Največje bogastvo človeka je, da svojega Stvarnika posnema v sposobnosti ljubezni. Njemu samemu ljubezen vračamo s tem, da ga spoznavamo in ljubimo v ljudeh, ki živijo okoli nas, pa tudi bolj daleč proč, saj je svet danes čisto majhen.

Človek, ki resnično ljubi, nikoli ne bo zahteval, da pride na prvo mesto, kakor ga pojmujejo ljudje. Prvo mesto je združeno tudi z večjo odgovornostjo, z večjimi nalogami. Pravilno razumljeno prvenstvo pomeni, kot smo slišali Jezusov nauk, služjenje drugim. Papež, ki je naslednik apostola Petra in Kristusov namestnik v njegovi Cerkvi, se imenuje "služabnik božji služabnikov". In večina papežev se iskreno trudi, da to ne bi bil prazen naslov, temveč dejansko hočejo biti v Kristusovem duhu služabniki vsega božjega ljudstva. Tak služabnik hoče biti vsak škof in tudi vsak dober duhovnik. Vendar smo vsi ljudje in rado se zgodi, da "prvo mesto", ki ga kdo zavzema v določeni cerkveni skupnosti, postane skušnjava, da bi drugim ukazoval, ne pa jim služil. Potrebno je veliko ponižnosti, da človek ostane v mejah, ki mu jih določa Bog.

Zelo pogubno bi bilo, če bi tudi mi verni ljudje presojali vse samo s človeškimi merili. Za nas so odločilna Jezusova merila. Svojim apostolom (in posredno tudi nam) je ob neki drugi priložnosti dejal, da bodo poslednji (po človeški pameti) prvi; prvi (tisti, ki jih vse občuduje in časti) pa poslednji. To je pokazal s svojim zgledom: ko se je ponižal na stopnjo hudodelca in sprejel sramotno smrt na križu. Prav zaradi te ponižnosti ga je Bog, poudarja apostol Pavel, povišal in mu dal ime, ki je čez vsa imena. Tudi danes in tudi tukaj med nami živijo ljudje, ki z vsem srcem služijo Kristusu in zaradi njega svojim bratom in sestram, pa so morda v očeh ljudi čisto nepomembni, neznamiti. Bog jih vidi in njihovo delo blagoslavlja in po njih smo tudi mi deležni blagoslova.

Nekateri pa so postavljeni na svetilnik, da s svojim zgledom ponižnega in predanega služenja svetijo nam vsem. Tak svetel zgled za vse je bila Mati Terezija iz Kalkute.

SEPTEMBRSKA ŠTEVILKA OGNJIŠČA

Septembrska številka slovenskega verskega mesečnika Ognjišče ima na naslovnici dve punčki na kotalkah, na notranji strani platnice pa, kot je za Ognjišče običajno, molitev, ki tokrat nosi naslov *Podari mi nove oči*.

Mirka v pismu meseca sprašuje urednika Ognjišča Franca Boleta, kdo ima prav; v pismu pravi, da misli predvsem na veroizpovedi, ki vsaka zase trdijo, da imajo svoj edini prav. Oče urednik, kot radi imenujemo msgr. Franca Boleta, najde tudi tokrat za mlade prave besede. Ena od odlik mesečnika Ognjišče so prav odgovori mladim v stiski in zato je tudi pisem v Ognjišču veliko. Z dr. Alenko Vojška-Kušar se je za Ognjišče pogovoril Božo Rustja, ki je poskrbel, da pred nami zaživi lik krščanske zdravnice. V rubriki *Vroča tema* tokrat govori dr. Ivan Štuhec, ki razpravlja o prosojnosti v Cerkvi.

V Ognjišču sledijo fotoreportaža o stoletnici triglavske kapelice, dve zgodbi mladim in odlična rubrika *Naši preizkušani*, ki jo že leta ureja Franc Bole in tako slovenski javnosti predstavlja manj srečne Slovence, ki jih je življenje za vedno prikrajšalo, večina jih je namreč težkih invalidov. Silvester Čuk pazljivo zbira novice za rubriko *Iz našega sveta*.

JUP

LITERARNA NAGRADA VILENICA '97

"SAMA VILENIŠKA PRIREDITEV JE DEMON ZAPELJEVANJA"

KLARA KRAPEŽ

Konec preteklega tedna se je na Krasu zaključila ena najodmevnejših evropskih literarnih prireditev - Vilenica '97. Na njej se je približno 140 pesnikov in pisateljev iz več kot dvajsetih držav družilo dobre tri dni, poleg tega pa je bilo v ospredju navzočih tudi razpravljanje o demonu in zapeljevanju. Vsakoletno literarno srečanje namreč poteka v znamenju neke tematike in tokratna je bila oprta predvsem na Rilkejeve verzice o Orfeju, Evridiki in Hermesu.

Udeleženci disputa (kar bi manj učeno lahko imenovali tudi razprava ali pogovor) so se v nekajurnem pogovoru (ki bi bil dovolj konstruktiven, tudi če bi bil krajši) osredotočali torej na demona ali dajmona in zapeljevanje, pri čemer je pomembno poudariti, da demon ne pomeni nujno samo zle narave.

Voditelj razprave pesnik Aleš Debeljak je že v uvodnih besedah izrazil željo, da bi se govorniki osredotočili ne zgolj na formalnost, temveč bolj na lastna občutja in spoznanja. "Zapeljivim sirenam akademskega formalizma se je težko upreti, je pa tvegano in vredno," je še dodal. Nekateri pesniki in pisatelji so tako v svojih razpravah izpostavili predvsem lasten odnos do ustvarjanja in literature, nekateri pa se niso mogli izogniti trenutnim političnim razmeram in družbenemu dogajanju.

Boris Pahor je v svojem razmišljanju z izbranimi besedami orisal lastno izkušnjo varljivosti taboriščnega življe-

nja in upanja: "Demon nas je zapeljal, da smo ob strahotah in krutostih vojn verjeli, da bo z njim skozi prišlo izčiščenje." Vendarle pa se je njegov nastop zaključil z optimističnim poudarkom na resnico, ki jo je poudarjala že Sofoklova Antigona, da smo vendarle rojeni za ljubezen.

Lev Detela, slovenski pisatelj, ki živi na Dunaju, je demone prepoznaval predvsem v nestrpnosti in drugačnosti povojne Evrope in tudi Slovenije. "Zapeljevanje posameznikov in množic je ena glavnih nalog nacionalnosocialističnega, fašističnega, komunističnega propagandnega aparata, ki mu vedno znova podležejo tudi na videz trdne demokracije in premočrtni posamezniki. Dajmon namreč izrablja šibkost, negotovost in stisko človeške duše." Podobno stališče je zavzel pisatelj in do nedavnega tudi precej dejaven politik Tone Peršak, ki je demonskost pripisal razvitemu svetu napredka, blaginje in sreče, a vse to je le navidezno in služi pravzaprav zgolj za zapeljevanje nas vseh.

Drugi razpravljalci so se usmerili bolj k literaturi. Richard Jackson, ameriški pesnik, je tako poudaril, da pesnika zapeljuje jezik, saj mu literat neskončno zaupa, če hoče ustvarjati besede. Italijanska pesnica (in tudi edina ženska predstavica v razpravi) Anna Santaliquido je poudarila predvsem pomen lastne notranjosti, ki jo je potrebno raziskati z močjo misli. Ustvarjalcu je potrebno zapeljevanje (na katerega moramo gledati pozitivno),

saj nas motivira, da iščemo še neodkrito. "Sanje so potrebne, preko njih se spopadamo s svetom zunaj nas in ustvarjamo tudi za druge."

Veno Taufer, dosedanja predsednik Vilenice, pa je kot demon zapeljevanja označil tudi samo vileniško prireditev, ki je po njegovem mnenju enkratna na tem prostoru.

Težko je strniti dolgo razpravo številnih v nekaj kratkih stavkih, a nekaj vendarle lahko trdimo. Vilenica je iz skromne želje opozoriti ostalo Evropo na poseben prostor in ljudi prerasila v odmevno mednarodno srečanje in cenjeno nagrado literarnih dosežkov. V dvanajstih letih so se književniki na Krasu učili in spoznavali s pojmom srednjeevropskosti, drugačnosti in enkratnosti, na drugi strani pa tudi univerzalnosti in povezanosti. Ducat prireditev lahko po svoje predstavlja priložnost, da organizatorji pregledajo dosedanje delo in postavijo nove smernice, čeprav so se nekatere novosti pojavile že ob letošnjem srečanju in jih je potrebno pohvaliti (predstavitev knjižnega dela primorskega pesnika ali pisatelja bo odslej neformalen uvod v vileniško srečanje, novost pa je tudi predstavitev slovenskih knjižnih del, ki so v enoletnem obdobju prevedena v tuje jezike). Predvsem bi bilo potrebno spremeniti disput (ali res nimamo ustrezne slovenske besede za poimenovanje razprave?), saj dolgotrajne razprave (daljše od 10-15 minut) utrujajo tako izvajalce kot tudi poslušalce. S krajšimi

prispevki bi vsem navzočim omogočili aktivno sodelovanje v poznejšem pogovoru. Ne moremo še mimo dejstva, da je v primeru, ko je glavna nagrada podeljena nagrajencu, vileniški kristal dodeljen ženski predstavnici, ob tem pa se vsiljuje vprašanje, ali je pri tem resnično odlojujoča kakovost za najboljši literarni prispevek v zborniku. V nekaj zadnjih letih smo vsekakor pogrešali več ženskih predstavnic - tako na samem srečanju kot tudi tistih, ki aktivno sodelujejo v osrednji razpravi. Nobena od prireditev vileniškega srečanja se tudi ne začne točno ob napovedanem času in je tako potrebno računati kar na precejšnjo zamudo, gotovo pa bi za tovrstno izboljšavo (točnost) potrebovali le malo dobre volje.

Letošnje zaključne slovesnosti se je udeležilo precejšnje število obiskovalcev, kar kaže na vedno večje zanimanje za vileniško srečanje. Vseeno pa bi bilo prav, če bi sčasoma trije dnevi prireditve imeli več sporočilnosti tudi za tiste, ki niso nujno ustvarjalci literature, jo pa zagotovo radi prebirajo. Pri tem naj opozorim še na drobno, a ne tudi nepomembno, dejstvo. Literarna vileniška srečanja na Krasu so nastala na pobudo in željo primorskega pesnika Aleksandra Peršolja. Z veliko volje in energije ter vztrajnosti je vseh 15 let (uradna srečanja so se namreč začela tri leta pozneje, ko je njihovo pripravo prevzelo Društvo slovenskih pesnikov in pisateljev) neopazno skrbel, da so se ustvarjalci besede na Krasu dobro počutili in so se vedno znova vračali. Nepojmljivo je torej, da nekatere hvalimo za njihovo požrtvovalnost, druge pa preprosto pozabljamo ob strani.

RUSKI VRHUNSKI ZBOR

ZBOR M.I. GLINKA V NASIH KRAJIH

Na Sveti gori v nedeljo, 21. t.m, ob 18. uri, v Trstu pa 4. oktobra ob 20.30 v dvorani Tripcovich.

V TRSTU

V prejšnji številki smo poročali, da prihaja v Trst sloviti ruski zbor Glinka iz Sankt Petersburga. Koncert, ki bo v soboto, 4. oktobra, ob 20.30 v dvorani Tripcovich na trgu Libertà 11 v Trstu, prireja Glasbena matica v sodelovanju z občino Trst in njenim odborništvom za kulturo. Predprodaja vstopnic za abonente in pevske zbere bo še 19. septembra od 10. do 15. ure na sedežu Glasbene matice v ul. Ruggero Manna 29

v Trstu, tel. 040/418605. Za vse ostale obiskovalce bodo začeli prodajati vstopnice od 24. septembra dalje pri blagajni gledališča Verdi v Trstu od 9. do 12. ter od 16. do 19. ure.

NA SVETI GORI

Med sedanjo turnejo v tujni bo imel ruski pevski zbor M.I. Glinka koncert tudi v baziliki na Sveti gori. Koncert bo v nedeljo, 21. septembra, ob 18. uri. Vse informacije o velikem glasbenem in kulturnem dogodku, tudi glede nabave in cene vstopnic, je mogoče dobiti v Kulturnem domu v Novi Gorici, tudi po telefonu (iz Italije) na št. 00386-65-25-608.

OB OBISKU KULTURNEGA DRUŠTVA "SKALA" IZ GABRIJ NA SARDINIJ

Na otoku pregnancev (10)

DORICA MAKUC

"Dali so nam plačo za deset dni in cigarete za šest dni, po 30 vsakemu. Za večerjo nam dajo 5 dkg sira in kruh. Z bratom si napraviva malo konzerviranega mesa in košček klobase, ki sem jo kupil od Drejčeta za pet cigaret. Malo je bilo, pa dobro je bilo. Po večerji smo šli v cerkev k blagoslovu, še k zadnjemu v tem letu. Danes leto smo ga prejeli doma skupno z našimi družinami in v naši farni cerkvi. Kdo bi si takrat mislil, da bomo prejeli zadnji blagoslov v letu 1943 na tujih tleh, tako daleč, proč od doma in naših dragih družin? In še to, da ne bomo imeli zveze z njimi, da bi vsaj vedeli, ali so še živi in zdravi ali so morda lačni, še bolj kakor mi, ali jim je mogoče prejeti zadnji blagoslov v farni cerkvi? Veliko smo prestali v tem minulem letu, mi drugi po svetu, koder smo se klatili in se še klatimo. In koliko so prestale naše matere, naši očetje, naše žene, naši otroci! Koliko solza je preteklo v tem času, sam Bog ve. Vse gorje in solze, ki so preteklo v minulem letu, so za nami in so le bridki spomini. Sam Bog pa ve, kaj nas čaka v prihodnjem letu. Koliko gorja bomo morali še prestati! Po blagoslovu smo jo hitro pobrisali v barake, ker je premočno pihala burja in tudi dež je padal. V baraki smo kurili ognje in se gredli, pa tudi pili in peli, tja do polnoči. Opolnoči so strelji iz topov naznanili, da je staro leto minilo in nastopilo novo - 1944. Tisti, ki niso šli spat, so vse zbudili, da smo si voščili novo leto. Naša voščila so bila samo ena. Da bi se nas Bog kaj kmalu usmilil, nam dal mir, da bi se mogli vrniti v našo

domovino k našim dragim družinam, katere nas tako željno pričakujejo. Tako se je končalo leto 1943."

In Franc Pavlica, Frenc Profesorjev iz Dornberka je zaključil svoj dnevnik: Olbija, 31. decembra, leto strašne vojne 1943.

Pred njim in še mnogimi primorskimi Slovenci in istrskimi Hrvati je bila še dolga, nevarna pot na Korziko in v južno Francijo. Vojne še ni bilo konec. Franc Pavlica je bil sprejet v delavsko pomožno četo VII. ameriške armade; dobil je vse, kar potrebuje ameriški vojak, le orožja ne. Njegovo delo je bilo še naprej nevarno, saj je moral delati na letališčih in pristaniščih. Tudi zbolel je in prestal veliko hudega, posebno po operaciji na levi roki. Domov se je vrnil 2.11.1945.

CAVALCATA SARDA - PRAZNIK VSEH SARDINCEV

Po lepih obmorskih poteh, pa tudi tistih v notranjosti se je naša varna voznja s sardinskim šoferjem, ki sta ga slovenska pesem in glasba navduševala - najraje je prisluhnil Vodopivčevim Žabam - začasno spet zaključila v Sassariju.

Na praznik Vnebohoda se je v drugem največjem sardinskem mestu trlo ljudi; še preden je začel potekati eden najlepših, najbolj bogatih folklornih sprevodov na svetu, so bili pločniki mesta polni Sardincev. To je praznik vseh prebivalcev otoka, ki ga uživajo tako, kot vedno, brez skrbi toda hkrati tudi z resnostjo, ki jim pritiče; radi se ponašajo z antično civilizacijo in modrostjo. Tu so zbrane na enem mestu vse šagre sardinskih vasi; v sprevodu se mešajo narodne noše z ravnici Campidana, iz skrivnostne Barbagie, pa z Logudora in z Galure. Ljudem ni žal neprespanih noči, dolge vožnje, utrudljive, večurni sprevodi v Sassariju. Stali smo stisnjeni na enem izmed mestnih pločnikov in občudovali vsako skupino posebej, ki je z otroki in odraslimi vred predstavljala bogato tradicijo določene sardinske dežele. Ko se oči ne morejo dovolj nagledati čudovitih narodnih noš, ki te vsaka zase slepi z močnimi barvami svilenih, damaskastih, baržunastih kril in bi si rad zapomnil vsaj najlepše čipke ter bogata ogrinjala, ki krasijo postavna sardinska dekleta in

žene ter njihova nenavadna pokrivala iz rut, že te omami glasba kvarteta iz Buddusoja in ples iz Ollolajja. Kot da se v nekaj tisoč letih ni nič spremenilo niti v plesih niti v glasbi; čudovit dokaz povezave človeka z naravo, nekakšen "sardinski misterij". Tudi sardinska konjenica nastopa; temni konji, opravljeni za svečanost, ob jezdecu tudi deklet! Nekoč naj bi bila Cavalcata le praznik dvorjanov, danes je to praznik vseh, kot bi se po delovnem dnevu cela družina zbrala okrog svojega ognjišča. Toda udeleženci "Cavalcate sarde" so lahko le prebivalci otoka, tiste s celine ne vabijo radi.

In ko se pomešaš med publiko, med brhka sardinska dekleta in mlade moške v značilnih zametastih oblekah in prisluhneš glasnemu otroškemu klepetu - povprečna sardinska družina je še vedno številna - bi jih rad povprašal o njihovi govorici. Odgovorili ti bodo, da se povsod na otoku govori po sardinsko, da pa je že tudi po vaseh prisotna pogovorna italijanščina. Načrt novega šolskega programa, ki naj bi jezik Sardincev uradno vpeljal v šolo, je še daleč od uresničitve. Pravijo, da so se po dolgih letih Sardinji, njihovi pisatelji in pesniki končno zedinili, da je sardinski jezik vendarle en sam. Res, da se prebivalec južnega dela Sardinije (Cagliari) težko sporazume z onim s severa (Sassari) in oba še težje s prebivalci Nuora in njegovega področja, toda vplivi s celine, predvsem preko šole, radia in televizije, narekujejo sardinskim izobražencem, da sprejmejo enotno sardinsko pisavo in pohitijo s šolanjem otrok v materinem jeziku. Soloobvezni otroci se sicer soočajo s sardinsko kulturo, spoznavajo bogato nacionalno in zgodovinsko preteklost otoka, toda sardinski jezik je v šoli še vedno tujek. Samostojnost so Sardinji dobili že februarja 1948, ko je bila ustanovljena avtonomna dežela Sardinija, in tako dosegli tisto, po čemer so hrepeneli stoletja; toda rimski mlini, predvsem ko gre za jezikovne pravice, meljejo zelo počasi. O tem bi Slovenci, ki živimo v avtonomni deželi Furlaniji-Juljski krajini, lahko povedali več desetletij dolgo žalostno zgodbo, ki ji žal še ni videti konca.

DALJE

AVSTRALIJA SVETLOBA IN SENCE

ALEKSIJ PREGARČ

Avstralija je očarljiva. Melbourne je fantastično mesto, Sydney se že pripravlja na olimpijske igre leta 2000, Perth je s svojim pristaniškim središčem Freemantlom mali raj...

Avstralija je res, kljub mnogim negotovostim, še vedno lahko obljubljen deželica za tiste, ki jim življenje drugod preseda, lahko pa je tudi zanka za ljudi, ki se oklepajo istovetnosti po evropskih merilih, zakaj na tej celini je prihodnost predvsem za azijske narode. Korak za korakom, dan za dnem se v tej daljni deželi krepi vpliv skromnih in marljivih prebivalcev azijske podceline, ki jo je zasvojil ameriški mamon uspešnosti. Če se to priliči na varljivost izvajanja malih ljudi, ki so bili doslej igrivi predmet svoje azijske sredine, je na dlani usoda nadaljnje avstralske populacije. To seveda lahko ugotovljamo ne le kot turist, temveč kot popotnik, ki si je z družino privoščil obisk pri naših ljudeh tam doli. Z obvezo. Po tehtnem premisleku je bil cilj Melbourne, naš domači gospodarstvenik Stanko Švara pa bi - v svojem posluhu za kulturne potrebe - priskočil na pomoč, če bi se odločil tudi za Sydney in za Perth. Tako se je tudi zgodilo.

Torej najprej Melbourne. Z odprtimi rokami naj bi me pričakal pater Bazilij, moj že dolgoletni znanec in prijatelj. Nastopil naj bi v njegovem frančiškanskem središču v Kewu, spored pa naj bi sestavila skupaj s prof. Čeferinovo, s katero sva o tem pokramljala pred nekaj meseci. Velika žalost. Štiri dni pred mojim prihodom so namreč prijatelja pater Bazilija - pokopali. Naj nastopim ali ne? Sklenjeno je bilo, da kljub nepredvidljivosti usode izpeljem svoj program.

S hčerko Mašo sva pripravila sproščeno predavanje o "liku matere" v slovenski književnosti. Glede na sestavo članov društva v Kewu in še zlasti zato, ker so bili tam prisotni nekateri maturanti slovenskega jezika države Victoria, sva to hvaležno temo dostojno razvila. Ves spored sva potem lahko poslušala na lokalni melbournski radijski postaji. Dodatno je urednica slovenskih oddaj vsedržavnega omrežja, gospa Elica Rizmal, posnela z mojo hčerko intervju, namenjen mladini. Ostale dni v Melbourne smo prebili v družbi družine Čeferin in pa naših sorodnikov, sicer zdomce iz slovenske Istre. Veliko besed je steklo seveda o delu pater Bazilija, pa tudi o dejavnosti naših društev v tem velemestu; izčrpno sta nas o njih svetlobi in sencah seznanila nadvse prijazna zakonca Crooks, ki sta angažirana pri primorskem društvu Jadran (Slava Crooks je celo društveni predsednik).

Nekaj ugotovitev in spoznanj. V Melbourne delujejo

namreč nekatera slovenska društva, ki so bila z veliko požrtvovalnostjo pri gradnji in sredstvih ustanovljena pred desetletji. Jasno, da je današnje društveno življenje docela spremenjeno, za nameček pa so slovenski ljudje vedno bolj razseljeni, razdalje se krepijo, zato je nekdanja vnema za društveno delo - razumljivo - upadla. Zlasti mlajšim rodovom se vse manj vsedajo v srce mili zvoki slovenskih citer, harmonik ali klarinetov, v marsikatero društvo vdirajo igralni avtomati, ki naj bi predstavljali za mladino nekaj magnet, toda prav mladina ubira precej drugačne poti, ne nazadnje se odloča za povsem avstralsko inačico življenja; starejši (življenjska doba naših izvirnih izseljencev se giblje od šestdeset let navzgor) se seveda družijo v društvi predvsem ob praznikih in ob posebnih priložnostih, kot so, denimo, okrogle obletnice rojstev, porok itd. Skoraj obvezno so taka praznovanja popestrjena z igranjem biljarja ali z balincanjem. Kultura leze na zapeček kljub precejšnjim možnostim, ki jih nudijo npr. slovenske radijske ure: samo v Melbourne sta na razpolago tako multikulturni radijski center kot vsedržavno omrežje. Celotna televizija je prikazala filmsko pričevanje o življenju in smrti pater Bazilija. Res pa je, da je za tako delo premalo izvedencev, urednici Elica Rizmal in Stanka Gregorič (v Sydneyu) ne zmoreta vsega. Vse ostalo je na čisto ljubiteljski ravni.

Kar predstavlja dodatno zadrego, so nespornosti med društvi. Slovenski narodni svet in Zveza slovenskih društev bi morala nujno poiskati skupni imenovalec sožitja, delovanja in usklajevanja, sicer se bo Slovincem v Avstraliji pisalo vedno slabše. Tudi modrejše sugestije iz Slovenije bi bile najbrž dobrodošle.

Zase moram reči, da so mi bila vsa vrata nedeljeno odprta. Skušal sem vedno biti odkrit, a strpen in povezovalen, za kar sem našel dobre sogovornike predvsem med razumnostjo. Spoznal sem med drugim tudi to, da lahko le izobraženstvo pusti trajnejšo sled slovenstva v naglo razvijajoči se multikulturnosti Avstralije, zato je potrebno, da ne opustimo možnosti poučevanja slovenščine v društvih. To je sicer neznanstveno težko, toda prav v to je treba usmerjati maksimalne napore, celo za drugogovorne, ki postanejo ukaželjni iz gole eksotične radovednosti. Tu ne gre več zgolj za zdomce, temveč za Slovenijo samo.

DALJE

ŠKOF TOMAŽ HREN - SIMPOZIJ V RIMU

Kot že napovedano, je bil prejšnji teden (med 8. in 12. septembrom) v rimskem papeškem zavodu Slovenik večdnevni znanstveni simpozij o osebnosti in delu ljubljanskega škofa Tomaža Hrena, ki je živel in deloval med 16. in 17. stoletjem. Hren je bil nekaj protagonist slovenske protireformacije in kot tak v središču zanimivih razprav in živahnih polemik.

Na simpoziju je sodelovalo okoli trideset predavateljev, ki so osvetlili figuro tega ljubljanskega škofa z vseh možnih vidikov. Teologija, pravo, jezikoslovje, zgodovina, umetnost in znanost - to je le nekaj širokih tem, ki so jih na tem posvetu obravnavali. Vsa predavanja bodo (kot navadno) izšla v posebnem zborniku.

Med simpozijem so udeleženci šli na tradicionalno av-

dienco na Trg sv. Petra, kjer jih je papež Janez Pavel II. posebej pozdravil in podčrtal v svojem slovenskem nagovoru vlogo tega ljubljanskega škofa. Tako je papež dejal: "Po zdravljam udeležence simpozija o škofu Tomažu Hrenu, ki ga prireja Slovenska teološka akademija v Rimu. Tomaž Hren je bil ljubljanski škof v prelomnih časih v začetku 17. stoletja. V duhu Tridentinskega cerkvenega zbora si je prizadeval za vzgojo in izobraževanje duhovnikov in za poglobitev bogoslužja. Pospeševal je ljudske pobožnosti in cerkveno petje. Bil je sinovsko vdan Sv. sedežu in je to zvestobo utrjeval pri svojih vernikih. Istočasno pa je gojil tudi narodno kulturo v luči svojega gesla: »Terret labor, aspice praemium«. Z željo, da bi Cerkev v Sloveniji ostala vedno zvesta Kristusu in Njegovemu

Evangeliju ter se z novo gorečnostjo posvetila svojemu duhovnemu poslanstvu, Vam podeljujem svoj apostolski blagoslov."

Med samim posvetom je bilo še nekaj drugih zanimivih srečanj. Naj najprej omenimo, da sta se posveta udeležila dva slovenska škofa, in sicer ljubljanski nadškof in metropolit dr. Franc Rode in mariborski škof dr. Franc Kramberger. Oba sta med simpozijem tudi somaševala z velikim številom prisotnih duhovnikov v kapeli Slovenika. Posebno pomembna pa je bila slovesnost v sredo zvečer v slovenskem zavo-

du. Malteški viteški red je namreč ljubljanskega nadškofa imenoval za častnega kaplana reda v Sloveniji. V ta namen sta mu izročila zadevne listine ter insignije veleposlanik dr. Štefan Falež ter predstavnik reda msgr. Mansetti. Naj dodamo, da se je nekaterih slovesnosti udeležil tudi opravnik poslovskega veleposlanstva v Vatikanu g. Rebes.

Simpozij sta organizirala Slovenska teološka akademija v Rimu ter papeški zavod Slovenik. Glavne zasluge ima pri tem njegov rektor msgr. dr. Maksimiljan Jezernik, ki že dolgo let zavzeto skrbi za to zaslužno kulturno in znanstveno delovanje v rimski slovenski cerkveni skupnosti. Z mnogimi drugimi sodelavci mu pomaga pri tem dr. Joško Pirc, primorski rojak, ki je vicerektor zavoda.

Tema prihodnjega simpozija pa bo vsestransko zanimiva osebnost - Peter Pavel Glavar, prosvetljeni cerkveni dostojanstvenik in kulturni delavec na Slovenskem v 18. stoletju.

FESTIVAL V STRESI

ANDREJ BRATUŽ

Leto za letom - sedaj že v svoji šestintrideseti izdaji - se ob lepi in vabljivi obali jezera Lago Maggiore odvija mednarodni glasbeni festival Glasbenih tednov (Settimane musicali). Od konca avgusta do sredine septembra se v prijetnem turističnem središču Stresi zbirajo glasbeniki in glasbena publika z vseh delov Evrope. Koncerti so v veliki dvorani Kongresne palače, na dveh čudovitih otokih (Isola Bella in Isola Madre), nekdanjih rezidencah Boromejcev in v cerkvi sv. Ambroža v Stresi z orgelskim koncertom. Festival v tem slikovitem piemontskem kraju ima svojo posebnost, v glavnem pa ohranja zvestobo klasičnim in ustaljenim glasbenim smerem, daleč od avantgarde ali muzikalnih eksperimentov s področja konkretne oz. elektronske glasbe.

Navadno so prireditelji izbrali (vsaj pred leti) za prvi večer kako veliko zborovsko-instrumentalno delo, kot o-

ratorij, mašo ali kaj podobnega. Škoda, da tudi sedaj ni več tega (le za zadnji koncert bo to v Beethovnovi Deveti simfoniji). Vsekakor pa je bil prvi večer zanimiv in lep, saj smo lahko poslušali dve veliki deli klasične in sodobne simfonije oz. solistične in orkestralne literature. Gustav Mahler Jugendorchester je pod vodstvom ruskega dirigenta S. Byhkova odigral Beethovnov violinski koncert v D-duru (solist Rus Maksim Vengev) in nato v drugem delu Šoštakovičeve Simfonije št. 5 v d-molu. Beethovnov koncert spada med najboljše pa tudi najlepše tovrstne skladbe in je za violinista prava mojstrovina, ob kateri se lahko vsestransko izkaže. In to je mladi ruski solist tudi dosegel. Glasba Dmitrija Šoštakoviča sicer že spada med

klasike sodobne ustvarjalnosti, obenem pa je priča bogate ruske glasbe tega stoletja.

Drugi koncert je bil naslednji večer, ko je nastopil slavni italijanski violinist Salvatore Accardo, pri klavirju pa je bil njegov stalni spremljevalec pianist Bruno Canino. V začetku je bil sicer na programu Accardo kot solist in dirigent italijanskega komornega orkestra z deli različnih skladateljev. V dejanski sestavi pa je zgoraj omenjeni duo predstavil tri sonate Johanesa Brahmsa (katerega stoletnico smrti praznujemo letos). Novoromantična glasba nemškega skladatelja je nedvomno zelo globoka, obenem pa tudi prijetna in blagodejna. Oba solista sta žela veliko odobravanja.

Koncerti v Stresi sicer predstavljajo sami po sebi zelo pestro izbiro. Med orkestri naj med drugim omenimo

soliste milanske Scale, moskovske virtuoze, državni simfonični orkester RAI, simfonični orkester iz Berlina, med solisti recimo pianista Pletneva, organista Viktorja Lukasa itd. Nastopil je tudi Komorni zbor iz St. Petersburga z vzhodno liturgično glasbo Rahmaninova; pa še kvartet Keller, kvintet Berlinske filharmonije itd. Med znanimi dirigenti so bili npr. Vladimir Spivakov, Vladimir Askhenazy in Eliahu Inbal.

Glasbeni festival ob jezeru Lago Maggiore lepo zaključuje veliko pozno poletno obdobje mednarodnih umetniških prireditelj. Seveda se drugod podobne glasbene manifestacije še odvijajo (v Italiji med drugim Glasbena jesen ob jezeru Como ali pa Sagra musicale umbra v Perugia). Vse to kaže na veliko zavzetost, ki se tudi danes ob poplavi lahke glasbe in popevk še vedno razvija in s tem plemeniti estetski okus in užitek širšega občinstva.

GORIŠKA
MOHORJEVA
DRUŽBA

GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA

v sodelovanju z:

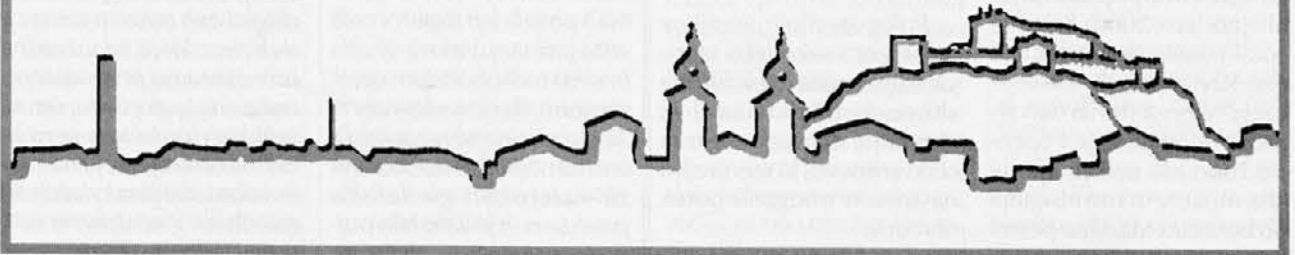
BIBLIOTECA STATALE ISONTINA
ISTITUTO DI STORIA SOCIALE E RELIGIOSA
ISTITUTO PER GLI INCONTRI CULTURALI MITTELEUROPEI
in pod pokroviteljstvom GORIŠKE POKRAJINE

vabi na predstavitev knjige

Gorizia nella letteratura slovena

Predstavitve bo v petek, 19. septembra 1997, ob 17. uri v dvorani Državne knjižnice v ulici Mameli 12 v Gorici.

Delo, ki ga je uredila Lojzka Bratuž, bosta predstavila prof. Marija Kacin in prof. Sergio Tavano.

ŠE VEDNO ZASTRUPLENO OZRAČJE

IVAN ŽERJAL

Časnikar tržaškega dnevnika Il Piccolo Paolo Rumiz ima popolnoma prav, ko v svojem komentarju o izžvižganju ministra Maccanica na osrednjem shodu istrskih beguncev, ki je bilo v nedeljo, 14. septembra, piše, da nekdo ne prenaša možnosti odpiranja in dokončne razrešitve tako travme fojbe kot vprašanja nepremičnin optantov in "vzhodnega vprašanja". Vendar je po drugi strani treba reči, da si mora tudi Piccolo sam izprašati vest, ali ni tudi sam prispeval k naelektrjenju ozračja z določenimi članki oz. naslovi. Ne mislimo tukaj toliko na cele strani, posvečene shodu beguncev, ki jih je Piccolo več dni objavljaj in pri tem vsak dan ponatisnil prve strani dnevnika Arena di Pola iz leta 1947, čeprav bi imeli marsikatero pripombo. A kaj reči o naslovu na Piccolovi prvi strani v soboto, 13. septembra, ki je poročal o posilstvu nekega dekleta s strani "treh Slovanov" ("Trieste, stuprata in pieno centro da tre slavi", Il Piccolo št. 217, 13. 9. 1997, 1. stran spodaj). Objava v tem tonu napisanega naslova na prvi strani dan pred o-

srednjim shodom istrskih beguncev prav gotovo ni prispevala k dobremu in mirnemu razpoloženju, prej nasprotno, lahko je tako pisanje celo povečalo nerazpoloženje, ki je prevevalo zbrane na Velikem trgu v Trstu v nedeljo, 14. septembra.

Ugotoviti je treba, da je v Trstu ozračje - vsaj ob takih priložnostih - še vedno dokaj zastrupljeno. Kako si namreč lahko razlagamo na primer izpad skupine pokrajinskih svetovalcev proti svojemu kolegu, slovenskemu svetovalcu Demokratične stranke levice Igorju Gabrovcu, ko se je le-ta hotel na seji pokrajinskega sveta spomniti obletnice ustrelitve bazoviških junakov, in še nekatere druge manjše dogodke, ki so v zadnjih časih doleteli nas Slovence? In to istočasno, ko je bila na proslavi 50-letnice priključitve Primorske matični domovini s strani slovenskega predsednika ponujena italijanskim sosedom roka sprave, sožitja in sodelovanja. Na novogoriški proslavi, verjemite nam, ni bilo čutiti nasprotovanja, še manj sovraštva do "drugih" in "drugacnih".

V ponedeljek, 15. septembra, se je začel pouk tudi na slovenskih šolah in vrtcih na Tržaškem.

V razrede tržaških slovenskih šol in vrtcev je stopilo 2.179 učencev in dijakov (441 v vrtce, 661 v osnovne šole, 444 v nižje in 633 v višje srednje šole). Prvi dan je potekal v znamenju šolskih maš, ki jim je sledil kratkotrajen pouk. Skrajšani urnik bo veljal še nekaj dni, dokler ne bodo namestili vseh suplentov na šolah, zatem bo stekel pouk z normalnim urnikom in takrat se bo za naše učence in dijake začelo zares novo šolsko leto 1997/98.

Če si nekoliko pogledamo številke, ki smo jih prej navedli, moramo ugotoviti, da je število vpisanih v prvi razred vrtcev in osnovnih šol padlo. Padec je zlasti občuten v vrtcih, kjer bo prvi razred obiskovalo 144 malčkov, medtem ko ga je lani obiskovalo 168 otrok (torej kar 24 otrok manj kot lani). Prvi razred osnovne šole bo obiskovalo 135 učencev, medtem ko jih je bilo lani 144. To je zaskrbljujoč podatek, ki ima kot posledico zaprtje šol oz. njihovo združevanje. Tako se je zgodilo npr. v Boljuncu in Borštu, kjer je na željo staršev prišlo do združitve obeh osnovnih šol v eno samo, ki bo delovala od letošnjega šolskega leta naprej. Tam bo prvi razred obiskovalo sedem učencev, na celi šoli pa jih bo v tem šolskem letu 38 (posnetek Foto Kroma je ravno s prvega dne pouka na združeni boljunsko-borštanski osnovni šoli).

TUDI ZA NAŠE ŠOLNIKE, UČENCE IN DIJAKE SE JE ZAČELO NOVO ŠOLSKO LETO 1997/98

SEJA ODBORA GLASBENE MATICE

Po enomesečnem premoru zaradi dopustov se je dne 4. 9. 97 spet sestal odbor GM, tokrat na sedežu v Gorici.

Predsednik dr. Drago Štoka je poročal o razvoju dogodkov v zvezi s publicizacijo šole GM. Po razgovoru z ministrom za šolstvo Bergerjem in podtajnikom zunanjega ministrstva Fassinom naj ne bi bilo ovir, razen protestnega pisma profesorjev konservatorija G. Tartini, ki pa najbrž ne bo imelo večjih posledic. Glavni pogoj je seveda stavba, ki jo mora dati na razpolago pokrajina; ker je ta nima, bi lahko tržaška občina dala stavbo v ulici Revoltella ali na Greti.

Delegacija GM (predsednik, odbornik J. Ban in ravnatelj) si je ogledala delovanje konservatorija v Bocnu in ugotovila, da je tam povsem drugačna situacija: vsak profesor, ki hoče učiti na tamkajšnjem konservatoriju, mora pač znati nemško! Ob tej priložnosti so se pogovarjali z južnotirolskim predstavništvom o načinu vključevanja manjšinskih šol v Evropo. Poleg državnega konservatorija imajo v Bocnu še izredno število pokrajinsko glasbeno šolo, ki pa je samo nemška.

Ob otvoritvi Kogojevih dnevov v Kanalu je prišlo do srečanja s predsednikom slovenskega parlamenta Janezom Podobnikom. Ob tej priložnosti so predstavniki GM povabili predsednika Podobnika na otvoritev koncertne sezone GM.

Odbor je po pregledu finančnega stanja in krajši debati odločil, da prosi za izreden sprejem pri predsedniku deželne vlade Cruderju, da bi mu razložili težave, ki onemogočajo redno delovanje šole kot tudi drugih dejavnosti.

Ravnatelj šole GM Bogdan Kralj je poročal o šolskem letu 97/98, ki se je začelo 1. septembra, ko je bila tudi prva seja profesorskega zbora, ki je bila polnoštevilno zasедana.

PM

49. MARIJANSKI SHOD PRIVABIL LEPO ŠTEVILO VERNIKOV

Posnetek procesije po openskih ulicah na nedeljskem 49. Marijanskem shodu (Foto Magajna)

V nedeljo, 14. septembra, je bil na Opčinah 49. Marijanski shod, ki se ga je udeležilo veliko vernikov z obeh strani meje.

Letočni Marijanski shod je sovpadal tudi s prvim letom duhovne priprave na jubilejno leto 2000. Shod je vodil tržaški škof msgr. Evgen Ravignani ob somaševanju večjega števila duhovnikov, pričel pa se je v openski župnijski cerkvi, kjer je bila molitev in razmišljanje ob besedilu Marijine pesmi Poslušaj naše klice, izprosi

nam modrost!. Zatem je iz cerkve krenila procesija po vaških ulicah, nato so udeleženci prišli zopet v cerkev, kjer je bila maša (zaradi burje in hladnega vremena ni bila na odprtem prostoru za cerkvijo kot ponavadi).

Poleg številnih vernikov so se kot vsako leto Marijanskega shoda udeležili tudi slovenski tržaški skavti in skavtinja, narodne noše in cerkveni pevci, ki so s svojim nastopom obogatili potek obredov.

KRAJŠE RAZMIŠLJANJE OB GLOSI PROF. PIRJEVCA

Ko sem prejšnji teden bral komentar prof. Pirjevca, sem se spomnil na zadnjo predstavo dramske skupine Igo Gruden iz Nabrežine, ki je pred dnevi prvič nastopila v Nabrežini z Goldonijevimi Primorskimi zdrahami. Omenjena dramska skupina, ki že več let uspešno nastopa tako pri nas kot v Sloveniji, je tudi letos na festivalu amaterskih odrov v Mavhinjaž požela lep uspeh s celo vrsto priznanj. Vsem je znano (morda tudi občinskim upraviteljem), da devinsko-nabrežinska občina ne razpolaga z eno samo primerno dvorano za katerokoli gledališko predstavo in je zato bilo nujno in na žalost že običajno,

da so krstno izvedbo in ponovitev odigrali v Sv. Križu, kjer je bila dvorana obakrat polno zasédena. Imeli so več ponovitev in jih je številna publika povsod lepo sprejela. Nabrežinski gledališčniki pa so se hoteli oddolžiti tudi domači vasi, kjer sicer vadijo v zasebnih hišah. Omislili so si, da bi se predstavili na dvorišču lepe Ušajve domačije, ki povsem ustreza sceni Goldonijeve komedije. Zaradi objektivnih težav in vremenskih neprilik je bila izvedba prenesena na prve septembrske dni. In glej čudo: četudi velik del domačinov še ni videl te komedije, se je na Ušajevi domačiji zbralo kakih 50 (petdeset) gledalcev, ki so v večini igrico že videli!

Lahko razumemo razočaranje prof. Pirjevca, ko ugotavlja, da v Sloveniji ne kažejo nikakšnega zanimanja za še tako pomembne prireditve, ki zadevajo našo preteklost; žalostno pa je, da se domačini pri nas požvižgajo na trud svoje mladine, ki z velikim veseljem, čeprav jih stane tudi marsikatero žrtev, skušajo v nemogočih razmerah nuditi košček kulture. In to v vasi, ki je nekoč slovela po svoji kulturni tradiciji in kulturnem delovanju, danes pa smo pričre veliki brezbriznosti tako na kulturnem kot na športnem področju, da verskega sploh ne omenjamo.

NK

BILTEN O GLEDALIŠKI DEJAVNOSTI MLADIH SP

Te dni je v Trstu izšla drobna, a zanimiva publikacija z naslovom *Gledališka dejavnost med mladimi iz Slovenske prosvete*, ki zgoščeno poroča o tej dejavnosti zlasti v zadnjem obdobju, ko je mentorstvo pri gledališki skupini Slovenskega kulturnega kluba prevzela prof. Lučka Susič. V svojem prispevku se Breda Susič posveča pregledu izvedenih predstav od leta 1988 do danes: *Genij v kratkih hlačah* Slavka Pregla (1988), multimedialna predstava *Bodi svetloba* (1990), Kastnerjeva *Igra* zamenjav ali *Skupaj je lepše* (1994), *Zvezdica za očka* Lučke Susič (1996) ter Ingoličev *Tajno društvo PGC in Male dame* Louise Alcott (1997). Zadnji dve predstavi podrobneje obravnava Rok Oppelt in Nadia Roncelli.

Bilten je izdal Mladinski odbor Slovenske prosvete.

NADVSE POZITIVEN OBRAČUN PROSLAVE IN RAZSTAV OB 375-LETNICI OPENSKE ŽUPNIJE

IVAN ŽERJAL

V ponedeljek, 15. septembra, sta bili v župnijskem domu Andrej Zink na Opčinah srečanja s trgovci ter s člani župnijskega pastoralnega sveta in z umetniki, ki so sodelovali pri razstavi ob odprtju doma. Na teh srečanjih je bil podan nadvse pozitiven obračun poteka proslave in razstav, ki sta se pravkar zaključili.

P rvega srečanja se je udeležilo lepo število openskih trgovcev, gostincev, podjetnikov in drugih gospodarstvenikov, katerim sta župnik Zvone Štrubelj in administrator Stojan Pahor orisala razloge za ureditev novega župnijskega doma in stroške, ki jih župnija sv. Jerneja ima pri vsem tem. S posebnim pismom se je župnijski svet obrnil na okoli 80 podjetij ter gostinskih in trgovskih obratov s prošnjo, da sodelujejo pri akciji plačevanja vsote za nakup novega doma. Dar, ki ga bodo namenili župniji, bo vračunan v davčnem odbitku.

Ob 20. uri je bilo srečanje s člani župnijskega sveta in z umetniki, ki so sodelovali pri razstavi ob odprtju doma, ki je bilo 24. avgusta letos ob prazniku zavetnika sv. Jerneja. Tudi ob tej priložnosti se je zbralo lepo

število udeležencev, katerim je župnik Štrubelj podal nadvse pozitiven obračun proslave in razstav (razstave restavriranih knjig in nabožnih predmetov v dvorani Zadružne kraške banke in razstave domačih umetnikov v domu Andrej Zink), ki so jih na Opčinah priredili ob 375-letnici ustanovitve župnije in prazniku župnijskega zavetnika. Razstavi si je ogledalo skoraj 500 ljudi: nabožne predmete in slike (ki bodo odslej shranjene v domu A. Zink) je prispevalo 26 družin, pri likovni razstavi pa je sodelovalo veliko število domačih umetnikov: Pavle Ferluga, ki je prispeval umetniško sliko župnika in dekana Andreja Zinka in jo poklonil domu, ter ostali: Jasna Merku, Mario Sosič, Pino Fergolia, Matej Susič, Fabio Cazzador, Luciano Plehan, Gianni Carli, Claudio Clari, Dario Lorenzi, Martina Ozbič in učenci

srednje šole Srečko Kosovel pod mentorstvom prof. Ani Tretjak.

Spregovorilo je tudi več članov sveta in umetnikov. Tako je bila podana tudi nadvse dobra ocena proslave, ki je bila 24. avgusta in na kateri je sodelovalo veliko ljudi. Ravno zato, ker je bilo sodelovanje tako občuteno in razširjeno, je proslava zelo lepo uspela. Omenjeno je bilo tudi idealno povezovanje med razstavama in proslavo, kot priča tega, kar je bilo, in tega, kar je še danes živo. Proslava je imela tudi širši odmev na Tržaškem, saj je tudi dokazala, kako ljudje čutijo, da imajo doma nekaj bogatega. Vsi skupaj so zorali neko versko in kulturno brazdo. Prisotni so tudi ugotovili, da je na Opčinah veliko število likovnih ustvarjalcev, zlasti mladih, kar je treba vsekakor ovrednotiti.

Udeleženci družabnega večera so se seznanili tudi z

namenom, kateremu bo služil novi župnijski dom Andrej Zink: spodnji prostori bodo namenjeni raznim družabnostim, sestankom župnijskega pastoralnega sveta, biblične skupine, župnijske skupine in mladih ter manjšim razstavam, v zgornjem nadstropju pa bodo župnijski urad, arhiv in knjižnica, kjer bodo hranili tudi restavrirane župnijske knjige. V podstrešju pa bo tudi prostor za določeno skupino mladih, ki bodo hoteli tu prenočiti.

Ob zahvali vsem, ki so pri proslavi in razstavah sodelovali, pa je župnik Zvone Štrubelj spomnil, da proslavljanj 375-letnice ustanovitve župnije še ni konec. Zaključila se bodo namreč na božični dan 25. decembra letos, ko bodo tradicionalni openski božični koncert oblikovali glasbeniki in pevci s področja openske župnije.

ČESTITKA

NAŠ KOLEGA ERIK DOLHAR JE PRED DNEVI OPRAVIL ČASNIKARSKI USPOSOBLJENOSTNI IZPIT V RIMU.

ZA USPEH MU ISKRENO ČESTITAMO!

USPEŠNI DNEVI VZS "MITJA ČUK"

Od torka, 9. septembra, do četrta, 11. septembra, so se v Prosvetnem domu in v Finžgarjevem domu na Opčinah odvijali Dnevi vzgojno-zaposlitvenega središča Mitja Čuk, ki jih prireja Sklad Mitja Čuk pod pokroviteljstvom Sveta slovenskih organizacij.

Kot nam je povedala ravnateljica Sklada Mitja Čuk Jelka Cvelbar, ima vzgojno-zaposlitveno središče navado, da en dan v letu posveti srečanju družin njegovih gojencev. Pred tremi leti, ob 15. obletnici delovanja Sklada Mitja Čuk, je tej ustanovi prišla naproti Slovenska prosveta, ki ji je dala na voljo šotor v parku Finžgarjevega doma na Opčinah, kjer se vsako leto odvijajo študijski dnevi Draga. Ob tisti priložnosti so priredili Dneve Sklada Mitja Čuk z vrsto srečanj in kulturnih prireditev. Letos so tudi izkoristili to priložnost in so dneve posvetili vzgojno-zaposlitvenemu središču. Zamisel o tej pobudi je nastala v začetku poletja, ko je bila prijateljska košarkarska tekma med gojenci VZS Mitja Čuk in gojenci italijanske ustanove CLST, ki se tudi ukvarja s pomočjo otrokom s posebnimi potrebami.

V torek, 9. septembra, je bila tako v openskem Prosvetnem domu na sporedu "povratna" košarkarska tekma VZS Mitja Čuk - CLST (na sliki, Foto Kroma). Ob tej priložnosti so tudi predstavili

Zbornik slovenskega športa v Italiji, ki ga je uredil Branko Lakovič. Dnevi vzgojno-zaposlitvenega središča so se nadaljevali v sredo, 10. septembra, v parku Finžgarjevega doma na Opčinah, kjer je bilo srečanje vzgojno-zaposlitvenih središč, ki ga je popestril nastop ansambla Kraški ovčarji.

V četrtek, 11. septembra, so se Dnevi VZS Mitja Čuk sklenili. V parku Finžgarjevega doma na Opčinah je bilo Družinsko srečanje, ki je odprto vsem družinam, ki želijo izraziti solidarnost in spoznati življenje družin s posebnimi značilnostmi. Ob tej pri-

ložnosti je nastopila proseška godba s krajšim koncertom, zatem pa je za razvedrilo igral ansambel Kraški ovčarji.

V tridnevju, posvečenem VZS Mitja Čuk, sta bili na ogled tudi razstavi vezenin Magde Tavčar in ročnih izdelkov gojencev vzgojno-zaposlitvenega središča (izdelke je bilo možno tudi kupiti). Vsekakor so animatorji in vzgojitelji pri Skladu Mitja Čuk in njegovem vzgojno-zaposlitvenem središču poskrbeli za čimboljše počutje udeležencev, v veselje in zadovoljstvo otrok in njihovih družin.

IŽ

PRIČAKOVAN DOGODEK

ODPRTJE NOVIH PROSTOROV OBČINSKE KNJIŽNICE V NABREŽINI

V četrtek, 18. septembra, bo v Nabrežini slovesno odprtje novih prostorov občinske knjižnice. Stavba stoji na glavnem trgu ob avtobusni postaji in je nekoč služila kot vrtec. Občina je prostore popolnoma prenovila po načrtih arhitektov Kokorovca in Antonija, gradilo pa je podjetje Marchesan.

Krajša slovesnost odprtja prostorov bo torej v četrtek, 18. septembra, ob 18. uri; zdravico in pevski pozdrav bo prinesel zbor Igo Gruden; po nagovorih župana in podžupana bo blagoslovitev prostorov; sledili bosta dve pobudi, ki ju prireja tržaška pokrajina v okviru ProvincieAssieme: ob 18.30 bo otvoritev razstave o kamnolomih, zvečer ob 20.30 pa bo projekcija dokumentarca RAI *La classe di Stuparich*, pri kateri bo sodeloval tudi prof. Janko Jež, kot eden od šestih še živih dijakov omenjenega profesorja in pisatelja.

OBVESTILA

SLOVENSKI VISOKOŠOLSKI sklad *Sergij Tončič* v Trstu obnavlja letno nagrado *Dr. Franje Tončič*, ki ima namen vzpodbuditi visokošolce pripadnike slovenske narodnostne skupnosti v Italiji k raziskovalnemu in ustvarjalnemu delu. Nagrada, v znesku dva milijona lir, je namenjena diplomski študiji s področja humanističnih oz. eksaktnih ved, ki pomeni obogatitev slovenske kulture, zgodovine ali znanosti in ki je sklenila univerzitetni študij v enem od rokov akademskega leta 1995/96. Zainteresirani naj dostavijo izvod svoje študije do 31. oktobra 1997 Narodni in študijski knjižnici v Trstu, ulica sv. Frančiška 20/1. Prejeta dela bo ocenjevala komisija, ki jo bo imenoval upravni odbor Sklada, nakar bo februarja prihodnjega leta sledila nagraditev.

MLADINSKI ODBOR Slovenske prosvete prireja v sodelovanju s Študentsko organizacijo univerze v Ljubljani *Tečaj pisne slovenščine na visoki stopnji*. Prvo (informativno) srečanje bo v petek, 19. t.m., ob 20. uri v Peterlinovi dvorani v ul. Donizetti 3. Informacije in prijave: tel. 370846 (Slovenska prosveta), 569340 (Neva Zaghet - ob večernih urah).

SLOVENSKA SKUPNOST prireja dvodnevni izlet na Štajersko 11. in 12. oktobra t.l. Program: 11. 10. 97 - ob 12.30 odhod z nabrežinskega trga do Ljubljane, kjer vstopi vodič, nato vožnja mimo Trojan, Celja, Maribora do Ormoža. Namestitev v hotelu B kat., večerja, prenočitev. 12. 10. 97 - zajtrk, nato odhod avtobusa proti Veržetu, ogled mlina na Muri (Babičev mlin, možnost nakupa dobre moke), Figovcu (ogled lončarske delavnice - možnost nakupa lončarskih izdelkov). V Bogojini si bomo ogledali cerkev Gospodovega vnebohoda, zgrajeno po načrtih arhitekta Jožeta Plečnika. Sledila bo vožnja po Pr-

TEČAJ PISNE SLOVENSČINE

Vsi bi radi pisali in govorili v lepi slovenščini: to ne velja le za tiste, ki poučujejo, ampak za vse, ki se tako ali drugače ukvarjajo s slovenščino in jim ni vseeno, kako zglada jezikovna plat njihovih zapisov - to so lahko časnikarji, publicisti, študenti... Verjetno pa se je komu kdaj še zgodilo, da je v zadregi razmišljal, ali je jezikovno sprejemljivo in torej uporabno vse, kar prebiramo v najrazličnejših listih; spet kdo pa si morda želi predvsem to, da bi v pogovoru s strokovnjakom prišla do izraza različna jezikovna vprašanja, na katera bi nato iskali odgovore. Zaradi tega je Mladinski odbor Slovenske prosvete (v sodelovanju s Študentsko organizacijo ljubljanske univerze) osnoval tečaj slovenščine na visoki stopnji: vodila ga bo Lelja Rehar-Sancin, dolgoletna univerzitetna

lekij na prečudoviti Jeruzalem. Ogled zgodnjebaročne cerkvice Žalostne matere božje (1652) in v gostišču Brenholz degustacija priznanih vin ter obilno pozno kosilo. Povratek proti domu, kamor bomo prispeli v poznih večernih urah. Cena: 150.000 lir, ki jih je treba plačati ob vpisu. Vpisovanje: Mario Kralj (9-12) tel. 639126, Antek Terčon (v večernih urah) tel. 299509. V ceni je vključen prevoz, večerja v soboto, prenočitev, zajtrk, kosilo in degustacija vin v nedeljo ter razne vstopnine. V soboto zvečer je predviden pozdrav župana občine Ormož. Ne pozabite veljavne osebne izkaznice (5 let) ali veljavnega potnega lista.

SLOVENSKI KLUB pod pokroviteljstvom ZSKD in v sodelovanju s Tržaško knjigarno začneja novo sezono v torek, 23. t.m., ob 20.30 v Gregorčičevi dvorani, ul. sv. Frančiška 20, z odprtjem razstave slikarke Claudie Raza, ki bo tudi prebrala nekaj poezij iz svoje zbirke *Tenkočuten nemir* (*Sottili inquietudini*). Umetnico bo predstavila prof. Jasna Merku. Vljudno vabljeni!

V SREDO, 24. septembra, ob 20.30 bo v župnijski dvorani v Nabrežini mesečno srečanje za poglobitev moralnih problemov. Dr. Drago Štoka bo predaval o temi: *Etika in narodno vprašanje*. Sledita razgovor in družabnost. Vabljeni!

DAROVI

ZA CERKEV v Nabrežini: Caharija 80.000; bolniki 110.000; Kojanec 20.000; Vescovi 50.000; S.M. 30.000; Rudež 20.000; Caharija 45.000; Grilanc 30.000; Peric-Sulčič 80.000; Caharija 20.000; Truss. 50.000; Kakeš 100.000; Vecchiet 80.000; Terčon 30.000; Fran.D.C. 80.000; por. C.A. 150.000; F. Cividin 300.000; ob pogrebu G. Zidarič 150.000.

profesorica, ki se ukvarja ravno z vprašanjem današnje rabe slovenščine. Omejeno število slušateljev bo enkrat mesečno sledilo debati o konkretnem primeru, ki ga bodo predlagali tečajniki sami ali pa bo vzet iz publicistične prakse. Vsakič bo na razpolago tudi nekaj dodatnega časa za vsakogar, ki bi se rad osebno pogovoril z voditeljico tečaja. Srečanja bodo v večernih urah na sedežu Slovenske prosvete v ul. Donizetti 3. Pri MOSP-u želimo, da bi se nam pridružili vsi, ki jim je raba slovenščine pri srcu. Ker je število mest omejeno, vabimo, da čimprej stopite v stik s Slovensko prosveto (tel. 370846 ob uradniških urah) ali s prof. Nevo Zaghet (tel.: 569340, v večernih urah).

Nasvidenje na prvem srečanju, ki bo v petek, 19. septembra, ob 20. uri, na sedežu Prosvete!

NITI EN VINOGRAD NI ENAK DRUGEMU

DANIJELO DEVETAK

PREJELI SMO IN OBJAVLJAMO

OBČANOM PEVME, OSLOVJA IN ŠTMAVRA POKRAJINSKEMU RAVNATELJSTVU POŠTNE SLUŽBE V GORICI GOSPODU ŽUPANU V GORICI

V zadnjem času so se za devde okrog morebitnega zaprtja oziroma selitve poštne urada v Pevmi in razlogov za tak sklep precej zamešale. Za to vabim občane in pristojne službe k trezni in jasni obravnavi vprašanja, in to na podlagi dokumentov, stališč in izjav, ki so bila navedena v krajevnih časopisih. Naj omenim najprej razpis-obvestilo poštne uprave o iskanju ustreznih prostorov za poštne urad. Takrat se zagotovo ni govorilo o nizki rentabilnosti poštne urada! V kasnejših smernicah poštne uprave (državne) in pokrajinskega ravnateljstva se nakazuje možnost/verjetnost zaprtja neštetih poštne uradov v vsej državi. Na podlagi tega lahko pričakujemo v pri-

hodnje tudi zaprtje oz. ukinitve poštne urada v Podgori in morda tudi v Števerjanu.

Ob upoštevanju takega razvoja si moramo vsi skupaj prizadevati in predlagati pristojnim organom rešitve, ki bodo kolikor toliko sprejemljive za vse občane. Preselitev poštne urada iz Pevme v ulico Ponte del Torrione je primerna in povsem izvedljiva, ker so prostori primerni in ustrezno opremljeni. Lokacija pa bi nedvomno prispevala k večji rentabilnosti (če je to že eden od razlogov odločitve za morebitno zaprtje urada v Pevmi), saj bi se urada posluževali tudi številni občani spodnjega dela Števerjana in Podgore, poleg prebivalcev bližnjega naselja.

Kazalo pa bi preučiti tudi drugo možnost: to je namestitev montažnega objekta v Pevmi, na občinskem ali državnem zemljišču.

RAJONSKI SVETOVALEC
MARJAN SOŠOL

Gospa Wanda Gradnik je ponosna Slovenka, ki živi s hčerko v Krminu, na najbolj zahodnih obronkih slovenskega posestva. Kot enolog vodi z veliko predanostjo kmetijsko posestvo. Zanj je značilno, da je velika ljubiteljica in gojiteljica starih slovenskih trt. Rada prebira poezije in zapise starega strica - pesnika Alojza Gradnika, na katerega ohranja živ spomin. V sobi nad kletjo pa ima na zidu osvetljeno veliko fotografijo očeta Gradimira (Mira) Gradnika, priznanega vinogradnika in politika s Plešivega, ki je umrl pred devetimi leti. Ljubezen do zemlje in trte ji je posredoval prav on...

Kako ocenjujete letošnjo trgatvev?

Zdi se, da bo letina zelo dobra predvsem po kakovosti, glede na količino pa ne bo najboljša. V nekaterih vinogradih bo letos samo polovica grozdja v primerjavi s prejšnjim letom. Do tega je prišlo zaradi različnih razlogov. Najprej je za to kriva zmrzal; meseca marca je v nekaterih vinogradih precej uničila. Nekajkrat smo imeli tudi točo; hvala Bogu je prizadela moje trte zelo malo oz. skoraj nič. Glede količine soka mislim, da ga ne bo prav veliko; vreme je bilo namreč zelo suho. Trte bi potrebovale vsaj malo dežja, saj so skoraj suhe in nekatere imajo rumene liste. Mislim, da bo kakovost vina dobra, ker je stopnja sladkorja kar visoka; tudi vinska kislina je dobra. Menim, da bo letošnja trgatvev dolga; trgali bomo po malo, ne vse hkrati, saj različne sorte dozorevajo v različnih časih. Vsak kmet sicer dela, kakor more in hoče. Trgati bom začela jutri (13. t.m., op. p.), in sicer sivi pinot.

V kateri fazi ste sedaj?

Pravkar sem dva dni stekleničila, saj ponavadi to delam po poletni toploti. Vino je prestalo zimski mrz in prejelo poletno vročino; sedaj se pripravljam na trgatvev. Sicer pa si ne delam sile. Že l. 1993 sem poznno začela trgati nekatere sorte, predvsem rumeni tokaj. Pozna trgatvev nekaterih sort se je izkazala za res veljavno. Hočem, da ima grozdje čim več sladkorja, da postane tudi vino bolj okusno.

Koliko vinogradov in trt imate, katera vina pridelujete?

Vinograde imam na več krajih; večjega imam v najemu blizu kleti. Tu imam tokaj, sauvignon, merlot, kabernet in nekaj refoška. Drugje imam rebulo, malvazijo in merlot. V starih vinogradih rase zelo dobro grozdje, toda vsake tri trte manjka ena. Trgam razne vrste v raznih krajih. Nekaj vinogradov sem podedovala od očeta; na Plešivem imam črni in sivi pinot. Skupno imam kakih šest hektarov. Moj najbolj zanimivi vinograd je na Krminski gori; razteza se na površini enega hektara in pol, na 19 terasah. Tam gojim stare slovenske sorte, tiste, ki so jih gojili, preden so jih morali cepiti z amerišskimi sortami. Do sedaj sem našla precej starih trt. Ena od teh je polšakica, ki jo stekleničim že nekaj let. To je zelo lepa bela sorta. Po manjših količinah imam tudi tržarko, cencukno, pergulin,

moškat idr. Stare trte sem našla tudi v Benečiji. Zelo imam rada trto, ki se imenuje pika; mislim jo gojiti sistematično, da bi pridelala kakih deset hektolitrov. Našla sem primerke, ki ima sto ali več let. Tudi ta ima zelo lepo grozdje.

Nekdanji vinogradi niso bili tako čisti kot danes. Trt ni bilo treba cepiti in množile so se kar same, bile so tudi pomešane. Ta stari način gojenja poskušam uresničevati v vinogradu, ki ga imam pri hiši. Na terasah sadim trte zelo goste, eno vsak meter, med vrstami je sto ali stodeset centimetrov. Težko je odločiti, kako gojiti določeno trto. Ni mogoče reči: "Naredil bom tako, kot delajo drugi" ali "Delal bom tako, kot so delali pred mano". Vsak vinogradnik dela vinograd po svoji meri. Niti en vinograd ni enak drugemu. Vse je odvisno od gospodarja. Vsakdo poskuša na podlagi svojega znanja in hoče delati vedno boljše.

Odkod zanimanje za stare trte?

Vedno sem rada poslušala, ko so se pogovarjali "ta stari". Že oče je spraševal deda po starih sladkih trtah "pr' žegnju"... Povpraševala sem razne gospe iz Medane, ki so me napotile do drugih itd. Nekaj sem našla. Imam pa še veliko imen starih trt, a vseh ne najdem. Rada bi oživila trg starih slovenskih sort. Tudi v tem se čutim ponosno Slovenko. Zankrat ni povpraševanja po starih vrstah; najprej jih je treba nuditi.

Kako skrbite za kvaliteto vaših vin?

Po poklicu sem enolog, pred mnogimi leti sem doštudirala v Coneglianu. Šola nudi mentaliteto, toda glavno je konkretno delo. Mislim, da se mora pameten človek učiti in izobraževati vse življenje. Treba je gledati, spraševati in poslušati strokovnjake. Mnogo se naučiš, če imaš veliko mero ponižnosti in izostren čut opazovanja. Nikdar se ne bo zgodila dvakrat ista stvar na isti način. Nikdar ne moremo reči, da vse vemo in znamo.

Vaš oče je prejel kot vinogradnik veliko italijanskih in mednarodnih priznanj. Kako sprejemate njegovo dediščino?

Oče mi je umrl l. 1988, ko sem bila v sedmem mesecu nosečnosti. Zmanjkal mi je prav v trenutku, ko sem ga najbolj potrebovala, saj živim sama. Na Plešivem sva delala skupaj; jaz sem skrbela za klet, za komercialo, on pa je

skrbel za vinograde in ni dovolil, da bi se vtkala v njegovo delo. Enolog sem, ker sem prva hči. Oče ni utegnil doštudirati zaradi vojne.

Rada sem ga spremljala, ko je hodil na razna tekmovanja; prejel je veliko nagrad in bil nanje ponosen. To ga kasneje ni več zanimalo, kajti trg si narediš z dobrim blagom.

Kaj vam pomeni biti enolog?

Za žensko to ni lahko delo, je pa zelo zanimivo, ker imajo ženske poseben - nagonski - čut za opazovanje. Skušam razumeti, kar čutim. Ne bi mogla živeti, če bi vedno že vnaprej vedela, kaj bom npr. delala dan kasneje. Od očeta sem se naučila, da se ničesar ne bojim. Nabrala sem si veliko izkušenj, ko sem delala v nekem laboratoriju in neki kleti. Vse sem se naučila od moških; pri mojem delu namreč skoraj ni žensk. Traktorja sicer ne vozim, a si pomagam. Z odjemalci govorim v petih jezikih, sama upravljam. Tega se ne bojim. To, kar mi manjka, sta čas ali včasih fizična energija, saj sem po postavi manjša in bolj drobna.

Kot italijanski enolog sem v preteklosti petkrat predstavljala italijansko državo na degustaciji v Ljubljani. Oče je bil ponosen name. Pogosto sem jaz potrebovala njega in pogosto on mene. Z njim sem tesno sodelovala tudi v politiki. Še sedaj, ko morem, rada pristopim. Spomin na očeta mi še danes pomaga, še posebej ko se moram odločiti za kaj. Pomagala sem mu tudi pisati govore, ko je moral v javnosti nastopati v italijanskem jeziku.

Kje najraje dela Wanda Gradnik?

Leta 1990 sem začela stekleničiti in prodajati vino s svojim imenom; uredila sem si majhno klet v Krminu. Na Krminski gori pa zidam prav svojo klet in imam z dovoljenjem milanske univerze raziskovalni vinograd. Tam je lepo, tam vidim morje. V ravnini bi nikdar in za nobeno ceno ne zidala ničesar. Občutek imam, da je to izrazito slovenska značilnost: biti na hribčku, ne v ravnini.

Spreminjanje: kaj je za vas to?

Če vsakih deset let v življenju nekaj spremenimo, to ni slabo. Seveda ne mislim na osnovne vrednote, kot sta narodnost in pripadnost politični usmeritvi. Kdor skače z enega brega na drugega, ni resen. Toda ko imamo dvajset let, razmišljamo kot ljudje dvajsetih let; ko jih imamo štirideset, bi bili smešni, če bi še vedno razmišljali kot takrat, ko smo jih imeli dvajset. Spremembe je treba sprejeti na pozitiven način, tudi če bi bilo bolj udobno ostati v ustaljenih razmerah. Pravi razvoj je v spremembi; ni pa treba vsega starega porušiti. Če se skušamo obnoviti tako, da ohranjamo, kar je bilo pri starem dobrega, mislim, da je to pravi način rasti in razvoja. To kot vinogradnik, kot človek, kot narod.

Kako se danes spominjate na strica - pesnika Alojza Gradnika?

Moj ded je bil najmlajši, osmi, Alojzov brat. K stricu sem hodila na počitnice. Sedaj berem njegov življenjepis, pravzaprav izredno zanimivi intervju, ki ga je uredila Marja Boršnik. Stric je študiral v Gorici in na Dunaju; imel je prijatelje med Italijani in Furlani. Kot pred sto leti, Slovenci v teh krajih z veliko lahkoto govorimo več jezikov...

Kje po svetu se pijejo vaša vina?

Najboljši je bil zame v preteklosti in je še sedaj italijanski trg; prodajam v velikih mestih, predvsem Milanu in Rimu, restavracijam in zasebnikom. Nikdar nisimo pridelovali ogromno. Osebnostno pripravim približno 20-25 tisoč steklenic vina letno. Vedno skušam imeti več odjemalcev, nikdar samo enega. Nekaj prodajam v Švico, nekaj v Nemčijo, odprlo se mi je dobro tržišče na Švedskem. Nikdar se ne smem ustavit. Pomembno je, da se ime širi.

Delati v vinogradu in pridelovati vino je lepa stvar. Ni pa lahko znati delati; treba je namreč sprejemati tudi pomembne odločitve.

V SPOMIN NA S. BEATRIKO

Na praznik rojstva Marije Device je Kristus poklical k sebi s. Beatriko. Pogreb je bil v zavodski kapeli 10. t.m. Glavni mašnik je bil g. Žarko Škerl, njen sorodnik, z njim je sodelovalo še 20 drugih duhovnikov. G. Škerl se je v nagovoru spomnil pokojne sestre in v nekaj besedah takole orisal njeno življenjsko potovanje.

Pokojna sestra se je rodila 7.3.1912 v župniji Tomaj in pri krstu dobila ime Matilda. S 14 leti je šla v šolo k sestram v Tomaju. Te so jo poslale v Gorico k uršulinkam, kjer je končala učiteljske. L. 1934 je naredila večne zaobljube in se tako za vedno posvetila Kristusu v redu šolskih sester. Tako se je začela njena delovna pot. Najprej je poučevala 8 let kot učiteljica v glavni sestrski hiši v Tomaju, medtem je eno leto skrbela za internance na Rabu. Največ let je preživela v hiši šolskih sester v Beli Peči, celih 22 let. Igrala je v cerkvi ter učila otroke v vrtcu in v osnovni šoli. Z njimi ni samo pela, z njimi je tudi nastopala z igricami in deklamacijami.

Iz Bele peči je prišla v Žabnice kot prednica v tamkajšnjem domu šolskih sester. L. 1981 je prišla v Gorico in tu v Zavodu sv. Družine bila predvsem v službi kot prijazna vratarica in telefonistka. Pri tem so jo spoznali vsi, ki so kdaj prišli v zavod, kot prijazno in vedno uslužno vratarico. Zadnji dve leti jo je obiskoval njen ženin Kristus z dolgo boleznijo. "Pred nekaj tedni, ko sem jo obiskal, se je smejala in svoje mučno stanje, lahko rečem, herojsko prenašala," je zatrdil govornik.

Kot Tomajčan se je g. Škerl spomnil na sestre, ki so nekoč imele svojo glavno hišo prav v Tomaju. Med drugim je de-

jal: "Tomaj vas ne more pozabiti in vas ima neskončno rad. Močno si želim, da bo to vedela! Jaz kot sin Tomaja bi vas rad prosil odpuščanja, ker mislim oz. sem gotov, da vas še nihče ni prosil odpuščanja zato, da so vas nekateri moji sovaščani na tako grd in nesramen način takrat po vojni zapodili. Verjemite mi, da so nekateri od tistih še živi, in vem, da jih je sram dejanj, ki so jih takrat zagrešili.

Vidite, predragi, v tem sta velikanska sreča in milost za nas žive, da lahko odpuščamo. To je dobro vedela in se po tem ravnala pok. sestra Beatrika. Mi imamo možnost kesanja, komunisti in neverni tega nimajo in ne bodo nikoli imeli. Ne morejo imeti, ker v Boga ne verujejo. Bog pa je velik in se v odpuščanju ne da prekositi. Ker se nekateri ne znajo ali nočejo kesati, se kesamo tudi mi zanje: kolikokrat je tako ali podobno rekla pokojna sestra Beatrika!"

Hvala sestra, za vse in posebej še za zvestobo, za vso zvesto ljubezen do Boga in do Cerkve, je zaključil g. Škerl.

Po maši so sestro odpeljali na goriško pokopališče, kjer čaka skupaj z drugimi sestrami na večno vstajenje.

OB 50-LETNICI PONOVRNEGA PRIHODA ITALIJSKE UPRAVE

PREDSEDNIK SCALFARO V GORICI

Predsednik italijanske republike Oscar Luigi Scalfaro je v torek, 16. t.m., prisostvoval komemoraciji ob petdeseti obletnici ponovnega prihoda italijanske uprave v Gorico. V Spominskem parku ga je pričakalo nekaj tisoč Goričanov, od tega največ šoloobveznih otrok, a tudi nekaj Bossijevih privržencev, ki so glasno zahtevali odcepitev Padanije od Italije; predsednik je najprej položil venec v spomin na padle in pogrešane v zadnji vojni.

Scalfara je najprej pozdravil goriški župan Gaetano Valenti, ki je v nagovoru podčrtal veselje ob pomembni 50-letnici in še povedal, da je bila Gorica priča "okupacije s strani takratne Jugoslavije," a so se njeni prebivalci "soglasno odločili za Italijo". Valenti se je v govoru ozrl v prihodnost mesta in pokazal v sodelovanju med goriško in novogoriško občino pot v prihodnost tako za Gorico kot za deželo F-Jk. Poudaril je, da je prav dobro sodelovanje Gorice in Nove Gorice ter presejanje meja pot, ki bo privedla narode v Evropo, ki naj bo skupni dom vseh narodov. Obenem je italijanskega predsednika prosil, naj pri rimski vladi doseže, da se bo našel denar za dograditev avtoceste med Ljubljano in Gorico, ker bo naše mesto

FOTO BUMBACA

le tako lahko gospodarsko zaživelo. Hkrati je zahteval tudi čimprejšnjo posodobitev hitre ceste do Vileša.

Predsednik goriške pokrajine Giorgio Brandolin je v govoru uprl svoj pogled v prihodnost in dejal, da je za Gorico neizmerne važnosti sožitje vseh narodov, ki tu živijo. Povedal je tudi, da je bila Goriška vedno stičišče treh kultur, ki so med sabo skoraj vedno živele v sožitju.

Odvetnik Cesare Devetag, ki je bil član pripravljalnega odbora proslave v Spominskem parku, pa je v svojem

nagovoru predvsem potegnil na dan znane italijanske nacionalistične krilatice o terorju "slovanskih komunistov in titovcev", ki da so hoteli pred 50 leti "v Gorici izvesti genocid nad italijanskim prebivalstvom in etnično čiščenje, kakršnemu smo bili sedaj priče v Bosni in Hercegovini". Začuden pa njegov izrazito nacionalistično obarvani nastop ni dosegel med prisotnimi željenih učinkov, saj mu je zaploskalo zelo malo ljudi.

Osrednji nagovor na slovesnosti, kateri so prisostvovali vsi vidni politični, cerkveni in

vojaški predstavniki dežele Furlanije-Juljske krajine, je imel predsednik italijanske države Scalfaro. V uvodu se je zahvalil Goričanom, da so ga povabili medse na proslavo, in se spomnil, kako je kot mlad italijanski parlamentarec takoj po vojni prvič prišel v Gorico na zborovanje italijanskih katoliških učiteljev. Spomnil se je eksodusa istrskih beguncev in tudi fojb. Mimogrede se je obregnil ob Bossijeve pristaše, ki so mu ob prihodu žvižgali, in je dejal, da je nespoštovanje italijanskih simbolov, kot je zastava, samo znak nekulture. Scalfaro je dejal, da preteklosti ne moremo spreminjati, lahko pa jo razumemo, preteklost je namreč stvar zgodovine. Na mladih pa je, da zrejo v prihodnost kot novi ljudje, ki se morajo vedno zavzemati za resnico.

Svoj govor je predsednik Scalfaro zaključil z upanjem, da bo Gorica ostala še vedno "visoko omikana in stičišče različnih kultur, ki med seboj živijo v slogi".

Tajnik SSK Martin Breclj je po proslavi izročil Scalfaru pismo, v katerem predsedniku Italije piše, da je minilo že petdeset let, odkar slovenska narodna skupnost čaka na priznanje svojih temeljnih pravic in na zaščitni zakon za Slovence v Italiji.

JUP

TISOČ SLOVENCEV - TISOČ DAROV**ZA KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ**

Ob 2. obletnici smrti mame Gizele Kosič daruje sin Andrej z družino 100.000; Valentin in Marija Inzko - Avstrija 1.000 SCH; ob 20. obletnici smrti očeta Ivana daruje družina Vetrh 200.000; v spomin na dragega Edija daruje druž. Zavadlav 100.000; N.N. Gorica 100.000 lir.

Svoj prispevek lahko nakažete na uredništvu Novega glasa ali na tekoči račun št. 31276 na Kmečki banki.

ARS
GALERIJA

Vljudno Vas vabimo na odprte razstave

CLAUDIE RAZA

Umetnico bo predstavil Jurij Paljk.

Galerija Ars, Katoliška knjigarna na Travniku, Gorica
četrtek, 25. septembra 1997, ob 18. uri.

OBVESTILI

UČITELJSKI ZBOD didaktičnega ravnateljstva ul. Brolo Gorica vabi vse ustanove in društva, ki nameravajo sodelovati s šolo, da pošljejo svojo ponudbo do 4. okt., tako da bodo šolski organi o tem razpravljali in sklepali.

FORD SIERRA Ghia 1.8, letnik 1989, tržaška registracija, 5 vrat, 119.000 km, centralno zaklepanje, strešno okno, električni pomik stekel, dobro ohranjen, cena po dogovoru. Informacije: 00386-65-25342 (zjutraj).

ČESTITKE

Z veseljem pozdravljamo med nami malega **Mateja**; kolegi in odbor SCGV Emil Komel želimo, da bi dolgo osrečeval svoje starše in našo skupnost.

Članu Župnijskega gospodarskega sveta iz Štandreža **Damjanu Paulinu** in soprogi gospe **Majdi** vošči obilo Božjega blagoslova ob srebrni poroki krščanska skupnost iz Štandreža.

Članici cerkvenega pevskega zbora **Aniti** in njenemu izvoljenecu **Marku** želijo obilje Božjega blagoslova na novi življenjski poti župljani iz Štandreža.

SOŽALJE

Župnijska skupnost iz Štandreža izraža zborovodkinji cerkvenega pevskega zbora **Tiziani** ter članicama **Grazielli ter Sari** občuteno krščansko sožalje ob smrti dragega Edija.

DAROV

ZA MISIJONE: namesto cvetja na grob Milke Miklus daruje Sonja 50.000 lir.

ZA MISIJON g. Ivana Štante: N.N. Gabrje 50.000; na srečanju za bolne in ostarele - Rupa, Peč, Sovodnje, Štandrež, Gorica ter od drugod - več darovalcev 500.000 lir; N.N. 2.000.000 lir.

ZA SREČANJE bolnih in ostarelih v Rupi dne 14.9.97: N.N. iz Rupe 50.000 lir.

VALENTIN IN Marija Inzko - Avstrija darujeta za Novi glas 1.000 SCH in za Mladiko 1.000 SCH; N.N. 500.000 lir.

OB 20. obletnici smrti očeta Ivana daruje družina Vetrh za slovensko duhovnijo 200.000, za slovenske jezuite 200.000 in za Novi glas 100.000 lir.

ZA ZAVOD sv. Družine: v spomin na Antonijeto Caligaris in Milko Miklus daruje družina Bresciani-Vetrh 100.000 lir.

ZA SOVODENJSKO cerkev: ob poroki družini Florenin in Petje 200.000; v spomin na pokojno Žinko Čaudek za popravilo zvonika Sandra Batistič 50.000; cerkvene pevke 100.000; ob 25-letnici poroke za cerkev v Sovodnjah in na Prevalu po 150.000 lir.

ZA SEMENIŠČE v Vipavi: N.N. 1.000.000 lir.

ZA PASTIRČKA: N.N. 100.000.

Prispevki za misijonarja Petra Opeko

Mesečnik Ognjišče je objavil daljši pogovor z misijonarjem Petrom Opeko. Prikazal je njegovo izredno delo na Madagaskarju, ki obstaja v tem, da domačinom pomaga graditi hiše. O sebi je dejal: "Danes sem skupaj z domačini zidar, zidar njihove hiše, njihova bivališča. Nekaj francoska revija je zapisala, da sem »božji zidar«. Ob branju tega članka in članka v reviji *Famiglia Cristiana* je v g. KK zrastle zamisel, da bi misijonarju Opeki pomagali vsi in zbirali denar zanj v posebnem Skladu. Njegova pobuda je tale: "da bi pomagali graditi slovensko vas na Madagaskarju, pozivam ne samo verne, ampak tudi vse ljudi, ki imajo nekaj človečanskega čuta, da priskočijo na pomoč p. Petru Opeki." Prvi dar: KK 300.000 lir.

IŠČEMO

mlajšo žensko za občasno delo ("part-time") v gostilni v občini Sovodnje ob Soči.

ZAŽELENA STA UREJENOST IN LEP IZGLED.

Tel. št. 0481/882488.

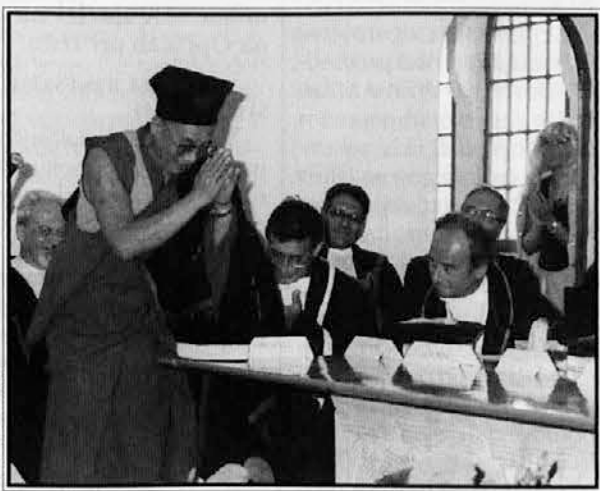
ČASTNI OBČAN GORICE**DALAJ LAMA V GORICI**

FOTO BUMBACA

V četrtek, 11. septembra, so v Gorici na oddelku tržaške univerze v bivšem semenišču podelili Dalaj Lami naziv "doctor honoris causa". Tržaška univerza se je odločila za to dejanje zato, ker je voditelj tibetanski budistov izredno spoštovana osebnost in si povsod prizadeva za sožitje in mir. Tibetanski vodja budistov živi v prostovoljnem izgnanstvu in je Nobelov nagradjenec za mir. Goriški župan Gaetano Valenti je Dalaj Lami na goriškem gradu podelil naziv častnega občana mesta. Po srečanju na univerzi se je Dalaj Lama sestal v avditoriju Fogar z verniki in skupaj z vsemi tremi škofi naše dežele, rabinom judovske skupnosti in predstavniki drugih veroizpovedi so obhajali ekumensko bogoslužje, ki je bilo gotovo vrhunec obiska Dalaj Lame v našem mestu. Žal moramo povedati,

da se goriški organizatorji Dalaj Lamovega obiska niso potrudili, da bi občanom ponudili možnost srečanja z Dalaj Lamo, saj so bile vse prireditve za zaprt in vedno isti-privilegirani-krog ljudi. Za Gorico spet ena zamujena priložnost.

MSGR. FRANC MOČNIK 90-LETNIK

Dolgoletni župnik v duhovniji sv. Ivana msgr. Franc Močnik bo 26. septembra praznoval visok življenjski jubilej - 90 let. Na isti dan bo ob 19. uri slavljenec daroval sveto mašo v zahvalo v družbi sobratov in vernikov, ki jim je bil vrsto let dušni pastir.

V imenu uredništva in uprave Novega glasa ter hvaležnih goriških Slovencev slavljenju iz srca želimo veliko dobrega in Božji blagoslov.

ZAČETEK ŠOLSKEGA LETA

FOTO BUMBACA

V začetku tedna so tudi na Goriškem stopili v šolske prostore in v novo šolsko leto naši najmlajši šolarji in dijaki. Letošnje leto je za slovensko šolstvo spodbudno, saj se je končno uresničila zamisel, da bi imeli v mestu višje srednje šole s slovenskim učnim jezikom zbrane v istem centru. Tako bo sedaj v slovenskem središču tudi slovenski oddelek poklicnega zavoda ITI, ki

je po novem sestavni del šole Ivan Cankar. Vpis v slovenske šole je podoben lanskemu, v vrtce in v osnovne šole se je pa vpisalo nekaj več osnovnošolcev kot lani, kar je razveseljivo. Letos bo na Goriškem obiskovalo vrtec 257 slovenskih malčkov, v osnovno šolo jih bo hodilo 306, v nižjo šolo 136 šolarjev; na višje srednje šole bo v Gorici hodilo iskati znanja in modrosti 232 slovenskih dijakov.

Našim šolarjem seveda želimo veliko učnega uspeha in predvsem pa tega, da bi se radi učili in da bi vedno bolj ljubili slovenski jezik, saj bo prihodnost slovenskega naroda v Italiji odvisna prav od njih. Predvsem pa jim želimo, da bi šolo radi obiskovali, da bi jo vzljubili in bi cenili požrtvovalno delo učiteljev in profesorjev, ki se bodo tudi letos trudili prenesti svoje bogato znanje na mladi slovenski rod. Na sliki šolska maša v cerkvi sv. Ivana v ponedeljek, 15. t.m.

Dol, 20 let spomenika

V Dolu bo v nedeljo, 21. t.m., na pobudo sekcije VZPI (ANPI) Dol-Jamlje obeležitev 20-letnice spomenika padlim vaščanom v NOB. Slovesnosti se bodo pričele z mašo izjemno ob 9. uri (in ne ob 10.) na Paljkišču; vaščani se bodo na tak način lahko udeležili tako maše kot slovesnosti, ki se bo pred spomenikom začela ob 10. uri z nagovorom župana Maria Lavrenčiča in podpredsednika vsedravnega odbora VZPI (ANPI) Artura Calabrie. Vabljeni!

Š
Zlatarna ŠULIGOJ

Ul. Carducci 49 - GORICA

1897-1997
Posebne ugodnosti
ob
100-letnici

"KANALSKA DOLINA JE IZJEMNA IN EDINSTVENA ZEMLJA"

VEČJEZIČNOST NA TROMEJI V ZNANSTVENI OBLIKI

ERIKA JAZBAR

20. in 21. oktobra 1995 so številni predavatelji na Trbižu oblikovali dvodnevno srečanje, na katerem so poglobili raznolikost etnično stvarnost na Tromeji. V priredbi KD Planika in krajevnega sedeža SLORI so raziskovalci in strokovni opazovalci z raznih evropskih univerz spregovorili na temo *Večjezičnost na evropskih mejah - primer Kanalske doline*. Izjemnost te zemlje je bila predmet interdisciplinarne analize, diskusij in soočanj, ki izhajajo iz različnih izkušenj.

Prireditelji so na mojstrski način zasnovali spored tematskih sklopov, ki so se postopno razvijali od antropološkega zornega kota do zgodovinske razlage in ne nazadnje do jezikovne stvarnosti na dveh vzporednih tiri, in sicer v obliki interakcije med znanstveno tezo, ki opazuje in registira spremenjivko, ter konkretnim primerom Kanalske doline in njene spreminjajoče se stvarnosti.

Pobuda je doživela velik uspeh občinstva (prisotni so bili dijaki gimnazije in sam trbiški župan), saj bi bilo - po besedah samih organizatorjev - tako srečanje pred leti neizvedljivo, kajti slovenski prireditelji bi odbili katerikoli italijansko institucijo, v veliki meri pa bi bila uresničitev težavna tudi zaradi nelahkih odnosov, ki so vladali med etničnimi skupnostmi na Tromeji.

Salvatore Venosi je bil med glavnimi pobudniki oz. duša posveta. V svojem posegu (ko je predstavil slovensko skupnost na tem predelu italijanske države) je obljubil, da bo o tem izšla tudi knjižna izdaja.

V priredbi Irene Šumi ter Salvatoreja Venosija je sedež SLORI-ja za Kanalsko dolino izdal zbornik predavanj in referatov z omenjenega srečanja. Publikacija predstavlja tudi poslednje delo preminulega družbenega delavca iz Kanalske doline, kajti kmalu potem je Venosijev glas utihnil.

Vsebinska ureditev knjige ustreza strukturi posveta. Posegi predavateljev so objavljeni v izvornem jeziku, to pomeni, da je publikacija zasnovana štiri jezično (slovenščina, nemščina, italijanščina, angleščina). Ob koncu vsakega referata lahko preberemo njegov povzetek v ostalih treh jezikih. Vsebina publikacije se razvija v treh delih (tri seje): v prvem so objavljeni posegi predstavnikov manjšinskih organizacij, drugi sklop je zgodovinski, v katerem so poglobljene zgodovina, geografija in demografija doline, zadnji del pa je socio-lingvističen in socio-antropološki; uvodno besedo z zgornjim naslovom *Ethnos: et nos* pa je posredoval sociolog Darko Bratina.

Mislím, da je iz povedane- ga očitno, da je publikacija ze-

lo zanimiva, saj posreduje objektivno oz. znanstveno sliko tega dela našega zamejstva, obenem pa nam prikazuje, kako je Kanalska dolina izjemna in edinstvena zemlja, ki nosi v sebi bogastvo (vsaj) treh kulturnih tradicij in je na njej slovenska prisotnost kljub zelo neugodnim zgodovinskim razmeram še prisotna, aktivna in predstavlja neizbežen dejavnik pri katerikoli znanstveni analizi tega predela evropske celine.

OBLETNICA SMRTI SALVATOREJA VENOSIJA

18. septembra mineva leto dni, odkar nas je zapustil prof. Salvatore Venosi. Bil je neutrujen kulturni in politični delavec, ki je gorel in izgorel v ljubezni do rodne Kanalske doline in njenih ljudi. Njegovo veliko delo in njegova živa ljubezen ostajata nam vsem trajen navdih in zaveza.

Vsem prijateljem, znanjem in sodelavcem v zamejstvu in v Sloveniji ga priporočamo v naklonjen spomin.

Slovensko kulturno središče Planika obenem sporo-

ča, da bo v petek, 19. septembra tega leta, ob 18.30 v župnijski cerkvi v Žabnicah maša v njegov spomin.

Vljudno vabljeni!

NA BOŽJO POT!

NEPOPIŠNO LEPE SVETE VIŠARJE

Lepo sončno septembrsko soboto sem se odločil, da grem na Sv. Višarje. Po sodobni avtocesti se peljem iz Gorice v Žabnice. Ko iščem primeren prostor za svoje vozilo, pogledam na druge: veliko jih ima značko iz Slovenije in Avstrije. Nato pa peš po stari stezi, ki ji Italijani pravijo "mulattiera", ki pa je danes zelo zanemarjena in komaj še prehodna. Sicer pa na tleh vidiš sledove romarjev, ki se tod odpravljajo na Sv. Višarje. In teh, slovenskih in koroških, mlajših in starejših, ni malo.

Prvo "iznenadenje" je bilo sredi poti, kjer na kraji "ravenci" pod smrekami stoji križ. Videl sem in začel tudi prešteti manjše in večje križce, ki jih že od nekdanj nosijo tisti, ki prvič prihajajo na Sv. Višarje. Nisem mogel vseh prešteti, ker jih je bilo veliko; že tudi pri prvih postajah križevnega pota so jih nekateri pustili.

Počasi pešačim navzgor, ne da bi se ustavljal pri žuborečih studenih. Upehan in seveda dovolj utrujen pridem do "planine". Čudovit pogled, ko stopiš iz gozda in zagledaš tiste zelene in čiste pašnike! Potem pa čaj z rumom, ki ga ponuja stara, a zelo prikladna

gostilnica s prijazno gospodinjno. Nato še nekaj napornih korakov do zadnjega sedla. Nisem preštel ljudi, ki so šli po tej poti. Veliko jih je bilo: Slovenci, Korošci, Furlani. Mladim, ki so me prehiteli, sem zakljal: "Pridni ste". Nekdo je odgovoril: "Vi tud..." Jaz pa: "Ne povem pa, koliko

IZSELJENCI

PRIMORSKI SLOVENC V ARGENTINI OB 50-LETNICI PRIKLJUČITVE PRIMORSKE SLOVENIJI

Skupina primorskih Slovencev iz Argentine nam je poslala daljšo izjavo ob petdesetletnici priključitve Primorske Sloveniji.

Že takoj po italijanski zasedbi Primorske leta 1918 je majhna skupina primorskih rojakov v tej južnoameriški deželi poudarila svojo zahtevo po enotnosti slovenskega narodnega ozemlja. Izjava nadalje omenja težke čase za primorske Slovence pod fašizmom. Po izbruhu druge svetovne vojne je med argentinskimi Slovenci nastal Primorski odbor in leta 1945 so ta odbor sestavljali predstavniki raznih društev med našimi izseljenci v Argentini, Urugvaju in Braziliji. Naloga novega odbora je bila predvsem v tem, da seznanj svetovno javnost s položajem primorskih Slovencev. Med drugim je odposlal vrsto brzojav in poslanic odgovornim oblastem zaveznških držav in na mirovno konferenco v Pariz leta 1946.

Vse to z zahtevo in željo, da se popravijo zgodovinske krivice Slovincem in za združitev vseh Slovencev in za skupno narodno telo.

OCENA DVEH PROSLAV

Nedelja dopoldne, 14. septembra. Sedim pred televizijskim ekranom in spremljam s pomočjo daljinskega upravljalnika obe proslavi ob 50-letnici podpisa mirovnega sporazuma v Parizu: proslavo ob "50-letnici priključitve Primorske matični Sloveniji" v Novi Gorici in ono na trgu Edinosti v Trstu. Število prisotnih ni važno. Važen je duh, ki preveva eno in drugo proslavo. In tu je tehtnica odločno na strani proslave v Novi Gorici.

Mrzlično skačem od enega kanala (tržaškega Telequattro) na drugega (prvi kanal slovenske televizije) in primerjam kar se da objektivno obe proslavi.

Nekaj mojih ugotovitev, ki zadevajo proslavo v Novi Gorici: slogan prireditve je neposrečeno izbran! "Petdesetletnica priključitve k matični Sloveniji". Beseda priključitev Primorske mi ne ugaja, še manj zadovoljuje. Ni šlo za priključitev-aneksijo, šlo je za osvoboditev, narodno osvoboditev Primorske, ki je skoro trideset let bila v kleščah tuje države, ki je poleg tega imela na oblasti še zločinski fašizem. Ni šlo torej leta 1947 za kako aneksijo Primorske Sloveniji, oziroma takratni Jugoslaviji, ampak za čisto navadno, tudi s krvjo zaslužno osvoboditev, narodno seveda, saj je potem do ideološke osvoboditve komunizma bilo potrebnih še skoro nadaljnjih 50 let.

Druga moja ugotovitev oziroma pripomba: predsednik slovenske države Milan Kučan je s svojim govorom odločno predol in bi nekatere dele svojega govora lahko izpustil, recimo tistega o "kolaborantih, domobrancih" itd., saj ni Primorska poznala kake hujše oblike "kolaboracije", ker se je pač enotno uprla fašizmu, proti kateremu je začela brusiti orožje že leta 1930, ko je žrtvovala na oltar domovine svoje prve štiri fanate na bazovski gmajni. TIGR in tigrovce, pa procese pred posebnimi sodišči, je predsednik slovenske države odločno premalo podčrtal.

Tretja moja pripomba: ker je organizator pozdravljal vse visoke predstavnike slovenskega ljudstva, zakaj je hote izpustil ljubljanskega nadškofa in metropolita? Kaj ta ni predstavnik slovenskega ljudstva?

Zaključna ugotovitev: proslava je bila kljub temu veličastna, dostojna, nadvse kulturna.

In druga proslava, ona na trgu Edinosti v Trstu, ki je potekala istočasno z novogoriško? Neverjetno drugačna je bila! Udeležba revna, govorniki brez tehtnih misli o bodočnosti, spravi, Evropi, mirnem sožitju obeh narodov (to, kar je v Novi Gorici bilo!). Skratka: puhla proslava s pičlo udeležbo!

In - žalostna ugotovitev: brez slehernega kančka kulture, nasprotno - polna žvižgov, prekinitvev, kričanja! Po prekinitvi govornika, ministra, ki si je samo z besedico drznil omeniti Slovenijo in Hrvaško, pa še oštarijsko petje treh tržaških parlamentarcev, ki so z Verdijevo Va pensiero dobesedno onemogočili ministru, da bi zaključil svoj govor. Če je to kultura!

Obe proslavi sta skoro istočasno minili in bil sem nekje zadovoljen, olajšan, celo srečen.

Da, srečen, da pripadam narodu, ki je ponovno dokazal, da je bolj kulturni in omikan. Narodu, ki je prek svojega predsednika nudil sosedu roko in ne pesti, narodu, ki je pokazal na tej proslavi svojo zrelost in omiko, ki nima sicer dva tisoč let za seboj, ima pa veliko mladostne sile in zdrave pameti, ki sta gotovo veliko poročeto za njegov nadaljnji obstoj in razvoj v tisočletju, ki je pred nami!

- DRAGO ŠTOKA

SVETOVNI SLOVENSKI KONGRES O AKTUALNIH VPRAŠANJH

Objavljamo povzetke resolucij, ki jih je Upravni odbor SSK sprejel na seji na Opčinah pri Trstu.

PODPORA BENEŠKIM SLOVENCEM

V času, ko je v italijanskem parlamentu v postopku zakon o celoviti zaščiti slovenske manjšine, SSK odločno poziva vse pristojne ustanove italijanske države, da kot enakovredni del slovenske manjšine v Italiji upoštevajo tudi beneške Slovence, živče v videmski pokrajini. Obravnavanje teh ljudi kot samo jezikovne posebnosti Italije ali kot "nekega slovanskega plemena" itd., je nesprejemljivo in žaljivo. Če za beneške Slovence res že velja kaka posebnost, je ta le v tem, da so tako kot v času najbolj zagrozenega fašizma tudi v dobi po drugi svetovni vojni prebivalci te pokrajine veliko bolj trpeli.

PODPORA ZA VSTOP SLOVENIJE V EZ

SSK vidi v prizadevanjih Slovenije za vstop v EZ realno in načelno ustrezno usmeritev. Vendar v dosedanem praktičnem uresničevanju te usmeritve pogreša večjo strokovnost in politično preudarnost pri odločanju o posameznih pogojih in posledicah tega procesa za slovenski narod. Prav tako pogreša temeljite študije o posameznih problemih.

Pri obravnavanju teh vprašanj SSK pričakuje, da bodo vladne službe, parlamentarni

DALJE STR. 16

S 1. STRANI

"BREZ PRIMORSKE NI SLOVENIJE"

Nato je opozoril, "da za zgodovinski danem, ki se ga spominjamo, stoji trpko življenje, stojijo ponižanja, upanja, stoji zmagovito upornišvo enega najbolj svetlih in preizkušanih rodov Slovencev. Živel je v času, ko so bile sanje o pravici, da si svoboden in spoštovan v svojem človeškem in narodnem dostojanstvu, nedosegljiva zvezda na nebesnem svodu odmaknjene prihodnosti. A Primorci so segli po njej. Njihovi Čedermaci, tigrovci, fašističnim oblastem prikrita gibanja, dostojanstvo in pogum so potrpežljivo, vztrajno, pogumno in učinkovito ohranjali na smrt obsojeno slovenstvo."

O sedanjih razmerah, odnosih in težnjah ob državni meji, je poudaril, "da Slovenci in Italijani v zgodovini še nismo imeli prave priložnosti za dobro sosedstvo. Ne eni in ne drugi pa se v miru še nismo naučili živeti drug z drugim in ne več zgolj drug ob drugem. Zdaj je čas za to. Je čas vseevropske sprave. Je tudi čas, da sežemo čez preteklost, ki v največji meri bremeni naše odnose. Toda to pomembno dejanje duha in politike ne bo mogoče, če bomo trdovratno hoteli poznati vsak samo svojo resnico, ne pa zvedeti in razumeti tudi resnico drugega o tem istem času. Četudi je neprijazna in obremenjujoča in jo zato poskušamo potisniti iz spomina. A pošteno je, posebej do mladih rodov, da jo vrnemo v spomin. Ne zato, ker ne bi želeli ali zmogli odpuščati, pač pa zato, ker je pozabljenje nekaj drugega kot odpuščanje. Če manjka del spomina, tudi spomina o agresiji, vojnem nasilju, porazu in posledicah nasilja, o naslednjem in medsebojni povezovanju dogajanja, ni mogoče zgraditi trdnega zaupanja. Ni prvič re-

Z leve: premier Janez Drnovšek, predsednik Milan Kučan, novogoriški župan Črtomir Špacapan (Foto Bumbaca)

čeno, da demokratična Slovenija obžaluje in kot pravno in moralno nedopustne zavrača vse izvensodne usmrtitve poraženih kolaboracionistov, pa tudi pripadnikov agresorskih vojsk in njihovih civilnih sodelavcev v času ob koncu vojne in neposredno po njej. Tako ravna Slovenija tudi glede podobnih dejanj, ki so se zgodila med nami Slovenci. Ne more in noče pristajati niti na takšna obracunavanja niti ravnanja z mrtvimi. Vendar pa obžalovanja vrednega ter pravne in moralne zavrnitve potrebnega dogajanja ob koncu vojne, ki mu je zgodovina še dolžna dati realne razsežnosti, nikoli ne bo mogoče razumeti in obravnavati mimo težke in tragične preteklosti slovenskih ljudi na tem ozemlju, vsaj že od prve svetovne vojne naprej."

PRIMORSKA JE IZ POGORIŠČ EVROPSKE ZGODOVINE ZMOGLA RAZVITI NOVO ŽIVLJENJE IN POVEZATI SILE ZA NOVO UPANJE

Pomembna vprašanja o Primorski ob 50-letnici njene združitve z matično domovino je v svojem govoru obravnaval tudi predsednik Držav-

nega zbora dr. Janez Podobnik. Nekatera je razčlenil podrobneje in tudi z drugih vidikov kot pa predsednik države. Sicer pa je v Novi Gorici govoril tudi kot predstavnik mladega rodu Primorcev.

"Primorska je prostor, ki žari na svoj izvorni način. Je prostor, ki ga napolnjujeta optimizem in veselost primorskih ljudi. Primorski človek prinaša v bogato duhovno paletu slovenskih značajev gostoljubno odprtost, vedrino, vrojeno zračnost narodnim vrednotam, še posebej povezanost s slovensko pesmijo in slovenskim jezikom."

In potem je dejal: "Primorska je za Slovenijo dragocen prostor. S svojim zgodovinskim spominom hrani trpljenje, bolečine in težke izkušnje, tudi izkušnje, polne lepih doživetij in pristinih človeških vezi. Danes je priložnost, da se s posebno spoštljivostjo poklonimo primorskemu uporništvu. Prve žrtve fašizma v Evropi so bili bazoviški fantje, nato pečovodja Lojze Bratuž iz Gorice; bila so preganjanja primorskih izobražencev, še posebej številnih primor-

skih duhovnikov, ki so s svojo predanostjo slovenstvu krepili tako duhovno kot tudi nacionalno in kulturno zavest primorskih Slovencev; bili so politični procesi med primorskimi prebivalci; organizacija TIGR je delovala zgolj na narodnostnih temeljih, brez revolucionarnih oz. razrednih primesi; ustanavljanje prvih partizanskih enot v osvobodilni boj, v katerem se je Primorska enotno uprla fašizmu. Primorski duh upornišva se je soočil z vsemi ključnimi totalitarnimi 20. stoletja, s fašizmom, nacizmom in s komunizmom. In vse je preživel kot je preživel slovenstvo."

In še misel dr. Janeza Podobnika, ki je bila zagotovo ena najbolj pomembnih, izrečenih v nedeljo v Novi Gorici. Dejal je namreč naslednje: "Primorska in njena zgodovina nam govorita tudi o izzivih, ki jih prinaša življenje ob meji. Zemljepisni prostor Primorske, Beneške Slovenije, tržaškega zaledja in Gorice ter njenega območja, pa celotne Julijske krajine, postaja za obe sosednji državi, za Slovenijo in Italijo evropski izziv tretjega tisočletja. Ob tem pa moramo biti povsem stvarni. Slovenija zagotavlja italijanski manjšini na svojem ozemlju nadevropske standarde. Zato so upravičene zahteve Slovenije kot tudi Slovencev v Italiji, da bo Italija zaščitila slovensko manjšino v Italiji na enaki ravni, kot je zaščitena italijanska manjšina v Italiji."

V tem poročilu o nedeljski slovesnosti ob 50-letnici združitve Primorske z matično domovino, zdaj državo Slovenijo, naj omenimo, da so se proslave udeležili tudi predstavniki vseh glavnih organizacij Slovencev v Italiji, stranke Slovenska skupnost, SSO in SKGZ, senator Darko Bratina, člani diplomatskega zbora v Sloveniji in ljubljanski nadškof dr. Franc Rode.

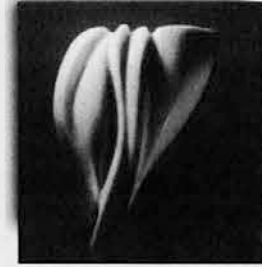
pomladi. S presenečenostjo in prizadetostjo pa sem uvidel, da sem v zadnjih tednih doživljal napade, nerazumljive, grobe in neutemeljene, predvsem s strani predsednika SDS Janeza Janše, ki so bili uperjeni tako name osebno kot tudi na SLS. V ozračju, ko sem kot oseba zaradi potencialne pozitivne odločitve deležen neutemeljenih napadov in žalitev, ne vidim nobenega smisla svoje kandidature," je v sporočilu javnosti še zapisal Janez Podobnik. Na omenjeno izjavo sta se s svojimi stališči takoj odzvala voditelja obeh drugih strank t.i. slovenske pomladi Janez Janša in Lojze Peterle.

Kdo bodo torej kandidati za novega predsednika Republike Slovenije, še ni znano. Od njihovih imen ugleda in prestiža je najbrž tudi predvsem odvisno, če bodo novega predsednika države lahko izvolili že v prvem krogu volitev, ali pa bo potreben tudi drugi krog.

POEZIJA KAMNA NEGOVANA NEMCA

PREGLEDNA RAZSTAVA OB 10-LETNICI SMRTI

MARJANA REMIAS

Brstje I, marmor (1980)

Goriški muzej, Galerija Nemec, domačini iz Bilj in Novogoričani so se pretekli petek slovesno poklonili ob desetletnici smrti in petdesetletnici rojstva enega največjih predstavnikov goriške moderne umetnosti - Negovanu Nemcu. Potem ko je domača Galerija Nemec v sodelovanju s šolo uporabnih umetnosti Famul Stuart iz Ljubljane ponovno dahnila življenje v kiparjev atelje na Marogovniku v Biljah s poletnimi kiparskimi delavnicami, so prav v osrčju biljenskih gričev, ki so Negovanu Nemcu dajali potrebno ustvarjalno in kipečo inspiracijo, pretekli petek predstavili njegovo grafično mapo ter knjigo z naslovom *Živeti z njim*. Knjižno delo, avtobiografijo dvajsetih let z umetnikom, je podpisala umetnikova soproga Nelida Nemec, umetnostna zgodovinarica, ki je ob desetletnici smrti Negovana Nemca želela ponovno odpreti njegov atelje. Poletne kiparske delavnice so oblikovali mladi kiparji, ki jim je Negovan Nemec zapustil ustvarjalno slo, kiparsko orodje, energijo in prečudovit Marogovnik. Delavnice sta vodila njegova učenka, akademka kipaarka Rene Rusjan in akademski kipar Boštjan Potokar. Knjigi, ki poleg življenja z njim izpričuje tudi bolečino ob prerani smrti gotovo enega največjih ambasadorjev primorske, a tudi slovenske kulture, je dopolnila predstavitev grafične mape, ki jo je v umetnikovem ateljeju pred številno množico prijateljev, umetnikov, domačinov in ljubiteljev Negonovih kipov predstavila likovna kritičarka Jadranka Šumi.

Pregledno razstavo ob desetletnici smrti kakor tudi ob petdesetletnici rojstva je pripravil Goriški muzej; bogato ambientalno postavitev, ki bo na ogled do 10. oktobra, in opus del Negovana Nemca, je ob bogatem kulturnem programu predstavil umetnostni zgodovinar dr. Nace Šumi, odprl pa Jožef Školc, minister za kulturo.

Pozno poletnemu večeru, ko je pred kromberškim gradom vrelo ljudi, ki so se želeli pokloniti spominu umetnika, se je v kulturnem programu, ki ga je vodila Ingrid Orel, pridružila igralka in pevka Jerca Mrzel.

Gotovo najvažnejši in hkrati najprisrčnejši spomin na Negovana Nemca pa je izzvenel iz ust njegovega kolega, akademskega slikarja Rudija Španzla, ki je umetnikovi družini - soprogi Nelidi ter sinovoma Primožu in Matjažu - poklonil portret soproga in očeta.

PRIMORSKI ZBORI V NOVI GORICI

Na svečanosti ob 50-letnici priključitve Primorske Sloveniji so na slavlju v Novi Gorici nastopili vidnejši primorski pevski zbori. Z orkestrom Slovenske filharmonije v Ljubljani so pod taktirko dirigenta Marka Muniha izvajali vrsto znanih skladb, med temi tudi dela zamejskih skladateljev, kot sta Merku in Vrabec. Tako sta ob nekaterih skupinah iz matične Primorske nastopila tudi zbora Jacobus Gallus iz Trsta in Hrast iz Doberdoba. Na skupni proslavi so vsi izvajalci sklenili program z mogočno izvedbo *Zdravljice* Ubalda Vrabca za zbor in orkester. V soboto zvečer pa sta oba omenjena zbora tudi nastopila v dvorani Kulturnega doma v Novi Gorici s samostojnim koncertom.

SIMPOZIJ V MIRNU

Župnija sv. Jurija v Mirnu prireja v sodelovanju z Goriškim muzejem *Zgodovinski simpozij ob 750-letnici prve omenbe župnije Miren*.

Zborovanje bo potekalo v dvorani Gnidovčevega doma duhovnih vaj na Mirenskem gradu v soboto, 20. septembra tega leta, s pričetkom ob 9. uri.

Govorniki v dopoldanskem sporedu bodo: Marko Vuk (*Kulturnozgodovinski oris župnije in kraja Miren*), Anton Pust (*Pomembnejši duhovniki župnije Miren*), Jurij Devetak (*Lazaristi in Mirenski Grad*). Po preporu se bo simpozij nadaljeval ob 14. uri. Govorili bodo: dr. Branko Marušič (*Miren in krščansko socialno gibanje*), Pavel Budin (*Zborovsko petje v Mirnu v 20. stoletju s poudarkom na obdobju fašizma*), Verena Koršič Zorn (*Nastanek in razvoj župnije Rupa po letu 1947*).

Vljudno vabljeni!

NOVA PRESADITEV SRCA V KLINIČNEM CENTRU

Na oddelku za kirurgijo srca in ožilja v Kliničnem centru v Ljubljani so pred nekaj dnevi 40-letnemu bolniku presadili srce. Tokrat je operiral kirurg dr. Rajko Grančar. Pri posegu - ta je sestavljen iz dveh delov, namreč odvzema prejšnjega in vsaditev novega srca - so sodelovali dr. Miro Kosin, dr. Nikola Lakič, instrumentarka Marija Repovž, anesteziologinja dr. Irena Metljak, stroj za zunajtelesni krvni obtok pa je nadzorovala sestra Martina Jančar. Operacija je trajala od 3. do 7. ure zjutraj in je povsem uspela. Bolnik se dobro počuti in je že vstal.

Omenjena presaditev srca je bila že četrta v letošnjem letu in že trinajsta v ljubljanskem Kliničnem centru. Vsi bolniki, ki so jim presadili srce, se dobro počutijo. - M.

V SLOVENIJI KAR TROJE VOLITEV HKRATI?

DR. JANEZ PODOBNIK SE JE ODPOVEDAL KANDIDATURI

MARJAN DROBEŽ

Skladno z odloki, ki jih je prejšnji petek podpisal predsednik Državnega zbora dr. Janez Podobnik, bodo volitve predsednika države v nedeljo, 23. novembra. Volitve štiridesetih svetnikov v Državni svet pa bodo 26. in 27. novembra.

Zanimanje slovenske javnosti, zlasti pa političnih strank oz. okolij je najbolj namenjeno volitvam novega poglavarja države. Vsi kandidati, ki bodo nastopili, še niso znani, ker je zadnji rok za vložitev kandidatur 29. oktober. Poslanci določajo kandidate s podpisovanjem, in sicer lahko kandidata določi najmanj deset poslancev. Politične stranke določajo kandidate po postopku, določenem z njihovimi pravili. Posamezna politična stranka lahko določi le enega kandidata za novega poglavarja države; skupnega kandidata pa lahko določi tudi dvoje ali več političnih strank, predlog kandidature pa morajo s svojimi podpisi podpreti najmanj trije poslanci Državnega zbora ali najmanj tri tisoč

volivcev. Posamezno kandidaturu lahko določi tudi skupina najmanj pet tisoč volivcev. To določilo bo moral izpolniti tudi sedanji predsednik Slovenije Milan Kučan, ki je že sporočil svojo kandidaturu.

Politične stranke se mrzlično posvetujejo o možnih predsedniških kandidatih, pričemer je že skoraj gotovo, da stranke t.i. slovenske pomladi ne bodo dosegle dogovora o skupnem kandidatu. V primeru, da se bo to zgodilo, omenjajo možnost, da bodo Slovenski krščanski demokrati in Socialdemokratska stranka nastopili s svojim, skupnim predsedniškim kandidatom, ki pa ne bo iz vodstva omenjenih dveh strank.

FOTO MAG

Volilno soočanje bo gotovo manj zanimivo, kot so pričakovali, ker se je namreč predsednik Državnega zbora in vodilni član SLS dr. Janez Podobnik (*na sliki*) odpovedal kandidaturi. Svojo odločitev je v sporočilu javnosti utemeljil s tem, da je "o kandidaturi dolgo časa resno razmišljal, še posebej, če bi dobil podporo v krogu strank t.i. slovenske

NEKAJ NASVETOV ZA TRGATEV

Na širšem Primorskem je v teh dneh v teku trgategv zgodnejših sort. V slovenski Istri, a tudi v Miljskih hribih in v Bregu ter v vinogradih, ki rasejo v neposrednem zaledju Trsta (Lonjer, Piščanci in Barkovlje), kakor tudi pod Kontovelom, Sv. Križem in Nabrežino ter v Brdih in v Vipavski dolini je pravzaprav trgategv že v polnem teku. Drugod bodo s poznejšimi sortami še čakali. Isto velja za črno grozdje.

Pristojne službe, ki spremljajo stanje v vinogradih, menijo, da bo letošnja vinska letina vsaj za nekatere sorte in lege naravnost odlična. Italijansko združenje enologov je objavilo podatke, da bo mogoče letošnje letino glede kakovosti primerjati z ono iz leta 1947, ki velja za najboljšo v Italiji v tem stoletju. V naših krajih naj bi to veljalo za črne ali rdeče sorte, za bele pa bo kakovost vrhunska le v nekaterih boljših legah. V vsakem primeru pa to velja za grozdje, ki je zraslo v malo obremenjenih in primerno oskrbovanih vinogradih. Razlika je očitna, saj je v malo obremenjenih vinogradih sladkorna stopnja za dve, tri ali tudi več stopinj višja kot sicer, grozdje pa ima tudi bolj izrazito aromo in pravilna razmerja v kislinah ter drugih snoveh, ki so prisotne v njem. Ta kakovostnejša osnova prispeva k močnejši strukturi mošta in nato vina. Le vina z močno hrbenico pa so primerna za doseganje višjih kakovostnih in posredno cenovnih razredov. Taka vina bomo lahko starali ali jih predelali po "ba-

ricque" sistemu, ne da bi tvegali, da ne bi vzdržala teh zahtevnih postopkov.

Glavna trgategv je vsekakor ob polni zrelosti grozdov, ko doseže grozdje maksimalno stopnjo sladkorja glede na maso in kisline ne padajo več. Poskrbeti moramo, da grozdje čimprej predelamo, saj ne želimo, da bi se začela oksidacija. Vsa oprema, ki bo prišla v stik z moštom, mora biti čista. Važno pa je tudi, da bo mošt čim bolj prevrel. To pomeni, da bodo kvasnice in encima kar najbolje predelali sladkorje in druge snovi v kakovostno vino. Prav je zato, da nekaj več besed spregovorimo o selekcioniranih kvasovkah, saj je njihova uporaba v sodobnem kletarstvu skoraj neobhodno potrebna, ker je populacija navadnih kvasovk na grozdju nezadostna, da bi popolnoma prevrele sladkor v moštu. To se opazi še zlasti ob predelavi mrzlega ali spranega grozdja. Selekcijirane

kvasovke namreč omogočajo prevretje mošta tudi v težjih razmerah. V prodaji dobimo konfekcije s kvasovkami dveh rodov; z latinskim imenom jih imenujemo *Saccharomyces bayanus* in *Saccharomyces cerevisiae*, ki imata to značilnost, da lahko sprožita fermentacijo tako pri nižjih temperaturah kot tudi ob višjih alkoholnih stopnjah. To pomeni, da lahko steče prevretje veliko prej in se hitreje zaključijo, tudi če kletar poskrbi, da mošt ob vretju ne preseže 20 ali 22°C. Včasih se zgodi, da se nam ustavi fermentacija, ker je nenkrat padla temperatura ali pa ker smo uporabili preveč žvepla za razkuženje mošta. Tudi v takem primeru bo uporaba selekcioniranih kvasovk lahko rešila ta problem in omogočila, da bo mošt popolnoma prevrel, kar je predpogoj, da dobimo kakovostno, stabilno in okusno vino.

NA SLOVENSKEM PRIMORSKEM

TRGATEV JE V POLNEM TEKU: VINO BO DOBRO!

MARJAN DROBEŽ

Na Primorskem poteka trgategv grozdja, ki bo po mnenju strokovnjakov trajala poldrug mesec. Vinogradništvo in vinarstvo sta na Primorskem zelo pomembni, in upoštevajo celotno kmetijstvo, že več let tudi najbolj donosni dejavnosti. Kljub toči, neurjem in drugim nevesočnostim na posameznih območjih je letošnji pridelek grozdja samo za nekaj odstotkov nižji od povprečnega. Zaradi pravilnega razmerja med kislinami in stopnjo sladkorja pa bodo nova vina kakovostna. Na Primorskem imajo skupaj okrog 6.900 ha vinogradov. Od tega jih je po 2 tisoč v Goriških Brdih in v Vipavski dolini, 570 ha vinske trte imajo na Krasu, okrog 2.400 ha vinogradov pa je ob slovenski obali oz. v Slovenski Istri.

Po ugotovitvah izvedenke za vinogradništvo pri Kmetijski svetovalni službi v Novi Gorici Andreje Škvarč bo skupni pridelek grozdja na Primorskem letos znašal približno 48.500 ton, iz tega pa bodo pridobili kakih 34 milijonov litrov vin belih in rdečih sort. Sodeč po teh predvidevanjih na Primorskem pridelajo okrog polovico vseh vin v Sloveniji. Pri predelavi grozdja in pridelovanju vina imajo največji delež vinske kleti v Vipavi, na Dobrovi in Goriških Brdih, v Sežani in Kopru. Izredno hitro pa se povečuje delež zasebnih vinogradnikov.

Samo v Brdih jih je okrog 200, ki pridelujejo vina odličnih kakovosti. Prodajajo jih povečini v tujino, predvsem v Nemčijo, na Hrvaško, a tudi v Avstralijo, Kanado in ZDA. Glavno območje za pridelovanje najboljših kakovostnih in vrhunskih vin v zasebnem sektorju postaja Medana z zaselki Ceglo in Plešivo.

Po podatkih, ki so bili objavljeni pred nekaj dnevi, je v Sloveniji okrog 23.000 vinogradov. V normalnih letih pridelajo 120-130.000 ton grozdja, oz. 700-800.000 hl vina. Slovenci so razmeroma dobri porabniki vina, saj ga pride letno na prebivalca okrog 45 l. Ta količina je za četrtno večja od povprečja porabe držav članic EZ. Več vina kot Slovenci spijejo samo prebivalci Italije, Francije, Luksemburga in Portugalske.

Ob robu letošnje trgategv strokovnih krogih opozarjajo, da slovenska vina postajajo predraga, predvsem upoštevajo sedanjo kupno moč prebivalstva. Zaradi tega se je na presenečenje mnogih pridelavcev že pričel uvoz cenejših vin, zlasti namiznih, iz tujine. V Slovenijo tako prihajajo tudi vina iz Južne Afrike. Vinogradniki zatrjujejo, da so proizvodne in prodajne cene njihovih vin skladne z dejanskimi stroški pridelave, cene pa naj bi do neupravičene visoke ravni dvigala posredniška in trgovska podjetja.

SGZ - GORICA

RAZČIŠČEVANJE PROBLEMATIKE OKROG IZVOZNO-UVOZNIH OPERACIJ

Slovensko gospodarsko združenje oz. odbor zunanje trgovinske sekcije že dolgo sledi goriški carinski problematiki ter problemom, ki bremenijo operaterje zunanje trgovine pri operacijah s carinarnico. V ta namen se je odbor pred kratkim sestel, prisoten je bil komercialist dr. Mogorovich, ki spremlja zadevo. Orisal je posege, ki jih je opravil pri pristojnih institucijah in na finančnem ministrstvu. Rezultat prizadevanj sta bili poenostavitev postopkov in interpretacija norm v korist operaterjev. Načelnik Zunanje trgovine Černic je poudaril, da sta bila o zadevi obveščena tudi sen. Bratina in poslanec Prestanburgo. Odbor je sklenil, da bo sekcija za razčiščenje problema priredila v Trgovinski zbornici predavanja tudi strokovnjakov z ministrstva. Govor je bil tudi o programu za novo sezono in pridobivanje novih članov. Odborniki so ugotovili, da je pridobivanje članov možno, če sekcija rešuje probleme operaterjev in če nudi primeren servis. Člani pa morajo čutiti Zdrženje za svoje in sporočati na sedež informacije, ki morebiti zanimajo ostale člane.

DALJE

ITALIJANSKO PRAVO

RAZSODBA O CIVILNI ODGOVORNOSTI V DRUŽINI

Pred dnevi so vsa javna občila posvečala precejšnjo pozornost razsodbi italijanskega civilnega kasacijskega sodišča, ki se je zavzelo za naslednje pravno interpretacijsko načelo: "Glede na odgovornost staršev za protizakonito dejanje mladoletnega otroka v smislu člena 2048 civilnega zakonika lahko dejstvo, da je mladoletnik obiskoval šolo in bil usmerjen v poklic, izključuje domnevno starševsko krivdo in *vigilando*, ne more pa izključiti njihove domnevne krivde in *educando*, ker bi bilo za to potrebno dokazati, da je bila otroku dana takšna vzgoja, kakršna ponavadi omogoča otroku vzpostavljanje pravih odnosov glede na okolje, v katerem živi, na njegove navade in na njegovo osebnost."

Gre za interpretacijo člena 2048 civilnega zakonika, ki določa, da civilna odškodninska odgovornost za mladoletnikova protizakonita dejanja bremeni njegove starše, razen če slednji dokažejo, da ni bilo mogoče preprečiti dejanja. Najprej je treba povedati, da interpretacija kasacijskega sodišča ne prinaša nič posebno novega, saj se vključuje v že ustaljene smernice sodne prakse. To pa javnih občil preveč ne zanima, kot jih tudi ponavadi ne zanima konkretni primer, ki je bil povod za razsodbo, in sodna motivacija. Zanima jih zgolj "novica", ki včasih - kot v tem primeru - novica sploh ni. Že ustaljena sodna praksa je namreč nujnost negativnega dokaza, da ni bilo mogoče preprečiti protizakonitega dejanja, postopoma razvila v pozitivni dokaz, da so starši primerno nadzorovali in vzgojili mladoletnika. Razlika obstaja potem med interpretacijo, po kateri je dokaz primerne vzgoje gledan s strani njenega končnega rezultata (in torej konkretnega protizakonitega dejanja, kar pomeni, da je dokaz nemogoč in da gre v bistvu za neko objektivno odgovornost staršev) in interpretacijo, ki pri vrednotenju vzgoje upošteva konkretne okoliščine vsakega posameznega primera. Čeprav so nekateri pravniški komentatorji uvrstili razsodbo, o kateri teče beseda, v prvo omenjeno smernico, gre po mojem mnenju za konkretno aplikacijo druge. Če namreč pogledamo, za kaj je v konkretnem primeru šlo (nasilna spolna dejanja mladoletnika nad drugim mladoletnikom), lahko brez pomisleka zaključimo, da je bila obramba staršev, češ da so otroka pošiljali v šolo in vzgojili za poklic, absolutno nezadostna za izključitev njihove civilne krivde.

Razvpivanje razsodbe s strani sredstev obveščanja, kot da gre za to, da so starši kljub "vsemu" (pošiljanje v šolo in uvajanje v poklic) vedno civilno krivi za mladoletnikova kazniva dejanja, pa kakor nalašč izzveni kot legitimacija mladoletnikove ne-odgovornosti, in to v smislu tiste protizvoje, ki danes konkurira s starševsko, a je od nje veliko nasilnejša in včasih, žal, tudi veliko učinkovitejša.

V TEKU SO KORENITE GOSPODARSKE PREOSNOVE

MARKETING, RAZVOJ IN MEDNARODNO SODELOVANJE DRŽAV V TRANZICIJI (3)

GABRIJEL DEVETAK

Zanimiva je tudi uredba vlade Republike Slovenije o spremembah in dopolnitvah uredbe o začasnih uporabi sporazuma med državami EFTE in Republiko Slovenijo, ki je stopila v veljavo 26. aprila 1997.

Evropski sporazum o pridružitvi med Republiko Slovenijo na eni strani in evropskimi skupnostmi in njihovimi državami članicami, ki delujejo v okviru Evropske zveze, na drugi strani, je bil podpisan v Luksemburgu 10. junija 1996 in ga je v juliju 1997 potrdil tudi državni zbor Republike Slovenije. Objavljen je bil v Uradnem listu Republike Slovenije dne 24. julija 1997. Začel pa je veljati 15 dni po tej objavi.

Omenjeni sporazum temelji na dejstvu, da so že vzpostavljene dobre vezi med pogodbenicami, da želi Slo-

venija okrepiti nadaljnje sodelovanje z Evropsko skupnostjo, da obstajajo skupni interesi in drugi pogoji za nadaljnje sodelovanje.

Cilji pridružitve so zlasti v tem, da se zagotovi primeren okvir za politični dialog, pospeši širitev trgovine in skladnih gospodarskih odnosov in s tem spodbujata dinamičen gospodarski razvoj in blaginja v Sloveniji. Ravno tako so cilji pridružitve v postopnem razvijanju območja proste trgovine, ki bo zajemala praktično vso trgovinsko menjavo med Evropsko skupnostjo in Slovenijo. Evropska skupnost ima za cilj med drugim podpiranje prizadevanja Slovenije, da razvije gospodarstvo in zaključijo prehod v tržno gospodarstvo ter da zagotovi primeren okvir za postopno vključitev Slovenije v Evropsko unijo.

V omenjenem pridružitvenem sporazumu so podrob-

neje opredeljeni pogoji, posamezne panoge gospodarstva zlasti pa carinske dajatve pri uvozu v Slovenijo vse do 1. januarja leta 2001, ko se preostale carine odpravljajo. Posebej so zajeti tudi čezmejni dogovori, izjemni carinski ukrepi, dovoljene omejitve vključno s pretokom delovne sile, pravica do ustanavljanja in opravljanja storitev. Vse to bo uresničeno tudi z angažiranjem marketinških strokovnjakov, ki obvladajo sodelovanje in druga področja. Pričakujemo uspešno sodelovanje v znanosti in tehnologiji, na področju izobraževanja, energije, regionalnega razvoja, turizma, varstva potrošnikov itd.

Z vidika mednarodnega marketinga je v okviru evropskega sporazuma pomemben tudi IV. oddelek, ki obravnava pretok delovne sile, pravico do ustanavljanja in opravljanja storitev. Slovenski državljani, ki so zakonito zaposleni na o-

PLEZANJE

MLADI GORIČANI NA EKVADORSKIH GORAH

JURIJ PALJK

Na obisk na naše uredništvo smo povabili mladega vrhunskega goriškega športnika Marka Humarja. Med Goričani je znan predvsem zaradi svojega tihega in mirnega značaja ter prešernega veselega nasmeha, zaposlen pa je na Kmečki banki.

Letos poleti je bil Marko s svojima prijateljema na potovanju v južnoameriški državi Ekvador. Prof. Ivan Sirk, Luigi Toscani in Marko Humar seveda niso odšli v to daljno deželo, da bi v njej pohajkovali, ampak so se kot odlični goriški alpinisti namenili osvojiti vulkanske vrhove Andov, ki v Ekvadorju dosega zaviljivo višino 6.310 metrov.

Od 1. do 24. julija so Goričani v Ekvadorju poskušali priti kar na nekaj vrhov, a jim je vreme žal zelo nagajalo.

Marko Humar pripoveduje: "V Ekvador smo šli brez posebnih načrtov. Ko smo prispeli v ekvadorsko glavno mesto Quito, ki je na višini 2850 metrov, smo se kmalu odpravili naprej, in sicer v kraj Banjos, ki je na robu amazonskega pragozda. Imeli smo zelo slabo vreme, saj je neprestano močno deževalo. Od tam smo hoteli priti na še delujoči vulkan Tungurahua, ki je visok 5016 metrov. A vreme je bilo preslabo, zelo mraz je bilo in še orkanski veter je pihal, zato smo misel na dosego vrha opustili. Tako smo v koči čakali na boljše vreme in odšli po nekaj dneh proti ugaslemu vulkanu Chimborazo, ki ima dva vrhova, in sicer enega na višini 6270 metrov in drugega na višini 6310 metrov; le-ta je tudi najvišji vrh v Ekvadorju. Po pravici povem, da sem imel vsaj prve dni veliko težav z višino in nam je aklimatizacija še kako dobro služila. Koča je namreč na višini 4800 metrov; tu smo se navajali na višino. Vsaj prve dni sem imel velike težave, ker je zrak redkejši in ti gre neprestano na bruhanje; vsak korak je veliko težavnejši, kot je v dolini ali pa nižje. Vzpon na vrh se začne običajno opolnoči in na

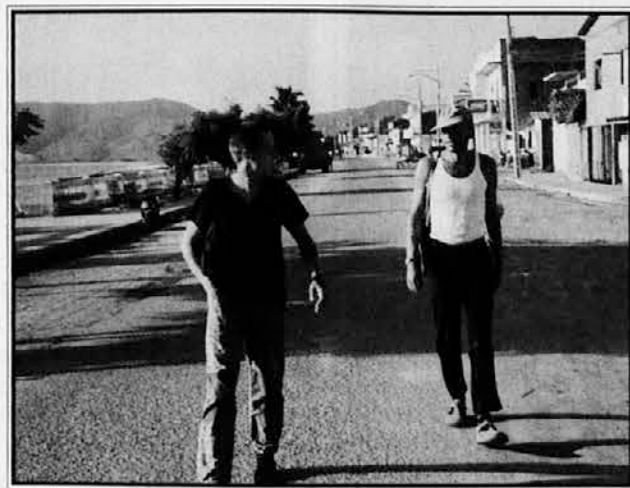
vrh Chimborazo prideš v devetih urah. Hoja je zaradi višine počasnejša, naše telo ni vajeno take višine.

Teh občutkov se ne da opisati. V slabem vremenu smo čakali na vzpon in nekoga dne sem se odločil, da odidem z nekim švicarskim alpinistom in dvema Američanoma. Dosegel sem višino 6200 metrov; tam sem se obrnil predvsem zaradi strašnega mraza. S Švicarjem sva se tik pod vrhom pogledala in vide-la, da sva imela že bel nos. To pa je znak, da so nama pomrznili nekateri deli obraza. Najbrž bi v eni uri prišla na vrh, če le ne bi bilo orkanskega vetra, ki je mraz delal še grozljivi-

Gorici vemo, da nista prvič na podobnih poteh in tudi ne prvič v Južni Ameriki. Ivan Sirk je v Ekvadorju že plezal in hodil v Ande.

Marka vprašamo, kako je, ko greš tako visoko v gore: "Ne vem, kako bi to razložil, a mene je najbolj pretresla noč, ko sem hodil na višini šest tisoč metrov in sem gledal na ledeniku v jasno, čudovito zvezdnato nebo. Zvezde so tako blizu, da se ti zdi, da bodo padle nate. Občutek imaš, da jih lahko primeš. Ne veš, kako vidiš blizu Rimsko cesto! Več kot le lepota je v tem."

In Marko obmolkne v svoje zvezde, ki jih je na ugaslem

vejši. S Švicarjem sva se zato obrnila in se vrnila v bazo, kočo, ki sem jo prej omenil. Američana sta odnehala že prej.

Naslednji dan sta poskušala priti na vrh Luigi in Ivan, ki pa sta imela še slabše vreme kot mi prejšnji dan in sta se zato odločila za sestop na višini 5900 metrov."

Ko Marko pripoveduje o ekvadorskih dogodivščinah, se mu svetijo oči: "Imeli smo težave z opremo, ker smo od doma z letalom nesli le najnujnejšo alpinistično opremo. Vsega res ne moreš nesti, ker to tudi veliko stane. Sicer se na te gore da kar lepo priti, a mi nismo imeli sreče z vremenom."

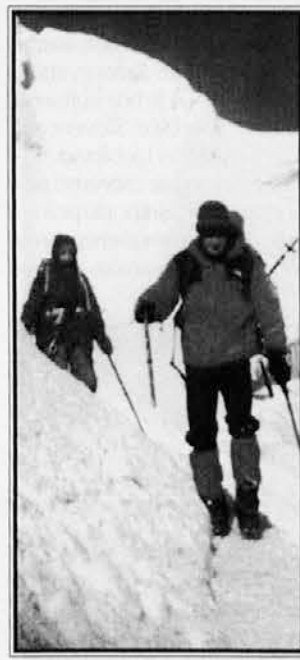
Tako Marko kot Ivan nerada pripovedujeta o svojih vzponih in plezanju, vendar v

vulkanu v Andih stisnil za vedno vase in jih ne bo nikdar pozabil, saj pravi, da se bo gotovo še vrnil: "Ja, vrnil se bom gotovo. Zares nepozaben občutek je, ko gledaš na višini šest tisoč metrov oblake pod seboj in je nad tabo nešteto zvezd. Podzavestno občutiš neki strah pred divjo in lepo naravo, a se obenem zavedaš, da si samo njen drobn del. Čudno je to. Z besedami teh občutkov ne morem povedati."

S pripovedovanjem raje nadaljuje drugje, vidi se, da je bilo to doživetje na gori zelo globoko in zelo osebnostno: "Od tam smo potem odšli na še delujoči vulkan Cotopaxi, ki je visok 5897 metrov. Z Luigijem sva se odpravila, a spet nisva imela sreče, ker je bil mraz še hujši, veter pa se je

še ojačil. Obrnila sva se 40 minut pod vrhom in samo predstavljaj si lahko, s kakšnimi občutki. Obrnila sva se zato, ker je tik pod vrhom zelo težavno prečenje in je bil veter premočan. Tvegala bi življenje. Zato sva se raje obrnila."

Marko se prijazno smeje, ko pripoveduje: "Vrhov sicer res nismo osvojili, je bilo pa to vseeno doživetje, ki ga nameravam ponoviti. Res je sicer, da sem odšel na potovanje zaradi gore in ne zaradi dežele. Moram ti povedati, da sem nekoč imel slabo izkušnjo z nekim potovanjem, ki mi ni dalo ničesar in sem se tudi zato tokrat odločil predvsem zato, ker smo z Ivanom in Luigijem šli v gore. Pa vendar danes lahko rečem, da

me je Ekvador osvojil in njegove gore tudi. Najbrž se bom čez kako leto spet vrnil.

Življenje v tej deželi je drugačno od našega tudi zaradi bolj umirjenega načina življenja. Pri nas vedno nekam hitimo, vse merimo z minutami. V Ekvadorju je življenje še vedno bolj človeško, bolj umirjeno, ne vem, kako naj povem. Morda tako, da rečem, da je tam življenje še vedno narejeno po meri človeka. Tam je še naraven ritem življenja. Seveda prodira sedaj tudi k njim v visoke kraje civilizacija. Prebivalci v gorah v Ekvadorju govorijo andski jezik, ki ga pa vse bolj izpodriva španščina, se pravi civilizacija. In ni rečeno, da je to vedno dobro..."

Sedaj Marko hodi na delo, mimo našega uredništva na Placuti vedno in vsak dan hodi peš ali pa se pelje z dirkalnim kolesom. Kot izvrsten športnik se namreč ukvarja tudi s tekomo, saj je maratonec in se udeležuje tudi tekmovanj v triatlonu. Vsak konec tedna pa gre z Ivanom in prijatelji v hribe. Julijske Alpe poznajo kot lasten žep, a vedno znova odkrivajo kakšen hrib, ki jim pove kaj novega.

Če boste Marka, Ivana in Luigija vprašali, zakaj hodijo v hribe in gore, vam ne bodo dali odgovora. Najbrž zato ne, ker se o tem ne da govoriti.

AMATERSKI NOGOMET

NOVOSTI NAŠIH EKIP

Na predstavitvah treh zamajskih enajsteric so pri Juventini, Vesni in Mladosti seznanili javnost z nekaterimi novostmi pri teh ekipah. V Štandrežu naj bi se Juventina okrepila še z napadalcema Espositom (Pro Gorizia) in Brandolinom (San Lorenzo). V Križu si pri Vesni letos obetajo visoko uvrstitev, igralski kader pa so bistveno spremenili. Vesna je najela Zarjinega vratarja Emiliana Ellera, od San Luigija je odkupila Luco Bandela, obrambo je okrepila

s Fabiom Sabaldijem, sredino pa z odličnim Giovannijem Silvestrijem (San Sergio) in Robertom Verso. V napadu je dobila mladega talenta Mateja Širco (Pieris), za katerega se je potegovalo tudi več društev iz višjih lig. Doberdobska Mladost je kot novinec v 2. amaterski ligi pridobila finančno podporo Zadrugne kreditne banke Doberdob, novost v ekipi pa predstavlja močan napadalec Vermeigliana Stefano Caiffa.

MLADINSKI NOGOMET

MLADOST SODELUJE Z UDINESEJEM

ERIK DOLHAR

Dimitrij Ferletič (na sliki) ostane v Vidmu

Nogometna kluba doberdobske Mladosti in videmskega prvoligaša Udineseja plodno sodelujeta. To je prišlo do izraza tudi na poletnem sestanku med vodstvom društev. Prvi stik sta kluba vzpostavila že pred dvema letoma, ko je k mladincem Udineseja prestopil obetaven doberdobski nogometaš Dimitrij Ferletič (letnik 1980). Videmčani se zanj še vedno zanimajo, tako da so podpisali novo dvoletno pogodbo, s katero bo nadarjeni Ferletič lahko odslej igral v Udinesejevi ekipi Primavera. Furlanski prvoligaš se zanima še za enega mladega igralca Mladosti (letnik 1982), ime katerega pa zaenkrat ni še znano.

Videmčani so predlagali, da bi Mladost postala nekaj satelitski klub Udineseja, tako da bi mladi doberdobski nogometaši pogostoma odhajali v Videm na preizkusne tekme, odigrali pa bi lahko tudi kako prijateljsko tekmo tako na mladinski kot na članski ravni.

DVA POMEMBNA TURNIRJA V ZAMEJSTVU

Konec prejšnjega tedna sta se v Gorici in na Opčinah odvijala dva pomembna turnirja: v Gorici je bil košarkarski turnir K2 Sport, ki ga je priredilo SZ Dom. Zmagala je goriška Ardita, ki je v finalu premagala slovensko združeno ekipo Jadran. Na Opčinah pa se je odvijal tradicionalni odbojarski turnir Bazoviške žrtve, ki ga je priredilo SZ Sloga. Zmagala je ekipa Kopra, ki je v finalu premagala združeno ekipo Koimpexa. Na sliki zgoraj: prizor s turnirja K2 Sport; slika spodaj: posnetek z nagrajevanja na turnirju Bazoviške žrtve.

GORICA / MePZ LOJZE BRATUŽ VABI V NOVO SEZONO

LEPO JE BITI IN PETI SKUPAJ!

DANIJEL DEVETAK

Začetki delovanja mešanega pevskega zbora Lojze Bratuž segajo v prva povojna leta, ko je na Goriškem deloval glasbenik Mirko Filej, ki je znal s svojo prikupno osebnostjo in temperamentnim glasbenim nabojem privabiti in navdušiti za petje številno mladino iz mesta in okolice. V svojem skoraj petdesetletnem življenju zbor je bil in je še vedno edino pevsko telo (poleg moškega zbora Mirko Filej), ki skuša ohranjati tradicijo slovenskega zborovskega petja v mestu. To dolgo dobo so označevali trenutki vzpona in zavirljivih dosežkov, pa tudi krizna obdobja. To je pač usoda vseh amaterskih skupin, ki so podvržene trenutnim modam in katerih življenjske je odvisno tudi od bolj ali manj pametne in daljnovidne kulturne politike nekega kulturnega prostora ter od drugih dejavnikov.

Sredi lanske sezone se je zbor L. Bratuž reorganiziral in v sodelovanju s Slovenskim centrom za glasbeno vzgojo Emil Komel postavil nove temelje za to kulturno in vzgojno delo. Z dirigentom Stojanom Kuretom in v sodelovanju z oddelkom za solopetje in šolskim orkestrom je pripravil v kratkem času zanimiv in zahteven program. Med drugim je zbor 20. junija predstavil Vivaldijev *Magnificat*.

V prikaz dosedanjega dela, preosnove in načrtov smo se pogovorili z dirigentom Stojanom Kuretom, predsednico zbora dr. Marilko Korsič in nekaterimi pevci.

Dr. Marilka Korsič, kako bi vi kot predsednica predstavili vlogo zbora, njegovo pot, težave in načrte za prihodnost?

Zbor Lojze Bratuž je skozi desetletja predstavljal glasbeno izročilo goriških Slovencev najprej pod vodstvom prof. Fileja, vmes ga je več let vodil dirigent Ivo Bolčina, nato pa prof. Stanko Jericijo, ki je vodil zbor nad trideset let. Po zaslugi vedno bolj izpopolnjene glasbene izobrazbe posameznikov in zaradi kakovostnega razvoja glasbene šole se je raven pevske kulture višala in so postale tudi zahteve vedno večje. Hkrati so se začeli krepiti tudi zbori v okoliških va-

seh; manjšati se je začel dotok članov v mestni zbor, ki za mnoge ni bil več zanimiv. In vendar je prisotnost slovenskega zbora v mestu danes bolj kot kdaj prej potrebna. Mesto potrebuje reprezentančen slovenski zborovski sestav, ki bi bil prisoten, ko je vabljen, kot kakovostna skupina na občinskih odrih. Z novim letom je tako začel redno vaditi obnovljeni zbor Lojze Bratuž, ki želi okrepiti mestno pevsko zavest. Izrabljam priložnost, da vabim k sodelovanju še nove moči, predvsem mlade, saj sem prepričana, da jih mesto premore. S septembrom so zopet stekle vaje; ob ponedeljkih jih vodi od 19.30 do 21.30 dirigent Stojan Kuret, posamezni glasovi pa vadijo s korepetitorji po domeni, vedno v prostorih Kulturnega

Marilka Korsič

centra Lojze Bratuž. Kdor je torej mlad in ima lep glas, naj se kar pridruži. Ne bo mu žal, saj je zanimivih načrtov veliko in veselega vzdušja tudi.

Stojan Kuret, pred kratkim ste sprejeli vodstvo zbora Bratuž. Poznate vas kot dirigenta APZ Tone Tomšič, pred leti pa ste z velikim uspehi vodili tudi mladinski zbor GM v Trstu. Kako ste se odločili za Gorico?

Pravzaprav ne vem, čemu sem sprejel vodstvo MePZ Lojze Bratuž. Ne morem se pohvaliti, da mi ravno ostajata čas in energija po tem, ko se že šesto leto vozim vsak teden po tri dni v Ljubljano. Zdaj z družino živimo razpeti med Trstom, Ljubljano in Gorico.

Levo: dirigent Stojan Kuret; desno: Petje in glasba pod cerkvenim obokom, cerkev sv. Ivana, 20. junija 1997. MePZ Lojze Bratuž, komorni ansambel društva Nova in Glasbeni atelje Emil Komel

Zapeljala me je želja, da bi morda v Gorici prispeval k dvigu njene kulturne zavesti in ustvarjalne energije, kakor jo je ponosno izžarevala v preteklosti, ko je bila kulturno jedro in središče Slovencev: pred Trstom in Ljubljano. Takratne Gorice ne moremo primerjati z današnjo: razpolovljeno in osiromašeno, brez pravega zgodovinsko narav-

Barbara Rustja

nega življenjskega zaledja. Vendar vidim prav na kulturnem področju (in nisem edini) možnost podiranja meja, da bi Goriška pozabila na umetno delitev in združila moči. To je bila moja prva misel in do danes želja, ko me je lani konec decembra poiskal ravnatelj glasbenega centra E. Komel in povedal svoje želje. Dobro poznam dolgoletno pedagoško delo prof. Franke Zgavec, zato sem vedel, da bom z njene strani lahko računal na tehnično-vokalno podporo in seveda na izšolane pevce. Nisem se zmotil. Ko

sem na prvi vaji opravil manjšo avdicijo vseh pevcev, sem bil resnično presenečen nad vokalno zmoglostjo mladih pevcev. To me je še bolj podžgalo z željo, da bi poskusil ta pevski potencial in razpršene glasbene sposobnosti združiti in usmeriti na pravo pot. Vendar to ni naloga, ki jo lahko izpelješ v nekaj mesecih. Če bomo trdo delali, bodo morda prvi znaki dela opazni konec letošnje sezone. Seveda nista dovolj zagretost in požrtvovalnost ravnatelja Kerševana, predsednice Koršičeve in dveh ali treh pevcev. Vse

Primož Hvala

je odvisno od posameznika, ki se je odločil, da bo sodeloval v zboru. Kolikor bomo izboljšali posameznika, toliko lahko dvignemo kakovost skupine. Čarobnega recepta ni. Zato bi rad povabil k sodelovanju najprej vse Goričane in sploh vse mlade pevce iz okolice (zamejce in vmejce), ki še niso pevsko potešeni in si želijo več in boljšega petja. Vem, da ima Gorica v širšem geografskem pomenu ogromen neizrabljen potencial, ki ga je vredno zbežati iz luknjic in ga kultivirati. Možnost razvoja vidim v združevanju in odprtem sodelovanju več komponent ter različnih kulturnih organizacij in glasbenih šol, ki si morda vsaka posebej želi tak reprezentančni in kvalitetni zbor; pa tudi glede na to, da se proslavljanje okrogle obletnice Gorice naglo približuje. Naj bo prav ta jubilej prvi cilj in vzrok, da skušamo kaj premakniti v tej smeri.

Barbara Rustja, učiteljica na osnovni šoli Oton Župančič v Gorici, sicer pa aktivna pri različnih kulturnih pobudah v našem mestu, se je tudi

odločila za ta zbor. Zakaj prav ta?

Sem Goričanka in se mi je zato zdelo skoraj naravno, da sem ponovno pristopila k zboru Bratuž. Pravim "ponovno", ker sem pred približno desetimi leti pri njem že pela. Takrat nas je bilo pri zboru kar lepo število in tudi peli nismo ravno slabo. Dobro se spominjam petkovih večerov, ko smo po končanih vajah "ta mladi" zavili direktno v gostilno k Lojzicu in tam še naprej prepevali, tako da so se vaje nadaljevale kar do pozne ure. Seveda mama tega ni vedela! Takrat še nisem vozila in sem bila za prevoz vedno odvisna od drugih, toda to mi ni težilo. Bistvo je bilo biti skupaj, peti in se ob tem zabavati.

Potem sem pri zboru naredila nekajleten daljši premor,

Jan Leopoli

ker je pač tako naneslo, toda priznam, da mi je petje vedno nekoliko manjkalo. Pozabila sem namreč povedati, da zelo rada pojem, da sem vajena peti že od malega (doma pojem kar večglasno) in tudi, da se danes po družbah mogoče premalo poje; ali ker ne znaš besedila ali ker sploh ne poznaš pesmi ali... karkoli. Zato, ko sem prebrala oglas v časopisu, ki je vabil nove in stare pevce k prenovljenemu zboru, nisem dolgo pomišljala in mi ni žal. Redno vadimo, se trudimo, vsak da od sebe, kar more, in upam, da bomo vedno uspešnejši. Pravijo, da vaja dela mojstra in jaz si na dejam, da se bomo temu "mojstrstvu" z vajo polagoma le približali. Ob vaji sami so tudi trenutki spoznavanja, klepeta, dovtipov, smeha, skratka trenutki, ko ugotoviš, da je lepo biti in peti skupaj. Ker pa je zbor na novo postavljen, nas še ni dosti; to se pri izvajanju pozna. Zato tudi jaz va-

bim simpatizerje in simpatizerke lepega petja, tiste, ki se z mano strinjajo, da je lepo biti in peti skupaj, da se nam pridružijo, tako da bomo okrepjeni s svežimi in novimi glasovi lahko zasledovali in dosegali še boljše uspehe, sebi in drugim v zadoščenju.

Primož Hvala, doma iz Tolmina, na ljubljanski univerzi si sklenil študij sociologije in pedagogike.

Tvoj delovni teden je zelo natrpan z obveznostmi med Tolminom in Ljubljano, vendar najdeš čas tudi za Gorico, saj si med najbolj rednimi pevci. Kako zmoreš vse to?

Zamejstvo me je vedno zanimalo. Sedaj ga lahko spoznavam поблиže in doživljam v prvi osebi. Zavedam se vloge, ki jo ima prisotnost takega telesa v mestu Gorici, saj potrjuje obstoj slovenske identitete, ohranja tradicijo preteklih dob in duhovno bogati ter družijo mlade generacije v večnih vrednotah, kot sta ljubezen do lepote in narodnost. Kvaliteten zbor v centru bi lahko bil krona vseh kulturnih prizadevanj tega prostora in bi s svojo strokovnostjo plemeniti širši goriški prostor. Lepo je, da prihajajo k zboru tudi pevci iz Slovenije, saj se s tem ustvarja skupina, ki sama v srcu odpravlja meje, take in drugačne. Sicer rad pojem in če ti je kaj pri srcu, potem niso pomembni kilometri, slabo vreme, utrujenost itd. Zato "zapojavo, brat moj" in bogatejša bova kot človeka in Slovenca!

Jan Leopoli, študent. Zakaj si pristopil v zbor Lojze Bratuž?

K zboru sem pristopil predvsem zato, ker sem želel sodelovati pri taki skupini, ki bi delovala na določeni glasbeni ravni. Seveda je MePZ Lojze

Bogdan Podveršič

Bratuž v prenovljeni in pomlajeni zasedbi šele pri začetkih, a zaupati moramo v lastne moči. Tako kot človek dorašča in si v doživetjih in učenju gradi osebnost in zrelost, tako tudi vsaka skupina potrebuje čas, da zraste in dozori.

Bogdan Podveršič, dijak na Industrijskem zavodu. Ali je v zboru dosti tvojih vrstnikov?

Ni jih dosti. Večina se odloča za šport (eno sicer ne izključuje drugega, saj tudi jaz kdaj pa kdaj rad brcnem v žogo). Mnogi preživljajo večere v družbi televizije ali računalnika. Jaz imam raje živo družbo. Ob petju nastane prijateljstvo kar tako, samo od sebe, naravno, brez prisile...

Z 12. STRANI

SLOVENSKI SVETOVNI KONGRES O AKTUALNIH VPRAŠANJIH

organi in politične stranke bolj pritegnile k sodelovanju tudi strokovnjake iz vrst Slovencev po svetu.

ZAHTEVA PO IZBOLJŠANJU ORGANIZIRANJA IZVEDBE VOLITEV ZA SLOVENCE PO SVETU

V času, ko se bližajo predsedniške volitve v Sloveniji, se znova postavlja vprašanje, kako bodo lahko na njih sodelovali tudi slovenski državljani v tujini.

PREDLOG ZA SPREMEMBO ZAKONA O DRŽAVLJANSTVU

Nadalje resolucija predlaga spremembe v zakonu o državljanstvu.

POPRAVA KRIVIC

V svetu odmeva dejanje italijanske vlade, s katerim se je odločno in hitro odzvala formalni zahtevi svetovnega Judovskega kongresa ter poskrbela za vrnitev dragocenosti, odvzetih pripadnikom judovske skupnosti med drugo vojno. Poteza dokazuje, da je mogoče z dostojanstvom tudi navidezno zelo težavne, pravno zapletene in zastarane zadeve učinkovito reševati.

Znano je, da je bila v času fašističnega režima v Italiji povzročena poleg moralne tudi velika materialna škoda tudi številnim Slovincem kot posameznikom in kot narodni skupnosti, npr. požig Narodnega doma v Trstu, zaplembe premoženja, uničevanja domačij in celih slovenskih vasi med drugo svetovno vojno... Slovenska manjšina je bila sistematično zatirana.

Svetovni slovenski kongres zato slovensko vlado poziva, naj na podlagi zgodovinskih podatkov naredi pregled in oceno te škode ter na tej osnovi vladi v Rimu poda ustrezne zahteve.